

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ

Eliz Tuğba ADEM

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ali Haydar YILDIRIM

İZMİR - 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Limited Ortaklık Sözleşmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

...../...../.....

Eliz Tuğba ADEM

İmza

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Limited Ortaklık Sözleşmesi
Eliz Tuğba ADEM

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Programı
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, limited ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliğini, hazırlanışını, içeriğini, sınırlarını ve kanuna aykırı olmasının ortaklığa olan etkisini incelemektir.

Ortaklık sözleşmesi, bir ortaklığın anayasası statüsünde olması nedeniyle bu sözleşmenin hukuki niteliği belirlenirken tüzel kişilik teorileri açısından da inceleme yapılmalıdır. Ortaklık sözleşmesi ortaklık, ortaklar, üçüncü kişiler açısından düzenleme, yaratma, koruma ve kamuya açıklık sağlama gibi işlevlere haizdir.

Limited ortaklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesinin imzalarının noter tarafından onaylanması veya ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır. Bu andan itibaren ortaklığın tescil edilmesi anına kadar geçen zaman içerisinde kurucular arasında oluşan ilişki, ön ortaklık kavramıyla açıklanabilir.

Limited ortaklık sözleşmesinde içerik; zorunlu ve isteğe bağlı içerik olmak üzere ikiye ayrılır. Bu sözleşmede zorunlu içeriğin olmaması halinde sözleşme sicile tescil edilemeyecektir. İsteğe bağlı içeriğin ise sözleşmede bulunma zorunluluğu olmamakla birlikte, sözleşmede bulunması halinde ortaklık için bağlayıcı hale gelecektir.

Limited ortaklık sözleşmesinde düzenleyici kural getirilmesi, emredici hükümler ilkesi bakımından sınırlandırılmıştır. Ortaklık sözleşmesi, limited

ortaklık hükümlerinden ancak Türk Ticaret Kanununda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir.

Limited ortaklık sözleşmesinin kanuna aykırı olması ortaklığı önemli ölçüde etkiler. Bu kanuna aykırılık hallerinde, ticaret siciline tescil aşamasında sicil müdürü tarafından sözleşmenin tescil edilememesi dolayısıyla da ortaklığın tüzel kişilik kazanamaması yaptırım söz konusu olabilir. Yine, kanuna aykırılık hallerinde pay sahibi, müdürler kurulu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ilgili alacaklılar fesih davası açarak ortaklığın feshini isteyebilir.

Anahtar Kelimeler: Limited ortaklık, Ortaklık sözleşmesi, Kuruluş, Zorunlu içerik, İsteğe bağlı içerik.

ABSTRACT
Master's Thesis
Limited Liability Company Contract
Eliz Tuğba ADEM

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Private Law
Private Law Program

The aim of this study is to examine the legal nature, preparation, content, limits and unlawful effects of the limited liability company contract on the partnership.

Since the company contract has the status of the constitution of a partnership, the legal character of this company should be examined in terms of legal personality theories. The company contract has the functions of regulation, creation, protection and public disclosure for the partnership, partners and third parties.

The limited company contract must be signed in writing and the signatures of the company contract signed by the founders must be notarized or the company contract must be signed in the presence of the personnel authorized by the founders in the trade registry office. From this moment on, the relationship between the founders during the time between the registration of the partnership can be explained by the concept of pre-partnership.

In the limited liability company contract, the content is divided into compulsory and optional content. If there is no mandatory content in this contract, the contract cannot be registered in the register. Discretionary content does not have to be included in the contract, but if it does, it will become binding for the company.

The introduction of a regulatory rule in a limited partnership agreement is limited in terms of the principle of mandatory provisions. The company

contract may deviate from the provisions of the limited liability company only if it is expressly approved by the Turkish Commercial Code.

Unlawfulness of the company contract significantly affects the partnership. In case of contravention of this law, it may be sanctioned by the registry manager that the contract cannot be registered at the stage of registration to the trade registry and therefore the partnership cannot acquire legal personality. Again, in cases of violation of the law, the shareholders, the board of directors, the Ministry of Customs and Trade, the relevant creditors may request termination of the partnership by filing a termination lawsuit.

Keywords: Limited liability company, Contract of association, Organization, Statutory information, Voluntary information.

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiii

GİRİŞ	1
-------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIKTA ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI, ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ, HUKUKİ NİTELİĞİ, HAZIRLANMASI VE DİĞER SÖZLEŞMELERDEN FARKI

I. LİMİTED ORTAKLIKTA ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI VE ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ	3
A. Ön Açıklamalar	3
B. Limited Ortaklığın Tarihi Gelişimi Ve Ortaklık Sözleşmesi Kavramı	4
1. Limited Ortaklık ve Tarihi Gelişimi	4
2. Ortaklık Sözleşmesi Kavramı	6
C. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Önemi Ve İşlevleri	8
1. Ortaklık Açısından	8
2. Organlar ve Ortaklar Açısından	9
3. Üçüncü Kişiler Açısından	11
II. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE HAZIRLANMASI	12
A. Ortaklık Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	12
1. Hukuki Niteliğe İlişkin Görüşler	12

a. Objektif Norm Görüşü	12
b. Sözleşme Görüşü	13
c. Karma Görüş	14
2. Tek Adam Ortaklığında Sözleşmenin Hukuki Niteliği	15
3. Hukukumuzdaki Durum	17
B. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Şekli Ve Sözleşmenin Ortaklığın Kuruluşundaki Yeri	19
1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Şekil Şartları	19
a. Yazılı Şekilde Yapılması	19
b. Kurucular Tarafından İmzalanması	20
2. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Ortaklığın Kuruluşundaki Yeri Ve Kurucular Arasındaki İlişkiye Etkisi	21
a. Sözleşme Öncesi Dönem	23
b. Sözleşme ile Tescil Arasındaki Dönem	25
c. Tescilden Sonraki Dönem	26
III. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN TÜM SÖZLEŞMELER ARASINDAKİ YERİ, DİĞER ORTAKLIK SÖZLEŞMELERİNDEN FARKLARI, PAY SAHİPLERİ SÖZLEŞMESİYLE ARASINDAKİ İLİŞKİ VE TBK GENEL HÜKÜMLERİNİN LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE UYGULANMASI	28
A. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Tüm Sözleşmeler Arasındaki Yeri	28
1. Sözleşmelerin Şekli Açısından	28
2. İfa Zamanı Açısından	29
3. Edim İlişkileri Açısından	31
4. Tarafların Menfaatleri Açısından	32
B. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Adi Ortaklık Ve Diğer Ticaret Ortaklıkları Sözleşmelerinden Farkları	32
1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Adi Ortaklık Sözleşmesinden Farkları	33
2. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Ticaret Ortaklıkları Sözleşmelerinden Farkları	35

C. Pay Sahipleri Sözleşmesiyle Limited Ortaklık Sözleşmesi Arasındaki İlişki	37
D. Türk Borçlar Kanununun Genel Hükümlerinin Limited Ortaklık Sözleşmesine Uygulanması	38
1. Ortaklık Sözleşmesinde Taraflar, Ehliyet ve Vatandaşlık	39
2. Ortaklık Sözleşmesinin Kuruluşu ve İrade Bozuklukları	40
3. Ortaklık Sözleşmesinde Ödemezlik Defi	41
4. Ortaklık Sözleşmesinde Temerrüt ve İfa İmkansızlığı	42

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

IV. ZORUNLU İÇERİK	45
A. Ön Açıklamalar	45
B. Zorunlu İçeriğin Kapsamı	45
1. Limited Ortaklığın Ticaret Unvanı ve Merkezinin Bulunduğu Yer	46
a. Limited Ortaklığın Ticaret Unvanı	46
(1) Ticaret Unvanında Çekirdeğin Oluşturulması	47
(2) Ticaret Unvanında Ekin Oluşturulması	49
b. Limited Ortaklığın Merkezinin Bulunduğu Yer	50
2. Limited Ortaklıkta İşletme Konusu	52
a. İşletme Konusunun Tanımı, Önemi ve Özellikleri	52
b. İşletme Konusunun Hukuka ve Ahlaka Aykırı Olması	53
3. Limited Ortaklıkta Esas Sermaye	54
a. Esas Sermayenin İtibari Tutarı ve Özellikleri	54
b. Esas Sermaye Payları ve İtibari Değerleri	57
c. İmtiyazlı Payların ve Esas Sermaye Gruplarının Zorunlu İçeriğe Dahil Olup Olmadığı Sorunu	59
4. Limited Ortaklıkta Müdürlere İlişkin Kayıtlar	59
5. Limited Ortaklık Tarafından Yapılacak İlanların Şekli	61
V. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE KURAL GETİRİLMESİNİN SINIRLARI VE İSTEĞE BAĞLI İÇERİK	62

A. Limited Ortaklık Sözleşmesine Kural Getirilmesinin Sınırları	62
1. Sözleşme Özgürlüğü ve Genel Sınırları	62
2. Limited Ortaklıkta Emredici Hükümler İlkesi, Bu İlkenin Kanunda Düzenleniş Şekli ve Amacı	63
a. Emredici Hükümler İlkesi	63
b. Emredici Hükümler İlkesinin Kanunda Düzenleniş Şekli ve Amacı	64
B. Öngörülmeleri Koşulu İle Sözleşmede Bağlayıcı Olan Hükümler	67
1. Ön Açıklamalar ve TTK 577'deki Sayımın Sınırlayıcı Olmaması	67
2. TTK 577'de Belirtilen Ortaklık Sözleşmesinde Öngörüldükleri Takdirde Bağlayıcı Olabilecek Kayıtlar	68
a. İmtiyazlı Paylar ve Esas Sermaye Grupları	68
b. Esas Sermaye Paylarının Devrinin Sınırlandırılmasına İlişkin Kanuni Hükümlerden Ayrılan Düzenlemeler	69
c. Ortaklara veya Ortaklığa Esas Sermaye Payları ile İlgili Olarak Önerilmeye Muhatap Olma, Önalım, Geri Alım ve Alım Hakları Tanınması	73
d. Ek Ödeme Yükümlülüklerinin Öngörülmesi, Bunların Şekli ve Kapsamı	75
e. Yan Edim Yükümlülüklerinin Öngörülmesi, Bunların Şekli ve Kapsamı	78
f. Ortaklara Veto ve Üstün Oy Hakkı Tanınması	81
(1) Veto Hakkı	81
(2) Üstün Oy Hakkı	82
g. Sözleşme Cezasına İlişkin Kurallar	84
h. Kanuni Düzenlemeden Ayrılan Rekabet Yasağına İlişkin Hükümler	86
(1) Rekabet Yasağı, Rekabet Yasağının Ortaklığa Getirilme Yolları ve Ortaklıkta Rekabet Yasağına Tabi Olanlar	86
(2) Rekabet Yasağının Düzenlenmesi, Sınırları, Başlaması ve Sona Ermesi	89

1. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasına İlişkin Hükümler	90
i. Genel Kurulun Karar Alması ve Oy Hakkına İlişkin Kurallar	93
(1) Genel Kurulda Karar Alınması	93
(2) Oy Hakkı ve Oy Hakkının Hesaplanması	94
(i) Oy Hakkı	94
(ii) Oy Hakkının Kullanılması	96
j. Ortaklık Yönetiminin Üçüncü Kişilere Bırakılmasına İlişkin Yetki Hükümleri	97
k. Bilanço Kararının Kullanılması Hakkında Kanundan Ayrılan Hükümler	99
l. Çıkma Hakkı ve Bunun Sonuçlarıyla İlgili Hükümler	102
m. Ortağın Ortaklıktan Çıkarılmasına İlişkin Hükümler	104
n. Kanunda Belirtilenler Dışındaki Sona Erme Sebepleri	106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN KANUNA AYKIRI OLMASI VE BUNUN HUKUKİ SONUÇLARI

VI. ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNDE KANUNA AYKIRILIK	109
A. Genel Olarak	109
B. Zorunlu İçeriğin Kanuna Aykırı Olması	110
C. İsteğe Bağlı İçeriğin Kanuna Aykırı Olması	111
VII. KANUNA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI	112
A. Ticaret Siciline İlişkin Sonuçları	112
B. Fesih Davası Açılması	114
1. TTK 353 Çerçevesinde Açılan Fesih Davası	114
2. TTK 210 Çerçevesinde Fesih Davası Açılması	116
SONUÇ	119
KAYNAKÇA	127

KISALTMALAR

Ank.BD	Ankara Barosu Dergisi
aşa.	aşağıda
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	bent
Batider	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	818 sayılı Borçlar Kanunu
bk.	bakınız
c.	cümle
C.	cilt
D.	Daire (Dairesi)
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dpn.	dipnot
E.	Esas
ETK	Eski Ticaret Kanunu
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İsBD	İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
karş.	karşılaştırınız
m.	madde
MÜHFAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
Nr.	Numara
OR	Obligatioenenrecht
RG	Resmi Gazete
S.	sayı
s.	sayfa
SerPK	Sermaye Piyasası Kanunu

SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TD.	Ticaret Dairesi
Terazi	Terazi Aylık Hukuk Dergisi
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TSY	Ticaret Sicili Yönetmeliği
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	ve devamı
Y.	Yargıtay
yuk.	yukarıda

GİRİŞ

Sermaye ortaklıklarının bir türü olan limited ortaklık, genellikle küçük veya orta büyüklükteki işletmelerin hukuki yapısının oluşturan bir ortaklık tipidir. Limited ortaklık, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.

Kurucu ortakların gerçek veya tüzel kişi olmaları mümkündür. Kurucu, ortaklığın kuruluşunda pay taahhüt ederek ortaklık sözleşmesini temsilcileri vasıtasıyla veya bizzat imzalayan kişidir¹. Limited ortaklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesinin imzalarının noter tarafından onaylanması veya ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır. Sözleşme hazırlandıktan sonra ticaret siciline tescil edilmesiyle, ortaklık tüzel kişilik kazanıp tam anlamıyla faaliyetlerine başlamaktadır. Kuruluşa düzenlenmesi zorunlu olan bu sözleşme için esas mukavele, esas sözleşme, ortaklık sözleşmesi, statü, ana sözleşme gibi kavramlar kullanılsa da çalışmamızda “ortaklık sözleşmesi” kavramını kullanacağız.

Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olması nedeniyle, Borçlar Kanunu’na ilişkin genel hükümlerin ortaklık sözleşmesine uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Ortaklık sözleşmesinin genellikle çok taraflı sözleşme niteliğine haiz olması ile Borçlar Kanunu’nun genel olarak iki taraflı sözleşmelere uygulanıyor olması noktasında değerlendirmeler yapacağız.

Ortaklık sözleşmesinde zorunlu ve isteğe bağlı içerik bulunmaktadır. Zorunlu içerik olarak; ticaret unvanı, merkezin bulunduğu yer, işletme konusu, esas sermayeye ve müdürlere ilişkin bilgiler, yapılacak ilanların şekli mutlaka ortaklık sözleşmesinde yer almalıdır. İsteğe bağlı içerik ise ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcı olur. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde ek ödeme veya yan edim yükümlülüğü öngörülmüşse ortaklık için bu kural, bağlayıcı hale gelir.

¹ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku II**, Güncelleştirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 405, Nr. 1647.

İsteğe bağılı içerik on dört bent halinde düzenlenmiş olup çalışmamızda detaylıca ele alacağız. Ortaklık sözleşmesinin, limited ortaklıklara ilişkin hükümlerden sadece Türk Ticaret Kanunu'nda buna açıkça cevaz verilmişse sapabileceğı, kuralı ise düzenleyici kural getirilmesinin sınırını oluşturmaktadır.

Yukarıda belirtilen esasları dikkate alan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde ilk olarak, ortaklık sözleşmesi kavramı, ortaklık sözleşmesinin önemi ve işlevlerine değinilmiştir. Bu bölümde ikinci olarak, ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliğı, sözleşmenin hazırlanması ve ortaklığın kuruluşundaki yeri üzerinde durulmuştur. Bu bölümde son olarak ise, limited ortaklık sözleşmesinin tüm sözleşmeler arasındaki yeri, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerden, adi ortaklık ve diğere şahıs ortaklıkları sözleşmelerinden farkları incelenmiştir. Ortaklık sözleşmesinin sözleşme yönü ve kurucular arasında gerçek bir sözleşme niteliğı taşıdığı göz önüne alınırsa, genel olarak sözleşmeler içindeki yerinin belirtilmesi ve bu sözleşmeler yönünden farklarının ortaya konulması gerekmektedir. Farklılıkların tespit edilmesi, borçlar hukukuna ilişkin genel hükümlerin ortaklık sözleşmesine hangi oranda uygulanacağını gösterecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ilk olarak, limited ortaklık sözleşmesindeki zorunlu içeriğe değinilmiştir. Bu bölümde ikinci olarak, limited ortaklık sözleşmesinde düzenleyici kural getirilmesinin sınırları ve ortaklık sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, limited ortaklık sözleşmesinin kanuna aykırı olması, zorunlu ve isteğe bağılı içerik yönünden kanuna aykırılıklar, bunların sonuçları ve özellikle de ticaret siciline ilişkin sonuçları incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise, çalışmamızın genel bir değerdirmesi yapılarak, konumuzu incelememiz sırasında ortaya koyduğumuz sonuçlar özet olarak ifade edilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIKTA ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI, ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ, HUKUKİ NİTELİĞİ, HAZIRLANMASI VE DİĞER SÖZLEŞMELERDEN FARKI

I. LİMİTED ORTAKLIKTA ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ KAVRAMI VE ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ

A. Ön Açıklamalar

Sözleşme, hukuki işlemlerin önemli türlerinden birini oluşturmakta olup bununla taraflar, kendi aralarında uygulanacak hukuk kurallarını belirlemektedir. Hukuki açıdan ise sözleşme kavramı, hem bir hukuki işlem hem de bir hukuki ilişkidir². “Sözleşme; birbirinden farklı menfaat ve amaçlarla hareket eden kişilerin hukuki bir sonuç, özellikle bir borç doğurmak, mevcut bir borçta değişiklik yapmak ya da onu tamamen ortadan kaldırmak amacıyla yaptıkları anlaşmadır³.”

Sözleşme, iki taraflı hukuki işlemler arasında yer alır ve taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi meydana getirir. Sözleşme ilişkisi ise geçerli olarak kurulan sözleşmenin tarafları arasında meydana getirdiği hukuki durum ve sonuçlar olarak tanımlanabilir. Sözleşme yerine akit, mukavele, kontrat, anlaşma, protokol, tutanak veya bağıt kelimeleri de eş anlamlı olarak kullanılmaktadır⁴.

Sözleşmelere ilişkin temel kurallar Türk Borçlar Kanunu 1-48 hükümleri arasında düzenlenmektedir. Bu hükümler, genel olarak borç sözleşmelerini düzenlemekte olup niteliklerine uygun düştükçe diğer bütün sözleşmelere

² Bu hususta bk. Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, 16. Baskı, Ankara, 2014, ss. 199-200.

³ Osman Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt:V/1,1, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019, s. 159; Diğer bir tanım için bk. Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Dora Yayıncılık, 12. Baskı, Bursa, 2018, (Borçlar), s. 36.

⁴ Bu hususta bk. M.Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, **Medeni Hukuk Giriş – Kaynaklar - Temel Kavramlar**, 19. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 176; Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, (Medeni Hukuk), s. 291 vd; Murat Aydoğdu ve Nalan Kahveci, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, ss. 2-3; Serdar Nart, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler – Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 11 vd; Eren. ss. 200, 203.

uygulanabilmektedir⁵. Çünkü TBK 646. maddede TBK'nin TMK'nin tamamlayıcı bir unsuru olduğu belirtilmiştir. TMK 5. maddede, TMK ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümlerinin, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanacağı vurgulanmıştır. TTK 1. maddede ise TTK'nin TMK'nin ayrılmaz bir parçası olduğu düzenlenmiştir. Bu sebeple TBK'nin genel hükümleri niteliklerine uygun düştükçe TTK ve TMK'de yer alan sözleşmelere uygulanabilir⁶.

Çok taraflı sözleşmeler ise çok sayıda kişinin irade beyanlarının ortak bir amaçta birleşmesiyle oluşmaktadır. Bu tür sözleşmelere “toplu veya kollektif sözleşmeler” veya “ortak hukuki işlemler” adı da verilmektedir⁷. Bu sözleşme türünün en tipik örneği, ortaklık sözleşmeleridir. Burada taraflardan her biri borç altına girse de karşılıklı borç ilişkisi yoktur. Yani, tarafların edimlerinin birbiriyle değiştirilmesi, kısacası synallagma ilişkisi söz konusu değildir. Bir sözleşmenin ortaklık sözleşmesi olarak nitelendirilebilmesi için, ortaklardan her birinin kişisel menfaatleri de bulunan ortaklık amacını gerçekleştirebilmek için sözleşmeyi kurması gerekir⁸.

B. Limited Ortaklığın Tarihi Gelişimi Ve Ortaklık Sözleşmesi Kavramı

1. Limited Ortaklık ve Tarihi Gelişimi

Bireylerin sürekli ve ideal amaçlara ulaşmak için, biraraya gelerek oluşturdukları kişi topluluklarına ve mallarını sürekli bir amaca özgüledikleri mal topluluklarına, tüzel kişilik denir⁹. Elde ettiği kazancı paylaşma¹⁰ amacıyla olan özel

⁵ Muhammet Özkes, **Temel Hukuk Bilgisi**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 179; Aydoğdu/Kahveci, s. 7.

⁶ Detaylı bilgi için bk. Antalya, ss. 55-56.

⁷ Bu hususta bk. Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 34; Eren, s. 212 vd.; Özkes, s. 179.

⁸ Bu hususta bk. Halil Arslanlı, “Şirket Mukaveleleri İle Cemiyetler Ve İki Tarada Borç Yükleyen Akitler Arasındaki Ayrımlar ve Bunları Tefrika Yarayan Ölçüler”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt:XI, Sayı:3-4, 1945, (Şirket Mukaveleleri), s. 129; Eren, ss. 212-213.

⁹ Bu hususta bk. Hüseyin Hatemi, **Kişiler Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 15; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, **Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)**, Filiz Kitabevi, 8. Bası, İstanbul, 2005, s. 87; Alim Taşkın, “Tüzel Kişilik Haklarının Korunması”, **AÜHFD**, Cilt:42, Sayı:1, 1992, s. 205 vd.; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, **Kişiler Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, (Kişiler), s. 201.

¹⁰ Ekonomik amaç, bir ortaklığın ortaklarının parasal değerinde faydalanma olarak bir ekonomik menfaat sağlamayı amaç edinmesi halinde söz konusu olmaktadır. (Hasan Pulaşlı, “Türk, İsviçre ve

hukuk tüzel kişilerine ise ortaklık denilmektedir¹¹. Kısacası ortaklık, toplumsal ve ekonomik bir birleşme sonucunda oluşan organizasyonları ifade eden bir terimdir¹².

Roma Hukuku döneminde, ortaklık sözleşmesiyle iki veya daha fazla kişi meşru bir hedefe ulaşabilmek için emeklerini ve mallarını birleştirme yükümlülüğü altına giriyordu. Bu dönemde, ortaklığın amacı sürekli veya geçici bir amaç olabilirdi. Fakat, ortaklık sözleşmesi meşru olmayan amaç ile kurulmuşsa geçerlilik taşımazdı¹³.

Limited ortaklık, 19. yüzyılın sonlarına doğru Alman kanun koyucusu tarafından düzenlenlenmiş bir ortaklık çeşididir. Bu ortaklık türünün oluşmasında dönemin siyasi ve ekonomik olayları etkili olmuştur¹⁴.

Türk hukukunda ise limited ortaklık¹⁵, 1926 tarihinde Eski Ticaret Kanunu'nda ilk defa karşımıza çıkmıştır. Limited ortaklık, Türk hukukuna girdikten sonra küçük ve orta büyüklükteki işletmelere ideal bir tür olduğu için büyük ilgi görmüştür. Limited ortaklık ile ilgili Eski Ticaret Kanunundaki hükümler, 1925 tarihli Fransız Limited Ortaklık Kanunu'ndan alınmıştır. Eski Ticaret Kanunu'nda limited ortaklık ile ilgili hükümlere detaylı yer verilmemiş olup 1957 tarihli Türk Ticaret Kanunu ile limited ortaklık detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu kanunun kaynağı ise 1936 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu'dur¹⁶.

Limited ortaklık, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur (TTK 573). Bu hüküm limited ortaklığın nitelik ve özelliklerini tanıtmaktadır. Ortaklığın tanımını yapacak olursak limited ortaklık; bir

Alman Hukukuna Göre “İktisadi Amaç” Kavramının Şirket ve Dernekler Bakımından Değerlendirilmesi”, **Batider**, C:32, S:2, Haziran 2016, (İktisadi Amaç), s. 23 vd.)

¹¹ Bu hususta bk. Serhan Dinç, **Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Kuruluş), s. 19 ve dpn. 13; M.Ayan/N.Ayan, **(Kişiler)**, ss. 203-204

¹² Bu hususta bk. Kayıhan/Ünlütepe, **(Medeni Hukuk)**, s. 70.

¹³ Detaylı bilgi için bk. Oruç Hami Şener, **Makaleler Cilt I**, (Roma Hukukunun Modern Ortaklıklar Hukukuna Etkileri), Güncel Yayınevi, İzmir, 2006, (Makaleler), s. 66 vd.

¹⁴ Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Arıkan Yayıncılık, Ankara, 2007, (Limited Şirketler), s. 1 vd.; Halil Arslanlı, “Limited Şirketler Hukukuna Genel Bir Bakış”, **Batider**, C:1, S:4, 1962, (Limited Şirketler), s. 433; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 395, Nr. 1635.

¹⁵ Limited ortaklık, Batı dillerinde sınırlı sorumluluk anlamına gelir. Fakat, limited ortaklıkta ortaklar sınırlı sorumludur; ortaklık, borçlardan dolayıyla bütün malvarlığıyla sorumlu olacaktır. (Bu yönde bk. Murat Alışkan, **Limited Şirket Tarihçe Niteliği**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 3 vd.)

¹⁶ Yıldız, **(Limited Şirketler)**, ss. 45-46 ve dpn. 122'deki yazarlar; Arslanlı, **(Limited Şirketler)**, s. 434 vd; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), ss. 396-397, Nr. 1637.

ticaret unvanı altında kurulan, esas sermayesi belirli olan, ortaklık borçlarından dolayı ortakların şahsen sorumlu olmadığı ve bir veya birden daha çok gerçek veya tüzel kişinin oluşturduğu ortaklıktır¹⁷.

Limited ortaklık en az bir en çok elli ortakla kurulabilir. Bu ortaklık türü bir sermaye ortaklığıdır ve esas sermayesi belirlidir (TTK 576/I-c). Ancak limited ortaklıkta esas sermayenin en az onbin TL olması gerekir (TTK 580/I). Limited ortaklığın borçlarından dolayı yalnızca ortaklık kendi malvarlığıyla sorumludur (TTK 573/II). Ortaklar, ortaklığa karşı taahhüt ettikleri sermaye payını ödeyince sorumluluktan kurtulurlar. Limited ortaklık ortağı taahhüt ettiği miktarla sınırlı olmak üzere bütün mal varlığı ile sorumludur. Fakat ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapılarak ek ödeme ve/veya yan edim yükümlülüğü öngörülebilir¹⁸ (TTK 573/II).

2. Ortaklık Sözleşmesi Kavramı

Ortaklık sözleşmesi için teknik anlamda sözleşme kavramının kullanılmasının yerinde olup olmadığını anlayabilmek için sözleşmelerin özelliklerini incelemek gerekir.

Sözleşmelerde taraf iradeleri birbirine karşı yöneltilmelidir ve bu irade beyanları birbirine uygun olmalıdır. Sözleşmenin tarafları sözleşmede belirttikleri irade beyanıyla bağlıdırlar. Kural olarak sözleşmede tarafları daha önceden birbirine bağlayan bir hukuki ilişkiye gerek yoktur. Sözleşmelerde taraflardan biri ortaya koyduğu edimini yerine getirmemezse, sözleşmeye aykırı davrandığından bundan doğan zararı karşılamak zorundadır¹⁹. Ortaklıkta kurucu ortaklar, önceden aralarındaki herhangi bir hukuki ilişkiye gerek duymadan ve birbirine uygun irade beyanı ile ortaklığı kurdukları için burada ortaklık sözleşmesi kavramının kullanılması yerindedir. Ayrıca ortaklar, ortaklık sözleşmesinde ortaya koyduğu edim yükümlülüğünü yerine getirmediğinde yaptırımlarla karşı karşıya kalır. Kısacası,

¹⁷ Bu hususta bk. Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, Dora Yayıncılık, 15. Baskı, Bursa, 2019, (Ticaret), s. 303 vd; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 17 ve diğer tanımlar için dnp. 4; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 69.

¹⁸ Bu hususta bk. İsmail Kayar, **Ticaret Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Ticaret), ss. 494-495; Bilgili/Demirkapı, **(Ticaret)**, ss. 303-304.

¹⁹ Bu hususta bk. İsmail Kayar, **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 11. Baskı, Ankara, 2019, (Borçlar), s. 50; Antalya, ss. 160-161.

ortaklık sözleşmesinde ortak belirli bir amaca -kazanç elde etmeye ve paylaşmaya- yönelmiş iki veya daha fazla irade açıklaması söz konusudur²⁰.

Tüzel kişilik oluşturulurken, temel bir belge düzenlenmelidir. Böylelikle tüzel kişiliğin sistemi, başlangıçta ve somut olarak gösterilmiş olur. Bu tür bir belgenin içeriğinde yer alması gereken hususlar, kanun koyucu tarafından belirlenmiştir. Bu belgeler tüzük, anatüzük, statü, esas nizamname, esas mukavele ve benzeri gibi kavramlarla ifade edilmektedir²¹.

TTK 125/I hükmüne göre, ticaret ortaklıkları tüzel kişiliğe sahiptir. O halde limited ortaklık, ticaret ortaklığın türlerinden biri olması sebebiyle tüzel kişiliğe sahiptir. Ortaklık sözleşmesi, limited ortaklığın kuruluş aşamasında yer alan önemli bir kuruluş belgesidir²². Bu ortaklığın kurulabilmesi için kurucuların, sözleşmeyi ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalamaları veya noterce onaylama işleminin yapılması gerekmektedir. Kurucu ortakların limited ortaklığı oluşturma iradeleri, bu belgeden açıkça anlaşılmalıdır. Ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil ile limited ortaklık tüzel kişilik kazanır²³ (TTK 588/I). Böylece ortaklığın statüsü -yani hukuki kimliği- ve ortaklığın ortaklarla olan hukuki ilişkilerinin içeriği belirlenmiş olur²⁴.

Limited ortaklıklarda kuruluşa düzenlenmesi zorunlu olan (TTK 585) bu sözleşme için; esas mukavele, esas sözleşme, ortaklık sözleşmesi, statü, ana sözleşme gibi kavramlar kullanılmaktadır²⁵. TTK 1531 gereğince şirket ve ortaklık eş anlamda kanuni terimlerdir ve bu terimler birbirleri yerine kullanılabilir. Bu nedenle çalışmamızda, “Ortaklık Sözleşmesi” kavramını kullanacağız.

²⁰ Bu hususta bk. Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Hukukun Temel Kavramları**, Dora Yayıncılık, 15. Baskı, Bursa, 2018, (Temel Kavramlar), s. 134.

²¹ Mehmet Bahtiyar, **Anonim Ortaklık Anasözleşmesi**, 1. Bası, Beta Basım, İstanbul, 2001, (Ortaklık Anasözleşmesi), s. 5 vd; Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, **Medeni Hukuk Bilgisi**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Medeni), s. 211 vd.

²² Diğer bir tanım için bk. Erdoğan Moroğlu, “Anonim Ortaklıkta Anasözleşme ve Hukuki Niteliği”, **Kemal Oğuzman Anısına Armağan**, 2000, (Anasözleşme), s. 515 vd.

²³ Tescil sisteminde, tüzel kişilik ilgili sicile uygun olarak tescil edilince kazanılmaktadır. (Bu hususta bk. M.Ayan/N.Ayan, **(Kişiler)**, s. 205.)

²⁴ Bu hususta bk. Hanife Öztürk Akkartal ve Çağla Kandırılıoğlu Cuyan, “Şirketler Hukukunda Yan Sözleşmeler”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:15 Sayı:2-2, Temmuz-Ağustos 2016, s. 384 vd.; Arslanlı, **(Limited Şirketler)**, s. 438; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 19; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 85; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 6 vd.

²⁵ Bu hususta bk Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 6-7.

C. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Önemi Ve İşlevleri

Bir ortaklıkta ortaklık sözleşmesi büyük öneme sahiptir. Bunun yanı sıra limited ortaklık sözleşmesi çeşitli işlevlere haizdir. Bu işlevler de ortaklık, organlar ve üçüncü kişiler açısından farklılık gösterir.

1. Ortaklık Açısından

Limited ortaklık sözleşmesinin ortaklık açısından işlevleri şunlardır: Ortaklığı oluşturma ve yaratma işlevi, ortaklığı düzenleme işlevi, ortaklığı tanıtmaya ve bireyselleştirme işlevidir²⁶.

Limited ortaklık; kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesinin imzalarının noter tarafından onaylanması veya ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmasıyla kurulur. Ayrıca, ortaklık sözleşmesi kanuna uygun olarak düzenlenmelidir ve sözleşmede kurucular sermayenin tamamını ödemeyi şartsız olarak taahhüt etmiş olmalıdırlar (TTK 585/I). Limited ortaklık sözleşmesinin TTK 575’de öngörülen şekilde düzenlenmesinden sonra, tescil için, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulur (TTK 586/I). Ortaklık sözleşmesinin tamamı, kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesinin imzalarının noter tarafından onaylandığı veya kurucuların imzalarının ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalandığı tarihi izleyen otuz gün içinde, şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur (TTK 587/I). Kısacası limited ortaklığın tüzel kişilik kazanabilmesi için, kanuna uygun ortaklık sözleşmesi hazırlanmalı ve diğer işlemler de gerçekleştirildikten sonra ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Aksi halde ortaklık tüzel kişilik kazanamayacaktır. Bu nedenle ortaklık sözleşmesinin ortaklığı oluşturma veya yaratma işlevi bulunmaktadır²⁷.

²⁶ Bu hususta bk. Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna İlişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 1999, (Yönetimde İmtiyaz), s. 568 vd; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), ss. 11-12; TTK 339 Gerekçe.

²⁷ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 11 vd.

Ortaklık sözleşmesi, sadece ortaklığın kuruluşu bakımından işlev göstermez. Ortaklık sözleşmesi; ortaklığın kurulmasından sonra, faaliyet göstermesi ve sona ermesi açısından da önem taşımaktadır. Ortaklık yapısı, amaç ve işletme konusu, ehliyeti, organları, organların yetkileri, sona erme ve tasfiye gibi hususlarda kurallar getiren ortaklık sözleşmesi, ortaklığın faaliyetlerini etkilemektedir. Ortaklığın iç ilişkilerini belirli kurallara bağlaması nedeniyle ortaklık sözleşmesi, düzenleme işlevine haizdir. Bu işlev ortaklık sözleşmelerine özgü bir özelliktir²⁸. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari temsilciler ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yetkileri genel kurul tarafından sınırlandırılabilir (TTK 631/I). Fakat ortaklık sözleşmesinde özel bir kural düzenlenerek ticari temsilci atanması bakımından müdürlere yetki verilebilir. Yine, ortaklık sözleşmesine getirilecek düzenleme ile müdürlere ikramiye, ücret ve huzur hakkı tanınabilir.

Limited ortaklık sözleşmesinin son işlevi ise, ortaklık sözleşmesinin bir limited ortaklığı diğer limited ortaklıklar karşısında tanıtmaya ve bireyselleştirme işlevidir. Tanıtma ve bireyselleştirme işlevi, ortaklığın ticaret unvanı, işletme konusu, merkezi gibi yönlerden diğerlerinden ayırdedilmesi, ortaklık sözleşmesindeki kayıtlar sayesinde sağlanır²⁹.

2. Organlar ve Ortaklar Açısından

Limited ortaklık sözleşmesinin organlar ve ortaklar açısından işlevleri şunlardır: Ortaklığı ve organları düzenleme işlevi, koruma işlevi, plan ve tasarı işlevidir³⁰.

Ortaklık sözleşmesinin hükümleri, esas etkilerini ortaklığın iç ilişkilerinde gösterir. Düzenleme işlevi, ortaklar ve organlar açısından da sonuçlar doğurur ve bağlayıcı etkiler gösterir³¹.

²⁸ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 12 vd.; Kayıhan/Ünlütepe, (**Medeni**), s. 223.

²⁹ Pulaşlı, (**Yönetimde İmtiyaz**), s. 568.

³⁰ Bu hususta bk. Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, (AŞ), s. 47; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), ss. 12-14; Moroğlu, (**Anasözleşme**), ss. 515, 524.

³¹ Bu hususta bk. Ansay, s. 47; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 12 vd.

Ortaklığa sonradan katılan ortaklar da ortaklık sözleşmesine bağlı olmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün nedeni ortak sıfatına haiz olmaları ve ahde vefa ilkesidir. Ortaklık sözleşmesinin hazırlanmasına katılmamış olan kişi, daha sonradan ortaklığa katılmakla birlikte ortaklık sözleşmesinde açık hüküm olmasa da ortaklık sözleşmesinin içeriğini kabul etmiş sayılmaktadır³².

Organlar yönünden ortaklık sözleşmesi hükümleri, uyulması zorunlu bir temel düzen oluşturur. Söz konusu düzenlemelere aykırı bir biçimde ortaklık organlarınca alınan ve gerçekleştirilen faaliyetler, arzu edilen hukuki sonuçları yaratmaya genellikle yeterli olmaz. Esasen bu tür aykırılık, öngörülen çeşitli yaptırımlarla engellenmeye çalışılmıştır. Örneğin: ortaklık sözleşmesine aykırı genel kurul kararlarının iptal davasına konu yapılabilmesi (TTK 622 ve TTK 445 vd.), kanun ve ortaklık sözleşmesi ile verilen görevleri kasten veya ihmal ile yerine getirmeyen müdürlerin sorumlu tutulması gibi³³ (TTK 644/I-a ve TTK 553).

Ortaklık sözleşmesinde ileride gerçekleştirilmesi planlanan işlemlere de yer verilebileceğinden, ortaklık sözleşmesinin tasarı ve plan işlevi de bulunmaktadır. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde amaç ve işletme konusu düzenlenirken bu konuda geniş düzenlemeler yapılması, ortaklığa hareket alanı oluşturacaktır ve icra edilmesi düşünülen faaliyetler hakkında somut bir fikir verecektir³⁴.

Ortaklık sözleşmesinin organlar ve ortaklar açısından son işlevi ise koruma işlevidir. Limited ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, ortaklık sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir (TTK 589/I). Yine bazı önemli genel kurul kararları da temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir (TTK 621/I). Ortaklık işletme konusunun veya merkezinin değiştirilmesi ancak bu şartların mevcut olması halinde mümkündür.

Kısacası ortaklık sözleşmesi, içerdiği kuralların hızlı bir şekilde değiştirilmesini de engellemektedir. Çünkü TTK'ya göre, belirli usule uyulmaksızın ve öngörülen toplantı ve karar yetersayılarına ulaşılmaksızın sözleşme değişikliği

³² Bu hususta bk. Moroğlu, (Anasözleşme), s. 515; Bahtiyar, (Ortaklık Anasözleşmesi), s. 13.

³³ Bahtiyar, (Ortaklık Anasözleşmesi), s. 13 vd.

³⁴ Bahtiyar, (Ortaklık Anasözleşmesi), s. 14 vd.

yapılamaz³⁵. Bu yönlerden de ortaklık sözleşmesi, pay sahiplerini ve hatta bizzat kendisini koruma işlevi görmektedir³⁶.

3. Üçüncü Kişiler Açısından

Limited ortaklık sözleşmesinin, üçüncü kişiler açısından kamuya açıklık sağlama işlevi bulunmaktadır³⁷. Ortaklığın ehliyet ve temsili, ortaklığın hesapları, temsilcilerin yetki sınırları, organları ve organlarca alınacak kararların geçerlilik koşulları, ortaklığın sona ermesi gibi konular, ortaklık çalışanlarını, alacaklılarını ve ortaklıkla işlem yapan veya yapmayı düşünen üçüncü kişileri ilgilendirmektedir³⁸. Belirttiğimiz konular, kanun hükümlerinin yanında sözleşmede düzenlenen şekle de bağlıdır³⁹.

Sözleşme tescil edildiği ve kanunun öngördüğü hususlar ayrıca ilan edildiği için, ortaklığın düzeniyle ilgili üçüncü kişilerin bilgi edinmesine olanak sağlanmış olur (TTK 36). Örneğin, ortaklık sözleşmesinde ortaklık yönetiminin üçüncü kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümlerine yer verilebilir (TTK 577/I-i). Bu şekilde limited ortaklıkla iş yapmayı düşünen kişiler, limited ortaklığın yönetiminde kimlerin yer aldığıyla ilgili bilgiye ulaşabilir. Böylece ortaklık sözleşmesi üçüncü kişiler açısından kamuya açıklık sağlama işlevi görür⁴⁰.

³⁵ “Genel kurul toplantıları için öngörülen gerekler ve bunlara aykırılığın yaptırımını konusunda geniş bilgi için” bk. Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Ankara 1993, (GK Kararları), s. 53 vd.’dan aktaran Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 13.

³⁶ Bu hususta bk. Pulaşlı, (**Yönetimde İmtiyaz**), s. 568 vd.

³⁷ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 14; TTK 339 Gerekçesi.

³⁸ Bu hususta bk. Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku), s. 83, No 10-11; Ansay, s. 47.

³⁹ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 14.

⁴⁰ Pulaşlı, (**Yönetimde İmtiyaz**), s. 568; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 14 vd.

II. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE HAZIRLANMASI

A. Ortaklık Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Limited ortaklıklara ilişkin olarak düzenlenen TTK 575-579'un ana başlığı “Ortaklık Sözleşmesi”dir. Anonim ortaklıklara ilişkin kanun düzenlemesi ise TTK 339 vd.’nda yapılmıştır. Anonim ortaklıklar için “Esas Sözleşme” ifadesi kullanılmıştır. TTK 575 ile 339/I düzenlemesi paralellik göstermektedir. Ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliğini belirlemek için TTK 339/I’n gerekçesini incelemek gerekir. Buna göre, esas sözleşme iki tür hüküm grubunu içerir. Bunlardan birincisi şeklî, ikincisi ise maddî hükümlerden oluşur. Şeklî olanlar, organların oluşumu ile ilgilidir; zorunlu nitelik taşırlar. İkinci grup ise, ortaklığın kurucuları ve gelecekteki pay sahipleri arasındaki ilişkileri düzenlemekte ve bir çeşit pay sahipleri arası *anayasa işlevi* görmektedir⁴¹.

Ortaklık sözleşmesi, kendine özgü (sui generis) karakterde, tipik bir akit olarak karşımıza çıkmaktadır⁴². Ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliği, öğretide tartışılan bir konudur. Bir görüşe göre, ortaklık sözleşmesinin kendine özgü bir niteliği olmadığı varsayılırsa, ortaklık sözleşmesi sözleşmesel ya da objektif norm nitelikli olduğu kabul edilir⁴³. Bu görüş, hukuki nitelik tespitinde farklı görüşlerin olduğunu gösterir. Bu sebeplerle, ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin teorilerini ve etkilerini aşağıda genel olarak açıklayacağız.

1. Hukuki Niteliğe İlişkin Görüşler

a. Objektif Norm Görüşü

Objektif norm görüşünün temelinde tüzel kişilik teorilerinden biri olan gerçek kişilik teorisi yer almaktadır. Gerçek kişilik teorisine göre, tüzel kişiler sosyal yaşamın

⁴¹ Bu hususta bk. TTK 339/I gerekçesi.

⁴² Detaylı bilgi için bk. Nami Barlas, **Adi Ortaklık Sözleşme Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, (Sözleşme İlişkileri), s. 62 vd.

⁴³ İsviçre Hukukunda savunulan bir görüştür. Bu hususta bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 15 ve dpn. 40’ta anılan yabancı yazarlar.

oluşturduğu canlı varlıklardır ve kanunlarla düzene bağlıdırlar. Tüzel kişiler, insanlar gibi hak ve fiil ehliyetine sahiptirler; organları aracılığıyla hak edinebilir ve borç altına girebilirler. Organın yaptığı iş ve işlemlerden tüzel kişi sorumlu olacaktır⁴⁴.

Alman hukukçu *Otto von Gierke* objektif norm görüşünün temellerini atmıştır. Bu görüşe göre, ortaklık sözleşmesinde Sözleşmeler Hukukundan farklı olarak çoğunluk ilkesi hakimdir.

Objektif norm görüşüne göre, sonradan ortaklığa katılan kişilerin ortaklık anasözleşmesiyle bağlı olması ortaklık anasözleşmesinin sözleşmesel nitelikte olmayacağı anlamına gelmektedir. Çünkü, limited ortaklığa ilişkin hükümler uyarınca hukuka uygun şekilde bir payı devralan kişi ortak sıfatını kazanır ve ortaklık anasözleşmesine tabi olur. Yani ortaklığa bu yolla giren ortak, anasözleşmenin maddelerini tartışma imkanına sahip olmaz. Kısacası, bu kişi sözleşmelerdeki genel işlem koşullarına tabi olan kişiler gibi önceden meydana gelmiş bir düzene bağlı olmaktadır.

Burada ortaklık anasözleşmesinin ortaklığın tüm üyeleri için bağlayıcı olan objektif hukuk kuralları olduğunu söylemek mümkündür. Sonuç olarak objektif norm görüşü, ortaklık anasözleşmesinin ortaklığa hak ve yetkiler tanıyan yani *ortaklığın anayasası* niteliğine sahip olduğunu vurgulamaktadır⁴⁵.

b. Sözleşme Görüşü

Sözleşme görüşünün temelinde tüzel kişilik teorilerinden biri olan farazi kişilik teorisi yer almaktadır. Farazi kişilik teorisine göre, yalnızca insanlar gerçek anlamda kişi olup; hak edinip borçlanabilirler. Tüzel kişiler irade sahibi olmadıkları için, gerçek anlamda bir kişi sayılamazlar. Ancak, toplumsal yaşamın gereksinimleri sonucu hukuk düzeni tüzel kişileri, kişi olarak kabul etmiştir. Bu teoriye göre, tüzel

⁴⁴ Bu hususta bk. M.Ayan/N.Ayan, **(Kişiler)**, s. 201; Taşkın, s. 209 vd; Ayrıca, tüzel kişiliği olan ortaklıklarda, ortaklığı oluşturan hukuki işlemin bir sözleşme olmadığı, özel hukukta örneğine rastlanmayan ve herhangi bir hukuki işlem içine de girmeyen, sosyal hukuka dayanan bir toplu işlem olduğu söylenebilir. (Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 17-18 ve dpn. 49.)

⁴⁵ Bu hususta bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 21.

kişilerin fiil ehliyeti yoktur. İşlemleri onlar hesabına ve adına yönetici konumundakiler yapar⁴⁶.

Alman hukukçu *Savigny* sözleşme görüşünün temellerini atmıştır. Bu görüşe göre, anasözleşme hukuki işlem temeline dayandığı için sözleşme olarak kabul edilmelidir. Yine bu görüş, hukuki işlemin bir veya birden çok kişinin bir hakkı veya hukuki ilişkiyi kurmaya, değiştirmeye veya sona erdirmeye yönelik irade beyanı olduğundan bahisle ortaklığın da bir hukuki işlem yolu ile oluştuğunu ileri sürer⁴⁷.

Anasözleşme hükümlerinin kuruluşta saptanması veya sonradan yapılacak değişikliklerle kabul edilmesi hukuki işlem niteliğindedir. Her limited ortaklık bir kuruluş aşamasından geçer ve daha sonra tüzel kişilik kazanır. Anasözleşme ortaklığa iradi olarak biçim verir ve böylelikle organizasyonu oluşturur. Yani, ortaklığa katılanların irade özgürlüğü vurgulanmıştır. Kısacası bu görüşe göre, ortaklık sözleşmesi irade serbestisi esasına dayandığından dolayı bir borçlar hukuku sözleşmesi niteliğine haizdir⁴⁸.

c. Karma Görüş

Hem objektif norm hem de sözleşme görüşünü bağdaştıran görüş ise karma görüştür. Bu görüşe göre, ne sözleşme ne de objektif norm görüşü anasözleşmenin niteliğini tek başına açıklayamaz. Bu sebeple anasözleşmeye çift nitelik yüklenmelidir⁴⁹.

Kurucuların irade uyuşmaları ile oluşan kuruluş sözleşmesi bir sözleşme niteliği taşır. Daha sonra, ortaklık faaliyete geçince ortaklık anasözleşmesi, sözleşme temelinden uzaklaşır ve tüm ortaklar için düzenleyici ve bağlayıcı bir ana belge haline gelir. Yani ortaklık sözleşmesindeki normlar, öncelikle kurucular arasında düzenlenen sözleşme karakterindedir. Fakat söz konusu normlar, tüzel kişiliğin

⁴⁶ M.Ayan/N.Ayan, (**Kişiler**), s. 202; Taşkın, s. 208; Farazi kişilik teorisine dayanan tekçi yaklaşıma göre, tüzel kişiliği olsun olmasın ortaklıkların tamamı sözleşmeye dayalı bir amaç ortaklığı oluştururlar. Ortaklık sözleşmesinin geçerlilik nedenini de irade özgürlüğü ilkesine dayanmaktadır. Böylelikle, ortaklık sözleşmelerinin de borçlar hukuku anlamında sözleşme niteliğinde olduğu, geniş anlamda ortaklık sözleşmeleri kapsamında değerlendirilmesi sonucuna varılmıştır. (Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 16)

⁴⁷ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 22.

⁴⁸ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 23; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 63 vd.

⁴⁹ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 24; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 64-66.

oluşmasıyla beraber tüzel kişinin anayasası haline gelir. Böylelikle içerdiği düzenlemeler objektifleşir. Ortaklığa sonradan girenler ile kurucu ortaklar arasında ana belgeye tabi olma açısından fark olmayacaktır⁵⁰.

2. Tek Adam Ortaklığında Sözleşmenin Hukuki Niteliği

Tek adam ortaklığı, ortaklığın paylarının tamamının tek kişiye ait olduğu yani tek ortağı olan ortaklığı ifade eder⁵¹. Tek adam ortaklığı, ilk defa 1926 yılında Liechtenstein Dukalığında görülmüştür. 20. yüzyılın sonlarına doğru ise 1980 yılında Almanya’da ve 1985 yılında ise Fransa’da tek adam ortaklığı kurumu getirilmiştir⁵². Avrupa Birliği’nin 89/667 sayılı 12 nolu Şirketler Hukuku Yönergesi⁵³ maddeleri çerçevesinde, TTK’da limited ortaklık için kurucu ortak sayısı en az bir ortak şeklinde düzenlenmiştir (TTK 573)⁵⁴.

Tek adam ortaklığının kurulmasına izin verilmediği dönemlerde, ortaklığın kuruluşunda görünürde olmayan ortaklardan faydalanılmıştır. Öncelikle bu durumun önüne geçebilme, işletmeyi devam ettirebilme ve tacirin tek başına ticaret yapması halinde üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu belli malvarlığı ile sınırlandırma amaçlarıyla tek adam ortaklığı kabul edilmiştir⁵⁵. Yine, bu kurumun getirilmesinde ortaklıkta tek kişi olması sebebiyle ortaklar arasında meydana gelebilecek sorunların ortadan kalkacak olması da önemli rol oynamıştır. Bu durum, küçük ve orta

⁵⁰ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), ss. 24-25; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 65-66.

⁵¹ Bu hususta bk. Feyzan H. Şehirli Çelik “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, **Batider**, 2007, Cilt XXIV, Sayı 1, s. 165; Gökmen Gündoğdu, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Tek Kişilik Anonim Ortaklık Ve Tek Kişilik Limited Ortaklık”, **İÜHF**, C:LXV, S:1, 2007, s. 257; Reşat Atabek, “Şirket Paylarının Bir Kişinin Elinde Toplanması”, **BATİDER**, Cilt:10, Sayı:3, 1980, (Şirket Payları), s. 639 vd.

⁵² Reşat Atabek, “Tek Ortaklı Şirket”, **BATİDER**, C.XIV, Sayı:1, 1987, (Tek Ortak), s. 25.

⁵³ Ayrıca 2014 yılında Avrupa Birliği Komisyonu, tek ortaklı limited ortaklıklara uygulanacak olan Societas Unius Personae Yönerge Taslağını yayınlamıştır. Bu taslak, tek kişilik ortaklık anlamına gelen Societas Unius Personae (SUP) kavramına yer vermiştir. SUP Yönergesinin amacı ise KOBİ’lerin dünya çapındaki hareketlerini tek kişilik yavru ortaklıklar kurulması aracılığıyla artırmaktır. (Bu hususta bk. Aşlı E. Gürbüz Usluel, “Societas Unius Personae (sup): Yeni Tek Kişilik Şirket Taslak Yönergesi ve Türk Şirketler Hukukuna Etkileri”, **Batider**, Cilt:31, Sayı:4, 2015, (Tek Kişilik Şirket), s. 81 vd.)

⁵⁴ Tek adam ortaklığının kabul edilmesiyle beraber, ekonomik ihtiyaç olan bu türdeki ortaklıklar, kanuni şekilde düzenlenmiş olur. Bu sebeple de artık bir kişinin zorunlu olarak yanına görünürde ortaklar almasına gerek yoktur. (Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 296.); Eski Ticaret Kanunu dönemi için bk. Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 400, Nr. 1640a.

⁵⁵ Bu hususta bk. Şehirli Çelik, ss. 176-177; Gündoğdu, s. 24.

büyüklerdeki ortaklıklarda ortaklığın ömrünü uzatmasını ve ortaklık içinde kararların daha kolay alınmasını sağlayacaktır⁵⁶.

Limited ortaklık en başta birden fazla ortaklı şeklinde kurulup, daha sonradan ortak sayısı bire düşebilir⁵⁷. Tek adam ortaklığı, limited ortaklığın bir sınıfı olması nedeniyle de ortaklığın bir sınıfa girmesi veya çıkması söz konusu olduğunda sınıf değişikliği tescil ve ilan edilmelidir⁵⁸. TTK'da ise bu durum şu şekilde düzenlenmiştir: Ortaklığın tek ortaklı hale geldiği, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde müdürlere yazıyla bildirilir⁵⁹. Müdürler, bildirim alınması tarihinden başlayarak yedinci günün sonuna kadar, şirketin tek ortaklı olduğunu, bu ortağın adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını tescil ve ilan ettirirler, aksi hâlde doğacak zarardan sorumlu olurlar. Aynı yükümlülük, şirketin bir ortakla kurulduğu hâllerde de geçerlidir (TTK 574/II).

Tek adam ortaklığında ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliği burada önem arz eder. Tek adam ortaklığını kurabilmek için TTK 576 ve 577'ye uygun olarak ortaklık sözleşmesi düzenlenmelidir. Fakat, tek adam ortaklığının kurulması zorunlu olarak tek taraflı irade beyanı ile yani *tek taraflı bir hukuki işlem* ile olmaktadır. Burada, gerçek anlamda bir sözleşmeden bahsedilemeyecektir. Yukarıda değindiğimiz şekilde ortaklık sözleşmesinin organizasyon niteliği⁶⁰ burada da söz konusudur. Çünkü daha sonradan ortaklığa bir veya birden fazla ortak katıldığında, ortaklık sözleşmesi onlar için de bağlayıcı olacaktır⁶¹.

⁵⁶ Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 297.

⁵⁷ Mesela, payın devri, ortaklardan birinin ortaklıktan çıkması veya çıkarılması, miras yoluyla payların ortaklıkta ortak olan bir kişi tarafından iktisabı şeklinde ortaklık tek adam ortaklığı haline gelebilir. (Bu hususta bk. Oruç Hami Şener, **Limited Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Limited), s. 23.)

⁵⁸ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), ss. 61, 72; Şener, (**Ortaklıklar**), s. 296.

⁵⁹ Bildirim yükümüne ilişkin kuralın amacı, üçüncü kişilere ortaklığın tek ortağı bulunduğunun açıkça bildirilmesi suretiyle, onların ortaklığın niteliğini öğrenmesini yani işlem ve hukuk güvenliğini sağlamaktır. (Bu hususta bk. Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 47, No:5-10.)

⁶⁰ TTK, ticaret ortaklıklarının bir sözleşme değil, bir organizasyon olduğunu kabul etmiştir. Gerekçe 338: “.. Bugünkü modern öğretide şirket kavramını birden ziyade ortak tanımlamamakta, belirleyici unsur ticari işletmeyi merkez alan ticari, sınai ve hizmete dönük organizasyon olmaktadır ..” (Bu hususta bk. Gündoğdu, s. 235.)

⁶¹ Bu nedenle ortaklık sözleşmesi, ortaklığın temelini oluşturur yani, ortaklığın statüsüdür. (Bu hususta bk. Şehirali Çelik, ss. 172-173; Şener, (**Limited**), s. 39.)

3. Hukukumuzdaki Durum

Ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin olarak doktrinde çeşitli görüşler öne çıkmıştır. Bazı yazarlar karma görüşü savunmuşlardır. Bu görüşte, ortaklık sözleşmesinin kuruluş aşamasındaki sözleşmesel yönü ve sözleşmenin objektif norm niteliği göz önünde bulundurulmuştur. Karma görüşü, *İmregün* ve *Mimaroğlu* benimsemişlerdir.

İmregün'e göre, ortaklık sözleşmesi akit olarak nitelendirilirse, bu sözleşmedeki değişiklikler yalnızca bütün ortakların kabul etmesiyle yapılabilir. Bu görüş günümüzde terk edilmiştir. Zira, sözleşme değişikliklerini bütün ortakların kabulüyle yapmak, değişen şartlar söz konusu olduğunda ortaklığın devamında birtakım sorunlar yaratabilir. Ortaklık sözleşmesinin *müessese* niteliği taşıdığı ve oy birliği olmadan değiştirilebileceği günümüzde kabul edilmektedir⁶².

Mimaroğlu'na göre, ticaret ortaklıklarında ortaklık sözleşmesi, sözleşmeyi yapan taraflardan ayrı bir kişiliğin doğmasına sebep olur. Sermaye ortaklıklarından olan limited ortaklıkta, ortaklığın tüzel kişiliği ön plana çıkmaktadır⁶³.

Baştuğ'a göre, ortaklık sözleşmesi sözleşmenin meydana getirilmesi anında gerçek anlamda sözleşme niteliği gösterir. Ortaklık sözleşmesinin meydana getirilme anında bu sözleşme, TBK'nun sözleşmelere ilişkin genel hükümlerine tabi olacaktır. Ortaklık sözleşmesi tamamlanıp, üçüncü kişilerle ilişkiler kurulduktan sonra ortaklık sözleşmesi, bir *statü* ve bir *örgüt kanunu* karakterine sahip olacaktır. Bu durum, özellikle tüzel kişiliğe sahip olan ortaklıklarda açık bir şekilde görülür. Daha sonra ise, ortaklıklara ilişkin özel hükümler uygulama alanı bulacaktır⁶⁴.

Tekinalp'e göre, ortaklığın kuruluşu kuruluş aşamasının sözleşmesel niteliğinden yola çıkılarak nitelendirilmelidir. Bu sözleşmenin bazı özellikler gösterdiği hususu da önem taşır. Zira, ortaklık sözleşmesi iradelerin bir amaca yönltilmesiyle oluşur. Bu sebeple de ortaklık sözleşmesi, *amaç birliği sözleşmesi* ve bir tüzel kişi oluşturduğu için de *örgütlenme sözleşmesi* niteliği taşır. Kısacası burada

⁶² Bu hususta bk. Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, Ankara, 1989, (Anonim Ortaklık), s. 431.

⁶³ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 28 vd.; Mimaroğlu, ss. 55-56.

⁶⁴ İrfan Baştuğ, **Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri**, İzmir, 1974, (Şirketler), s. 22 vd.

sözleşmenin içerdiği farklılıklar belirtilerek ortaklığın sözleşme yönü vurgulanmıştır⁶⁵.

Moroğlu'na göre, ortaklık sözleşmesi, başlangıçta kurucu ortaklar tarafından hazırlanıp imzalanan borçlar hukuku sözleşmesidir. Fakat, ortaklığın ticaret siciline tesciliyle bu sözleşmenin tüzel kişiliğe ilişkin kuralları objektifleşir ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilen kurallar haline dönüşür. Tüzel kişiliğe ilişkin olmayan ortaklık sözleşmesi kuralları ise, yalnızca ilgili tarafları bağlar; taraflar arasında borçlar hukuku anlamında hüküm doğururlar⁶⁶.

Barlas'a göre, ortaklık sözleşmesi sadece organizasyon sözleşmesi veya sadece borç sözleşmesi şeklinde nitelendirilmemelidir. Bu görüş, sözleşme bağının tek ve bir bütün olduğundan dolayı, sözleşmenin organizasyon oluşturuu yönünün fazla öne çıkmaması gerektiğini vurgular. Yazar, adi ortaklık sözleşmesinin niteliğinin belirlenirken borç sözleşmesi vasfının organizasyon sözleşmesi karakterine kıyasla her zaman ön planda tutulması gerektiğini belirtmiştir⁶⁷.

Şener'e göre, limited ortaklık sözleşmesi, limited ortaklıktaki hukuki ilişkiler, ortaklıkla ortakların ilişkileri ve ortaklığın organlarının hukuki durumu bakımından önem taşır. Yine, ortaklık sözleşmesi, daha sonradan ortaklığa katılacak ortakları da bağlayacaktır. Yani ortaklık sözleşmesi, sadece ortaklık sözleşmesini yapan kurucular arasında değil, daha sonra ortaklığa katılacak ortaklar açısından da geçerli bir sözleşmedir. Bu sebeplerle de limited ortaklık sözleşmesinin genel olarak *organizasyon sözleşmesi* niteliğinde olduğu söylemek mümkündür⁶⁸.

Bahtiyar'a göre, ortaklık kurulup kurulmaması, ortaklık sözleşmesinin isteğe bağlı içeriğini tespit edebilme gibi özellikler, taraflar arasındaki ilişkinin sözleşmesel yönünü gösterir. Yine, oluşturulan bu birliğin ortaklardan bağımsız kişilik kazanması, ortaklığa sonradan girenlerin de ortaklık sözleşmesi düzenine tabi tutulması ortaklık sözleşmesinin objektif kurallara benzediğini gösterir. Kısacası,

⁶⁵ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 29 vd.

⁶⁶ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 30; Ortaklık sözleşmesi tüzel kişiyi ve onun ortaklık içi ve dışı ilişkilerini düzenleyen hükümleri kuruluşun sonu objektif hukuk kuralları haline gelmektedirler. Bu objektif kurallar, tüzel kişinin organlarını, mevcut ve müstakbel pay sahiplerini ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmiş olmak koşuluyla, ortaklıkla doğrudan ve dolaylı ilişki kuran üçüncü kişileri bağlar. (Bu hususta bk. Moroğlu, (**Anasözleşme**), s. 523.)

⁶⁷ Bu hususta bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 65-66.

⁶⁸ Bu hususta bk. Şener, (**Limited**), s. 40.

burada ortaklığın kurumsal bir karakteri mevcuttur. Yani, ortaklık sözleşmesi *karma* veya *kendine özgü* bir nitelik taşır⁶⁹.

Kanımızca, ortaklık sözleşmesi kuruluş aşamasında borçlar hukuku karakterli bir sözleşme niteliğine sahiptir. Ancak, ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil edildikten sonra ortaklık tüzel kişilik kazanacağından dolayı sözleşmenin kuralları objektif hale gelir. Tescil aşamasından sonra ortaklık sözleşmesi *ortaklığın anayasası/statüsü* haline gelir. Ortaklığa daha sonradan katılacak ortaklar bakımından da sözleşme kuralları geçerli olacaktır.

B. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Şekli Ve Sözleşmenin Ortaklığın Kuruluşundaki Yeri

1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Şekil Şartları

Limited ortaklık sözleşmesinin geçerlilik şartı olarak kabul edilen hususlar üç unsurdan oluşur. Bunlardan birincisi ortaklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması, ikincisi kurucuların ortaklık sözleşmesini ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin -veyahut noterin- huzurunda imzalanması (TTK 575) ve üçüncü olarak da zorunlu kayıtların ortaklık sözleşmesinde açıkça yer alması gerektiğidir⁷⁰ (TTK 576).

a. Yazılı Şekilde Yapılması

Hukukumuzdaki diğer ticaret ortaklıklarının sözleşmelerinde olduğu gibi, limited ortaklık sözleşmesi de kanunen şekle bağlanmıştır. Bu şekil şartları TTK 575'te düzenlenmiştir. Buna göre, limited ortaklığın kurulabilmesi için birinci şart ortaklık sözleşmesinin yazılı olmasıdır. Buradaki yazılı şekil şartı, geçerlilik

⁶⁹ Buradaki karma veya kendine özgü kavramları, Borçlar Hukukundaki atipik sözleşme çeşitleri anlamında olmayıp, ortaklık sözleşmesinin hem norm, hem de sözleşme özellikleri gösterdiğini, yani çift yönlü karakterini belirtmeyi amaçlamaktadır. Ortaklık sözleşmesinin kanunda düzenlenmiş olduğu için tipik (sui generis) bir sözleşme türü olduğu açıktır. (Bu hususta bk. Barlas, **(Sözleşme İlişkileri)**, s. 65 vd.; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 29-32 ve dnp. 90.)

⁷⁰ Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, (Şirketler), s. 753; Zorunlu İçerik hakkında detaylı bilgi için bk. İkinci Bölüm § 4.

şartıdır⁷¹. Limited ortaklık sözleşmesinde yazılı şekil, sözleşmeyi hazırlayan kurucu ortakların ayrıntılı bir şekilde düşünmesini sağlar. Böylece kurucu ortakların irade beyanları açıklık ve kesinlik kazanmış olur. Yine, yazılı şekil ispat açısından kolaylık ve işlem güvenliği sağlar⁷².

Limited ortaklık sözleşmesi yazılı şekilde yapılmazsa bu sözleşme adi ortaklık sözleşmesi niteliğine sahip olur. Yazılı şekil şartı, emredici hüküm niteliğinde olup sözlü şekilde ortaklık sözleşmesinin yapılması mümkün değildir. Ancak sözlü şekilde ortaklık sözleşmesi yapılırsa bu sözleşme, ticaret siciline tescil edilemez⁷³ (TTK 32/II).

b. Kurucular Tarafından İmzalanması

Limited ortaklığın kurulabilmesi için ikinci şart, kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesinin imzalarının noter tarafından onaylanması veya ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmasıdır (TTK 575). 15/02/2018 tarihli ve 7099 sayılı Kanunun 24'üncü maddesi ile bu fıkrada yer alan “kurucuların imzalarının noterce onaylanması” ibaresi kaldırılmıştır. Madde değişikliğinin gerekçesinde ise hem imza beyanı için notere başvurma yükümlülüğünün kaldırıldığı hem de notere verilecek ücretlerin yani ortaklık kuruluş maaliyetlerinin azaltılması hedeflendiği belirtilmiştir.

Ancak Noterlik Kanunu 90. maddeye göre, hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanması imzayı atan şahsa ait olduğunun bir şerhle belgelendirilmesi şeklinde yapılır. Onaylama, imzanın noter huzurunda atılması veya kendisine ait olduğunun ilgili tarafından kabulü ile yapılmalıdır (m.91). Ortaklık sözleşmesi de hukuki bir işlem olduğu için kurucular tarafından imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanması mümkündür. Ortaklık merkezinde yer alan

⁷¹ Bu hususta bk. Eriş, Gönen. **Ticari İşletme ve Şirketler Cilt III (m.452-644)**, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, s. 2904; Oruç Hami Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, (Ortaklıklar), s. 671; Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 754.

⁷² Ayrıca bk. Esra Hamamcıoğlu ve Argun Karamanlioğlu, “Adi Ortaklık Sözleşmesinde Şekil”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 22/3, 2016, ss. 1305-1306.

⁷³ Dinç, (**Kuruluş**), s. 48; Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 754.

noter onaylamaya yetkilidir. Noter, ortaklık sözleşmesinin içeriğini denetlemez. Burada yalnızca imzalara ilişkin noter onayı söz konusudur⁷⁴.

Ayrıca, ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması hususuna ilişkin olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından “Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğ” çıkarılmıştır⁷⁵. Bu Tebliğ’e göre, ortaklık sözleşmesi Mersis’te hazırlanır (m.4). Sözleşmenin müdürlük tarafından Mersis’ten alınacak nüshasının kurucular veya temsilcileri tarafından, müdür veya müdür yardımcısı yahut yetkilendirilmiş personel huzurunda imzalanması gerekir (m.8). Yetkilendirilmiş personel, Tebliğ’de yer alan hükümler çerçevesinde, kuruluş aşamasında kurucuların ortaklık sözleşmesine atacakları imzaların onaylanması ve imza beyannamesinin düzenlenmesi işlemlerini yerine getirmek üzere, ticaret sicili müdür tarafından görevlendirilen ticaret sicili müdürlüğü personeli ifade eder (m.3/I-t)⁷⁶.

Limited ortaklık sözleşmesinin bütün kurucu ortaklar tarafından imzalanması gerekir⁷⁷. Bütün kurucu ortakların imzalarının bulunması hususu, TBK genel hükümlerindeki 14/I’de de yer almaktadır. Buna göre, yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur. Çünkü burada tüm ortaklar borç altına girmektedir⁷⁸. Sonuç olarak, TTK 575 hükmündeki ortaklık sözleşmesinin şekle bağlanmasının sebebi ise ispat güvenliğini sağlamaktır⁷⁹.

2. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Ortaklığın Kuruluşundaki Yeri Ve Kurucular Arasındaki İlişkiye Etkisi

Bir veya daha fazla kişi ortaklık kurmak amacıyla bir araya gelirler. Öncelikle kanundaki belirtilen işlemler yapılmadan önce kişiler arasında görüşmeler yapılabilir.

⁷⁴ Bu hususta bk.Bilgili/Demirkapı, **(Ticaret)**, s. 306.

⁷⁵ İlgili düzenlemeler için bk. 06.12.2016 tarihli Resmi Gazete, S. 29910 (resmigazete.gov.tr).

⁷⁶ Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ için bk. 13.03.2018 tarihli Resmi Gazete, S. 30359 (resmigazete.gov.tr).

⁷⁷ Bu hususta bk. Kayar, **(Ticaret)**, s. 495 vd.

⁷⁸ Bu hususta bk. Bilgili/Demirkapı, **(Ticaret)**, s. 304 vd; Şener, **(Limited)**, s. 41.

⁷⁹ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 41

Kısacası bir veya daha fazla kişi ortaklıkta gerekli bazı hususları kararlaştırarak, limited ortaklık oluşturmak için anlaşılır. Bu ortaklığa “kuruluş ortaklığı”, bir araya gelen kişilere “kurucu ortak adayı” denir. Bu ortaklığa ilişkin olarak ön kuruluş ortaklığı, kurucular ortaklığı ve yan ortaklık gibi kavramlar da kullanılmaktadır⁸⁰.

Kurucu ortak adaylarının ortaklık oluşturmak için anlaşmasından itibaren yükümlülükleri ortaya çıkar. TTK 575’in limited ortaklığın kuruluşunda ilk aşama olarak öngörmüş olduğu üzere ortaklık sözleşmesi, yazılı olarak hazırlanmalı ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzalar noter tarafından onaylanmalı veya ortaklık sözleşmesi kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmalıdır.

Anonim ortaklığın kurulma anı ise TTK 335’te düzenlenmiştir. Bu hüküm limited ortaklığa ilişkin hükümle benzerlik taşımaktadır. Bu sebeple TTK 335’in gerekçesine bakarak limited ortaklık açısından şu sonuçlara ulaşabiliriz:

- TTK 585 hükmü ortaklığın kurulma anını düzenlemiştir. Ancak madde hükmünde kastedilen ön ortaklığın kurulma anıdır. Çünkü limited ortaklıkta kuruluş anı ve tüzel kişiliği kazanma anı birbirinden farklı kavramlardır. Ön ortaklık; hazırlanan ortaklık sözleşmesinde sermayenin taahhüt edilmesi ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanmasından veya ortaklık sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmasından itibaren ortaklığın ticaret siciline tescil edilip tüzel kişilik kazanması anına kadar geçen zaman içinde kurucular arasındaki ilişki, şeklinde tanımlanabilir⁸¹.

- Ön ortaklığın tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Ön ortaklık, ileride kurulacak ortaklıktan tamamen bağımsız bir varlığa sahiptir⁸². Ön ortaklığın niteliğine ilişkin

⁸⁰ Hakan Çebi, **Limited Şirketler Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 52; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 32; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 165-166.; Limited ortaklığın kurucu ortak adayları bir ön sözleşme yaparak taahhütte bulunabilirler. Ancak bu sözleşmeden sonra yazılı bir ortaklık sözleşmesi oluşturmazlarsa, ortak adayları dava açarak ön sözleşmenin aynen oluşturulmasını isteyemezler. Çünkü ön sözleşme, borçlar hukuku alanında bir değer oluşturur ve bu nedenle de kurucu adayları arasındaki uyuşmazlık mahkemede çözüme bağlanabilir. (Bu hususta bk. Eriş, s. 2904.).

⁸¹ Bu hususta bk. Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, (Şerh), s. 2194; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 95 vd.

⁸² Detaylı bilgi için bk. Çebi, s. 65 vd.

olarak doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerin içeriği ise “Sözleşme ile Tescil Arasındaki Dönem” başlığında incelenecektir.

- Ortaklığın tesciliyle ön ortaklık, tasfiyesiz bir şekilde sona erer. Ön ortaklığın amacı, limited ortaklığın kurulmasını sağlamaktır. Ortaklık tüzel kişilik kazanarak kurulduğunda ise ön ortaklık amacına ulaşır, kendiliğinden sona erer⁸³. Ayrıca, ortaklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanmasından veya kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmasından itibaren ortaklık üç ay içinde ticaret siciline tescil edilmelidir. Aksi takdirde meydana gelen ön ortaklık tasfiye ile sona erdirilmelidir⁸⁴.

Ortaklık sözleşmesinin ortaklığın kuruluşundaki yeri ve kurucular arasındaki ilişkiye etkisi sözleşme öncesi dönem, sözleşme ile tescil arasındaki dönem ve tescilden sonraki dönem olarak incelenmelidir.

a. Sözleşme Öncesi Dönem

Ortaklık sözleşmesi limited ortaklığın oluşabilmesi için ortaklıktan ayrılamayan bir unsurdur. Bu sebeple kurucu ortakların üçüncü kişilerle ve birbirleri arasındaki hukuki ilişkiler açısından ortaklık sözleşmesi önem taşır.

Kuruluş ortaklığında amaç ortaklığın (örneğin, bir limited ortaklığın) kuruluşunu sağlamaktır. Limited ortaklık kurmak isteyen ve bu amaçla bazı görüşmeler yapan ve belirli hususlarda uzlaşmaya varan kişiler arasındaki ilişki “geçici ortaklık” niteliği taşımaktadır⁸⁵.

Kuruluş ortaklığında hangi ortaklığın kurulmasına yönelik olduğu belirlenmiş olmalıdır. Gelecekte herhangi bir ortaklık kurulması şeklinde belirsiz bir amaçla biraraya gelme, diğer tüm koşullar mevcut olsa da kuruluş ortaklığının doğması için yeterli olmaz⁸⁶.

⁸³ Bu hususta bk. Barlas, (Sözleşme İlişkileri), s. 172 vd; Yıldız, (Limited Şirketler), s. 94 vd; Çebi, s. 52 vd.

⁸⁴ Bu hususta bk. Pulaşlı, (Şerh), s. 2203.

⁸⁵ Bu hususta bk. Barlas, (Sözleşme İlişkileri), s. 166.

⁸⁶ Barlas, (Sözleşme İlişkileri), ss. 166-167.

Kurucu ortak adayları arasında oluşan sözleşme bağı, TBK 29'da düzenlenmiş olan ön sözleşmeye benzetilebilir. TBK 29'a göre, bir sözleşmenin ileride kurulmasına ilişkin sözleşmeler geçerlidir. Kanunlarda öngörülen istisnalar dışında, önsözleşmenin geçerliliği, ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlıdır. Zira kurucu ortak adayları ortaklığa getirilecek sermaye paylarını belirlemişler, ortaklığın işletme konusunu tanımlamışlar veya ortaklığın tipini tespit etmişlerse burada kuruluş ortaklığı söz konusudur. Yine burada bir ön sözleşmenin mevcut olduğu da ortadadır⁸⁷.

Ön sözleşmeyle kurucu ortak adayları arasında belirli yükümlülükler düzenlendiği için bu yükümlülükleri yerine getirmeyen ortak adayları hakkında ne tür yaptırımlar uygulanması gerektiği sorunu kuşkusuz ortaya çıkabilir. Kanımızca buradaki sorun, kurucu ortak adaylarına sözleşmedeki yükümlülüğünü yerine getirmeyen ortak adayına karşı genel tazminat talebinde bulunma hakkı verilerek çözüme kavuşturulabilir⁸⁸.

Kuruluş ortaklığının hukuki niteliği bakımından adi ortaklık olduğunu savunan görüş çoğunluktadır. Yine TTK'daki bazı hükümlerde bu açıkça ortadadır. Örneğin, TTK 214/I'e göre sözleşmesi kanunun aradığı şekilde yapılmamış olan veya -şekle uyulmuş olmakla birlikte- sözleşmenin kanunen zorunlu içeriğinde eksiklik yahut hükümsüzlük bulunan bir kollektif ortaklık adi ortaklık hükmündedir. Aynı durum, TTK 305/I'deki açık atıf sebebiyle komandit ortaklıklar bakımından da söz konusudur. Bu nedenle kuruluş ortaklığı adi ortaklık niteliği taşımaktadır ve bu ilişkiye geçici ortaklık niteliğine uygun düşüdüğü şekilde adi ortaklık hükümleri uygulanmalıdır⁸⁹.

Bahtiyar'a göre, ortaklık sözleşmesi öncesi dönemde kuruluş ortaklığı zorunlu olmayan ve hatta çoğunlukla geçerli olmayan bir ilişkidir. Bu aşamada taraflar arasında ancak, sözleşme öncesi güvenlik ilişkisi ölçüsünde culpa in

⁸⁷ Detaylı bilgi için bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 167; Ön sözleşmeye ilişkin detaylı bilgi için bk. Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 84 vd.

⁸⁸ TBK 112'ye göre, borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.; Benzer görüş için bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 168; Aksi görüş için bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 44.

⁸⁹ Bu hususta bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 169-171; Moroğlu, (**Anasözleşme**), s. 522; Ansay, s. 79 vd.

contrahendo'ya (sözleşme görüşmeleri sırasında kusurlu davranışa) bir sorumluluk gündeme gelebilir⁹⁰.

b. Sözleşme ile Tescil Arasındaki Dönem

Ortaklık kurma amacıyla bir araya gelen kurucu ortak adayları, ortaklık sözleşmesi düzenlenirler. Ortaklık sözleşmesi imzalandıktan sonra bu kişiler arasındaki ilişki bağlayıcı hale gelir. Ortaklık sözleşmesinin düzenlenmesi ve imzalanmasından itibaren, ortaklığın tüzel kişilik kazanmasına kadar geçen zaman içerisindeki kurucular arasındaki ilişkiye “ön ortaklık” denilir. Şüphesiz ki bu ilişki kuruluş ortaklığından farklılık gösterir. Ayrıca TTK 125 hükmüne göre, tüm ticaret ortaklıklarının tüzel kişiliği bulunur ve ön ortaklık, her bir ticaret ortaklığının kuruluşunda yer alan zorunlu bir aşamadır⁹¹.

Sözleşme ile tescil arasındaki dönemdeki ön ortaklığın niteliği ve uygulanacak kurallar konusunda doktrinde farklı görüşler bulunur. Bir görüşe göre, ön ortaklık ilişkisi kendine has özelliklere sahip bir şahıs birliği oluşturmaktadır. Bu ilişkiye ise adi ortaklık hükümleri değil de, kurulacak limited ortaklık için kanundaki kuralların uygulanması gerekir. Yani burada iç ve dış ilişkide kurulmak istenen ortaklığın hükümlerinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır⁹².

Diğer bir görüşe göre ise ön ortaklık, adi ortaklık niteliğine haizdir ve adi ortaklığa ilişkin kurallar uygulanmalıdır. Bahtiyar'a göre, bu görüşlerden ikinci görüş üstün tutulmalıdır. Bu görüş TBK 620/II hükmünü dayanak göstermektedir. Bu hükme göre, bir ortaklık, kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşııyorsa, bu bölüm hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır (TBK 620/II). Limited ortaklık, ticaret siciline tescil ile varlık kazanır. Yani burada ticaret ortaklığının tüzel kişilik kazanmasından önce taraflar arasındaki ilişkinin tamamen adi ortaklık hükümlerine bağlı tutulması gerektiği savunulmaktadır⁹³.

⁹⁰ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 44.

⁹¹ Bu hususta detaylı bilgi için bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 171-172.

⁹² Doktrinde *Pulaşlı* bu görüşü savunmaktadır. Bu hususta bk. Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, s. 258'den aktaran Çebi, s. 66.; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 174.

⁹³ Doktrinde *Bahtiyar* ve *Şener* bu görüşü savunmaktadır. Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 48; Ansay, s. 79; Şener, (**Limited**), s. 30; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 173.

Bu konudaki üçüncü görüşe göre ise, ön ortaklık karma bir özellik taşır. Bu görüşe göre ön ortaklıkta amaç, tescil ile tüzel kişilik kazanılması olduğundan limited ortaklığa özgü kurallar hakimdir. Bu nedenle de kurucu ortaklar arasındaki iç ilişkide limited ortaklığa özgü kurallar uygulanır. Ancak tescilden önceki aşama olması nedeniyle de burada bir tüzel kişilik mevcut değildir. Bu sebeple de dış ilişkide, adi ortaklığa ilişkin kuralların uygulanması gerekir⁹⁴.

Barlas'a göre ortaklık sözleşmesi imzalandığı için, kurucu ortaklar arasındaki ilişki adi ortaklık olarak nitelendirilmemelidir. Ancak ortaklar arasındaki ilişkinin kurulacak limited ortaklığa dair kurallara bağlanması, dış ilişki açısından mümkün değildir. Çünkü limited ortaklık üçüncü kişiler açısından bir varlık olarak ortada bulunmamaktadır. Bu nedenle de dış ilişki açısından adi ortaklığa ilişkin kurallar uygulanması gerektiği savunulmuştur⁹⁵.

Yıldız'a göre ise, karma bir nitelik arz eden görüş benimsenebilir. Yani iç ilişkide ortaklık sözleşmesi ile o ortaklık tipi için kanunda öngörülen düzenlemelerin, dış ilişkide ise adi ortaklığa ilişkin hükümler uygulanması gerektiği savunulmuştur⁹⁶.

Kanımızca burada üçüncü görüşün uygulanması ileride kurulacak ortaklık açısından birçok fayda sağlar. Çünkü bir ortaklıkta tescilden önce uygulanması gereken bazı yükümlülükler söz konusu olabilir. Örneğin, ortaklığın kullanması için gerekli taşınır ve taşınmaz malların alınması veyahut ortaklığı tanıtıcı reklamların çekilmesi gerekiyorsa burada ortaklık sözleşmesindeki kuralların ve limited ortaklığa özgü kuralların uygulanması gerekir.

c. Tescilden Sonraki Dönem

Limited ortaklık sözleşmesinin TTK 575'de öngörülen şekilde düzenlenmesinden sonra, tescil için ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulur. Söz konusu başvuru, müdürlerin tümü tarafından imzalanır. Ortaklık sözleşmesinin onaylanmış bir örneğinin ve yerleşim yerleri de gösterilerek

⁹⁴ Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), ss. 175-176; Yıldız, (**Limited Şirketler**), ss. 94, 98; Aksi görüşte bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 48.

⁹⁵ Bu hususta bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 175 vd..

⁹⁶ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 98.

ortaklığı temsile yetkili kişileri ve denetçinin seçimini gösterir belgenin başvuruya eklenmesi gerekir (586/I-II).

Başvuru dilekçesinde ortakların adları ve soyadları veya unvanları, yerleşim yerleri, vatandaşlıkları, her ortağın üstlendiği esas sermaye payı ve ödediği toplam tutar, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları, şirketin ne suretle temsil edileceği gibi kayıtlar yer almalıdır (TTK 586/III). Ayrıca Ticaret Sicili Yönetmeliği madde 90'da yer alan belgelerin de başvuru dilekçesine eklenmesi gerekir.

Ortaklık sözleşmesinin tamamı, kurucuların imzalarının noter tarafından onaylanmasından veya kurucuların ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalamasından itibaren otuz gün içinde, şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur (TTK 587/I).

TTK 588'de açıklandığı üzere, tescilin bazı hukuki sonuçları vardır. İlkın, ortaklık, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır (588/I). Tüzel kişiliğın kazanılması için ilan gerekli olmayıp, ticaret siciline tescil yeterlidir. Bu nedenle tescil işlemi kurucu, ilan ise açıklayıcı niteliktedir⁹⁷. Tescille beraber ortaklığın organları oluşarak, ortaklık faaliyetleri başlamış olur. Borçların ve hakların sahibi ise ortaklık tüzel kişiliğı olmaya başlar. Ancak ortaklık tarafından kuruluş giderleri kabul edilmezse, bu giderler kurucular tarafından karşılanır (588/II). Tescilin diğeri bir sonucu ise, ön ortaklığın sona ermesidir. Tescilden itibaren kurucuların sıfat ve sıfatları sona erer. Ancak, kurucuların ve bunlar gibi sorumlu sayılan diğeri kişilerin TTK 644'ün atfı ile anonim ortaklıklarda düzenlenen TTK 549 vd. hükümleri çerçevesinde sorumlulukları devam eder⁹⁸.

Bilindiğı üzere kurucular, ortaklığın tescilinden önce belirli hukuki işlemleri ortaklık adına yapmak zorundadır. Ortaklıkta çalışacak kişilerle iş sözleşmeleri veya işletme ve ayınları devralma sözleşmeleri bu türden sözleşmelere örnek olarak verilebilir. Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar, bu işlemler dolayısıyla şahsen ve müteselsilen sorumludur (TTK 588/III). Bu gibi taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldıklarının açıkça bildirilmeleri ve şirketin ticaret siciline tescilini

⁹⁷ Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 762; Demirkapı/Bilgili, (**Ticaret**), s. 304; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 400, Nr. 1639; Çebi, s. 68.

⁹⁸ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), ss. 103-104; Dinç, (**Kuruluş**), ss. 69-70.

izleyen üç aylık süre içinde şirket tarafından kabul edilmeleri koşuluyla, bunlardan yalnız şirket sorumlu olur (TTK 588/IV). Buradaki kabul örtülü veya açık olabilir. Örneğin, taahhüt edilen edimin yerine getirilmesi veya alınan malın bedelinin ödenmesi. Eğer yükümlülük kayıtsız olarak yerine getirilmişse burada örtülü kabul vardır⁹⁹.

Ortaklık sözleşmesinin tescilinden itibaren ortaklık hakkında limited ortaklığa ilişkin kurallar uygulanır. Ortaklık sözleşmesine ilişkin kurallar, tescil anından itibaren tam bir şekilde yürürlüğe girer. Ortaklık sözleşmesi kuralları iç ve dış ilişki bakımından emredici kurallardan sonra, ikinci sırada uygulanır¹⁰⁰.

III. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN TÜM SÖZLEŞMELER ARASINDAKİ YERİ, DİĞER ORTAKLIK SÖZLEŞMELERİNDEN FARKLARI, PAY SAHİPLERİ SÖZLEŞMESİYLE ARASINDAKİ İLİŞKİ VE TBK GENEL HÜKÜMLERİNİN LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE UYGULANMASI

A. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Tüm Sözleşmeler Arasındaki Yeri

Sözleşmeler genel olarak Borçlar Hukuku kapsamında bazı ayrımlara tabi tutulur. Bu sayede bir sözleşmenin diğer sözleşmeler karşısındaki farklılıkları ve benzerlikleri tespit edilir¹⁰¹. Sözleşmelerin şekli, ifa zamanı, edim ilişkileri ve tarafların yararları bakımından ortaklık sözleşmesinin özellikleri incelenmelidir.

1. Sözleşmelerin Şekli Açısından

Bir kişinin iradesini açıklamak için kullandığı araca veya kalıba şekil denir. Bir hukuki işlemin, sözleşmenin veya irade açıklamasının şekle bağlı olmaması, şekilsizlik anlamına gelmez. Aksine, hukuki işlemin, sözleşmenin veya irade açıklamasının geçerliliğinin belli şekle tabi olmayıp, şekil özgürlüğüne sahip olduğu (yazılı, sözlü veya resmi şekilde yapılabilmesi) anlamına gelir. Sözleşmelerdeki

⁹⁹ Bu hususta bk. Çebi, s. 72; Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 762.

¹⁰⁰ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 50.

¹⁰¹ Sözleşmelerin sınıflandırılmasında kullanılan kriterler hususunda bk. Eren, ss. 204-226.

şeklin faydaları kısaca şu şekildedir: Şekil, sözleşmeye kesinlik, açıklık ve güven, ispat güvenliği ve kolaylığı sağlar. Ayrıca, sözleşmenin taraflarını düşünmeye teşvik edip, sözleşmelerin yorumunu kolaylaştırır. Şeklin sakıncaları ise şöyle ifade edilebilir: Şekil, zaman bakımından hukuki işlemlerin yerine getirilmesi güçleştirir; ekonomik bakımdan da pahalıdır. En önemli sakıncası ise şekil sakatlığından dolayı sözleşmenin esas hükümlerinin de geçersiz sayılabilmektedir¹⁰².

Sözleşmelerin şekline ilişkin temel kurala göre, sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı değildir (TBK 12). Borçlar hukukunda şekil özgürlüğü ilkesi geçerlidir. Şekil mecburiyeti ise istisna nitelikte olup, eğer kanunda şekil şartı öngörülmüş ise, bu şarta uyulmadan kurulan sözleşmeler geçerli olmaz. Ayrıca, taraflar kanunun şekle bağlı kılmadığı bir sözleşmenin belli şekilde yapılması hususunda anlaşma yapabilirler. Bu anlaşmadaki belirlenen şekilde yapılmayan sözleşme, tarafları bağlamaz (TBK 17).

Adi ortaklık sözleşmesi, kural olarak bir şekle bağlı değildir (TBK 620 vd.). Adi ortaklık sözleşmesi, iradeyi dışı vuran davranışlar veya örtülü irade beyanıyla dahi kurulabilir¹⁰³. Ticaret ortaklıklarına ilişkin sözleşmeler ise TTK'daki hükümlerle resmi şekle bağlanmıştır. Ortaklık sözleşmesinin yazılı şekle tabi olması ve sözleşmedeki imzaların noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şartı kollektif (TTK 212/I), komandit (305/I), anonim ortaklık (TTK 335/I) ve limited ortaklıktaki (TTK 575) şekil şartlarındandır.

2. İfa Zamanı Açısından

İfa zamanı açısından sözleşmeler ani, dönemli ve sürekli olmak üzere üçe ayrılır. Ani sözleşmeler, borçlunun asli edim yükümünü bir defa ifa ettiği sözleşmelerdir¹⁰⁴. Yani, edim yükümünün ifası zamana yayılmış olmayıp, bu sözleşme edimin bir defa yerine getirilmesiyle sona erer. Dönemli sözleşmeler, ifası

¹⁰² Bu hususta bk. Eren, s. 264 vd.

¹⁰³ Bu hususta bk. Hamamcıoğlu/Karamanlıoğlu, s. 1313.

¹⁰⁴ Örnek olarak peşin satış sözleşmesi verilebilir. Satılan şeyin alıcıya teslimi, belirli bir paranın ödenmesi, bir tıbbi muayenenin yapılması, bir mütalaanın verilmesi, eser sözleşmesinde yüklenicinin yaptığı eseri teslim etmesi. (Bu hususta bk. Eren, s. 108.); Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 12.

gereken borcun bir zamana bağılı olarak yerine getirildiğı sözleşmelerdir¹⁰⁵. Kısacası, edim yükümü bir süre içinde dönemsel olarak birden fazla kez yerine getirilmektedir¹⁰⁶.

İfa zamanı açısından sözleşme türlerinin sonuncusu ise, sürekli edim yükümü içeren sözleşmelerdir. Sürekli sözleşmeler¹⁰⁷, asıl edim yükümünün ifası ile zaman unsuru arasında sürekli bir ilişkinin bulunduğu sözleşmelerdir. Bu tür sözleşmelerde asli edim yükümü, taraflar arasındaki sözleşmenin sona ermesine kadar devam olarak yerine getirilir¹⁰⁸.

Sürekli sözleşmelere ortaklık sözleşmeleri örnek olarak verilebilir. Sürekli sözleşmeler, taraflar arasında sürekli bir özen, sadakat ve güven ilişkisi gerektirmesi gibi özelliklere haizdir. Özen borcuna ve sadakata aykırı hareket edilmesi, güven ilişkisinin zedelenmesi gibi sözleşmenin hedefini tehlikeye düşüren sebepler ortaya çıkarsa, bu halde taraflara tek yanlı bir şekilde sözleşmeyi feshedebilme yetkisi verilir. Fesih, geleceğe etkili olarak neticeler meydana getirir. Feshin gerçekleşmesinden itibaren yeni borç ve haklar doğmaz. Ancak sona eren sözleşme nedeniyle iade veya tazminat yükümleri ve ticaret ortaklıklarında tasfiye süreci gündeme gelir¹⁰⁹. Örneğin limited ortaklıkta ortaklar, ortaklık sırlarını korumakla yükümlüdür (TTK 613/I). Ortaklar, ortaklığın çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Özellikle, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve ortaklığın amacına zarar veren işlemler yapamazlar (TTK 613/II). Yine limited ortaklıkta müdürler ve yönetimle görevli kişiler, görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve ortaklığın menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlüdürler (TTK 626/I). Ayrıca limited ortaklıkta haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden ortaklığın feshini isteyebilir (TTK 636/III).

¹⁰⁵ Mesela, konusu her ay belirli bir gelir ödeme olan sözleşme. konusu aylık irat ödeme olan bir sözleşme. Faizli ödünçte, borçlu, faiz borcunu belirli dönemlerde ödemektedir. Ard arda teslimli satış sözleşmesinde satıcı, satılan şeyi ard arda teslim etmeyi, alıcı da satış parasını bir defada veya her teslimde ödemeyi borçlanır. Belirli zamanlarda ödenen sigorta primleri. (Bu hususta bk. Eren, s. 108 vd.); Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 13.

¹⁰⁶ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 59; Eren, s. 213.

¹⁰⁷ Örneğin, vekalet ve eser sözleşmeleri gibi.

¹⁰⁸ Bu hususta bk. Eren, s. 213

¹⁰⁹ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), ss. 59-60 ve dpn. 11; Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 13; M.Ayan/N.Ayan, (**Kişiler**), s. 209 vd.

3. Edim İlişkileri Açısından

Edim ilişkisi açısından sözleşmeler, tek tarafa, iki tarafa veya çok tarafa borç yükleyen sözleşmeler olmak üzere üçe ayrılır¹¹⁰.

Tek tarafa borç yükleyen sözleşmeler taraflardan sadece birinin borç altına girdiği, diğer tarafın ise ifa edeceği bir borcunun bulunmadığı sözleşmelerdir. Örneğin, bağışlama vaadi ve kefalette olduğu gibi¹¹¹.

İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler; taraflardan her birinin, diğer tarafın hem borçlusu hem de alacaklısı olduğu yani her iki tarafa borç yüklenen sözleşmelerdir. Bu türdeki sözleşmeler, kendi arasında tam veya eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olarak ayrıma tabi tutulurlar. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler, edimler arasında karşılıklılık ilişkisinin bulunduğu yani, tarafların birinin ediminin, diğer tarafın ediminin karşılığını -synallagma ilişkisi- oluşturduğu sözleşmelerdir¹¹². Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler, karşılıklı borç doğursalar bile edimlerin birbirinin karşılığını oluşturmayıp, birbirine bağlı olmadığı sözleşmelerdir. Burada, ilk önce taraflardan birisi için borç doğmakta, daha sonra ise bundan bağımsız bir şekilde diğer tarafın tali borcu doğmaktadır¹¹³.

Son olarak ise çok tarafa borç yükleyen sözleşmeler, sözleşmeye katılanların ortak amacı gerçekleştirebilmek için sözleşmeyi kurmak istediği ve bu nedenle de her birinin borç altına girdiği sözleşmelerdir. Ortaklık sözleşmeleri bu sözleşme türüne örnek teşkil eder. Bu türdeki sözleşmeler, karşılıklı borç -synallagma ilişkisi- doğurmaz. Çünkü, sözleşmeye katılanların edim yükümleri arasında bir değişim yoktur ve katılanlar ise ortak amacı gerçekleştirmek üzere sözleşmeyi kurarlar¹¹⁴. Örneğin limited ortaklıkta ek ödeme (TTK 603 vd.) ve yan edim yükümlülüklerinin (TTK 606 vd.) getirilmesi mümkündür.

¹¹⁰ Bu hususta bk. Eren, s. 210 vd; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 62.

¹¹¹ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 62; Eren, s. 210.

¹¹² Bu hususta bk. Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 172 vd; Satım, trampa, kira, hizmet gibi tam iki tarafa borç yükleyen (karşılıklı) sözleşmeler gibi.

¹¹³ Ariyet, vedia, ücretsiz vekalet ve faizsiz ödünçte olduğu gibi. Vekilin masraflarını ödeme, ariyet, faizsiz ödünç veya vedia sözleşmelerine konu olan şeyleri iade etme borçları diğer tarafın tali nitelikteki borçlarına örnek verilebilir; Ayrıca bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 62; Eren, ss. 210-211; Tali yükümlerle ilgili detaylı bilgi için bk. Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 17.

¹¹⁴ Bu hususta bk. Eren, s. 212; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 63.

4. Tarafların Menfaatleri Açısından

Tarafların menfaatleri açısından sözleşmeler iş görme, değişim ve organizasyon sözleşmeleri olmak üzere üçe ayrılır¹¹⁵. İş görme sözleşmeleri iş gördüren tarafın menfaatlerinin baskın olduğu ve bu nedenle de iş gören tarafın iş gördürenin menfaatlerini korumakla yükümlü olduğu sözleşmelerdir¹¹⁶. Değişim sözleşmeleri ise, her bir tarafın kendi menfaatlerini gözettiği ve tarafların yararlarının birbirine zıt şekilde bulunduğu sözleşmelerdir. Burada amaç, tarafların karşılıklı çıkarlarını dengelemektir¹¹⁷.

Organizasyon (birleşme) sözleşmeleri ise, bir menfaat ve amaç topluluğunu oluşturmakta; maddi veya manevi özellikteki ortak amaçları gerçekleştirmek için iki veya daha fazla kişiyi bir araya getirir. Tüzel kişiliğe sahip olan veya olmayan ortaklık ve dernek sözleşmeleri, bu sözleşme türüne girmektedir. Ortak amaç, manevi özellikte ise dernek; maddi özellikte ise ortaklık sözleşmesi bulunur¹¹⁸. Örneğin limited ortaklık kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik konu ve amaç için kurulabilir. Ortaklığın konusunun ekonomik olması burada önem taşır. Ülkemizde küçük ve orta büyüklükteki işletmeler genelde limited ortaklık şeklinde işletilir.

B. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Adi Ortaklık Ve Diğer Ticaret Ortaklıkları Sözleşmelerinden Farkları

Limited ortaklık sözleşmesinin adi ortaklık ve diğer ticaret ortaklıkları sözleşmelerinden farkları bulunmaktadır. Söz konusu farklar limited ortaklık sözleşmesinin diğer ortaklık sözleşmeleri arasındaki yerini saptamak için önem arz eder.

¹¹⁵ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 63.

¹¹⁶ Vekalet, vedia, komisyon ve taşıma sözleşmeleri burada örnek verilebilir.

¹¹⁷ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 63; Tam iki tarafa borç yükleyen satım, trampa, kira, hizmet ve istisna sözleşmeleri bu gruba girer.

¹¹⁸ Detaylı bilgi için bk. Bilgili/Demirkapı, (**Borçlar**), s. 12.

1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Adi Ortaklık Sözleşmesinden Farkları

TTK 573'e göre limited ortaklık sözleşmesi, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişinin mallarını ortak bir amaca ulaşmak için birleştirdikleri bir sözleşmedir. TBK 620'ye göre adi ortaklık sözleşmesi ise iki veya daha çok kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca ulaşmak için birleştirdikleri bir sözleşmedir. Limited ortaklık sözleşmesi ile adi ortaklık sözleşmesi birçok yönden birbirinden farklılık gösterir.

Adi ortaklıkta ortaklık sözleşmesinin yapılabilmesi için en az iki kişinin varlığı yeterlidir. Her bir ortağın iradesi diğer ortakların tamamına yöneltilir. Son ortağın irade açıklaması diğer ortaklara ulaştığında adi ortaklık sözleşmesi kurulmuş olur. İki kişiden oluşan adi ortaklıklarda ise diğer ortağın kabul beyanının icapta bulunan ortağa ulaşmasıyla sözleşme kurulmuş olur. Adi ortaklığa girip çıkmak zor olması nedeniyle adi ortaklık sözleşmesi, ortakların varlığıyla doğrudan ilişkilidir. Ancak limited ortaklık bir sermaye ortaklığıdır ve tek adam ortaklığı şeklinde kurulabilir. Limited ortaklık sözleşmesinde kurucu ortakların varlığı ve ortaklıktan ayrılma hususları genel ve soyut bir şekilde düzenlendiğinden ortakların değişmesi, iflas etmesi, kısıtlanması veya ölmesi gibi nedenler ortaklık sözleşmesini ve ortaklığı doğrudan etkilemez¹¹⁹.

Adi ortaklık sözleşmesini ortaklar birlikte düzenler ve metnin içeriğinin belirlenmesine katılabilirler. Fakat limited ortaklığa sonradan katılan ortaklar, kuruluştaki yapılmış olan sözleşmeye uyarlar. Burada ortaklık sözleşmesi, genel işlem koşulları ve iltihaki sözleşmeler ile benzerlik gösterir. Sonradan katılan ortakların ortaklık sözleşmesinin değişikliği toplantısında oy kullanma ve görüş belirtme veya ticaret sicilinin açıklığından yararlanarak sözleşmeyi görebilme hakkı vardır¹²⁰.

Limited ortaklık sözleşmesi şekle bağlı iken (TTK 575), adi ortaklık sözleşmesi kural olarak geçerlilik şekline bağlı değildir (TBK 12). Bu nedenle adi

¹¹⁹ Bu hususta bk. Kayar, (Ticaret), s. 313 vd; Barlas, (Sözleşme İlişkileri), ss. 170-171.

¹²⁰ Detaylı bilgi için bk. Moroğlu, (Anasözleşme), s. 515.

ortaklık sözleşmesi sözlü olarak yapılabilir¹²¹. Temel kural adi ortaklığın herhangi bir şekle bağlı olmaması ise de istisna oluşturan haller söz konusu olabilir. Ortaklar adi ortaklık sözleşmesinin belirli bir şekilde yapılması hususunda anlaşabilir. İşte bu halde adi ortaklık sözleşmesi ortakların anlaştığı şekilde yapılmalıdır. Aksi halde adi ortaklık sözleşmesi tarafları bağlamaz (TBK 17). Ayrıca taşınmaz veya devri kanunen özel şekillere tabi hak ve mallar, sermaye olarak ortaklığa konulacaksa adi ortaklık sözleşmesindeki sermaye hükmü kanuni şekle uygun yapılmalıdır¹²².

Limited ortaklığın ehliyeti ortaklık sözleşmesinde belirtilmiş olan işletme konusu ile sınırlıdır. Ancak adi ortaklığın ehliyeti ise, ahlak kurallarına ve emredici kurallara aykırı olmamak şartıyla genel anlamda sınırsızdır¹²³. Burada ortakların yapacağı işlemlerin ticari nitelikte bulunmasına veya ortaklık sözleşmesinde yazılı olmasına da gerek yoktur¹²⁴.

Limited ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil edilince ortaklık, tüzel kişilik kazanır. Tescil sırasında içeriğe ve tescile uyulup uyulmadığı da kontrol edilir. Fakat adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından böyle bir kontrol söz konusu değildir¹²⁵.

Limited ortaklık sözleşmesinde ortaklar kural olarak alacaklılara karşı sorumlu değildir; ortakların sorumluluğu ortaklığa karşıdır ve taahhüt edilip de ödenmeyen miktarla sınırlıdır. Ancak, adi ortaklık sözleşmesi ortaya bir tüzel kişilik çıkarmaması nedeniyle, ortakların ortaklık borçlarından dolayı birinci derecede ve sınırsız sorumluluğu bulunur¹²⁶.

¹²¹ Ancak, ispat yönünden ise yazılı şekle ilişkin usul kurallarına uyulmalıdır. Ayrıca, geçerlilik şekli yönünden bir istisna oluşturma nedeniyle, ortaklık sözleşmesi öncesi aşamada kurucu ortak adayları arasında adi ortaklık niteliğindeki ön ortaklığın doğabilmesi için, TBK hükümleri uyarınca ortaklık sözleşmesinin şekline uygun bir önsözleşme yapılmalıdır

¹²² Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 5; Kayar, **(Ticaret)**, ss. 325-326; Hamamcıoğlu/Karamanlioğlu, ss. 1313-1314; Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, “Türk Hukukunda Ticaret Ortaklıklarına İlişkin Şekil Sorunları”, **İÜHFİM**, Cilt: XLI, Sayı: 3-4, 1975, ss. 227-228.

¹²³ Adi ortaklık sözleşmenin tümünü etkileyen bir geçersizlik sebebi mevcutsa ortaklık sözleşmesi bütünüyle geçersizdir ve bu durumda bir adi ortaklık ilişkisinin varlığından kural olarak bahsedilemez. (Bu hususta bk. Barlas, **(Sözleşme İlişkileri)**, s. 171.)

¹²⁴ Bu hususta bk. Kayar, **(Ticaret)**, s. 314.

¹²⁵ Kayar, **(Ticaret)**, s. 314; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 69-70.

¹²⁶ Bu hususta detaylı bilgi için bk. Kayar, **(Ticaret)**, ss. 323-324.

2. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Ticaret Ortaklıkları Sözleşmelerinden Farkları

TTK 124/I'de ticaret ortaklıkları, kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif ortaklıklardan ibaret olarak düzenlenmiştir. Ticaret ortaklıkları şahıs ortaklıkları ve sermaye ortaklıkları olmak üzere ikiye ayrılır. TTK 124/II'ye göre kollektif ve adi komandit ortaklıklar şahıs ortaklıkları olarak kabul edilmişlerdir. Şahsi unsur bu ortaklıkların kurulmasında ve devamında öncelik taşır¹²⁷. TTK 124/II'de limited, anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıkların sermaye ortaklığı olduğu kabul edilmiştir. Bu tür ortaklıklarda ise sermaye unsuru öncelik taşır. Kooperatiflerin şahıs, sermaye ve kendine özgü özelliklerinin bulunması nedeniyle bu ortaklıkların iki grupta da yer almaz. Zira, TTK 124/I'de kooperatifler ticaret ortaklığı kabul edilmiştir ve şahıs veya sermaye ortaklıkları arasında sayılmamıştır (TTK 124/III).

Kollektif ve adi komandit ortaklıklarda ortaklık sözleşmesinin yapılabilmesi için en az iki kişinin varlığı yeterlidir. Ortakların iradeleri ise bu sözleşmelerde ifade edilir. Bu tür ortaklıklara girip çıkmak zor olması sebebiyle kollektif ve adi komandit ortaklık sözleşmeleri ortakların varlığıyla alakalıdır. Limited ve anonim ortaklık sözleşmesinde, kurucu ortakların varlığı ve ortaklıktan ayrılma hususları genel ve soyut bir şekilde düzenlendiğinden ortakların değişmesi, iflas etmesi, kısıtlanması veya ölmesi gibi sebepler ortaklık sözleşmesini ve ortaklığı doğrudan etkilemez¹²⁸.

Şahıs ortaklıklarının sözleşmelerini ortaklar birlikte düzenler. Metnin içeriğinin belirlenmesine katılabilirler. Fakat bir anonim ve limited ortaklığa sonradan katılan ortaklar, kuruluşta yapılmış olan sözleşmeye uyarlar. Burada ortaklık sözleşmesi genel işlem koşulları ve iltihaki sözleşmeler ile benzerlik gösterir. Sonradan katılan ortakların ortaklık sözleşmesinin değişikliği toplantısında oy kullanma ve görüş belirtme veya ticaret sicilinin açıklığından yararlanarak sözleşmeyi görebilme hakkı vardır¹²⁹.

¹²⁷ Şener, (Ortaklıklar), s. 106; Bahtiyar, (Ticari İşletme), s. 108 vd.

¹²⁸ Kayar, (Ticaret), s. 313.

¹²⁹ Bu hususta bk. Moroğlu, (Anasözleşme), s. 515.

Ticaret ortaklıklarında asli edim yükümlülüğü sermaye koyma borcudur. Sermaye olarak getirilebilecek şeyler TTK 127’de düzenlenmektedir. TTK 127/II’de TTK 307/II, 342/I ve 581/I kuralları saklı tutulmuştur. TTK 307/II’ye göre adi komandit ortaklıkta, komanditer ortak kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz. TTK 342/I ve 581/I’ye göre anonim ve limited ortaklıkta, üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.

Ticaret ortaklıklarında sermaye koyma borcu yerine getirilmezse, ortaklık her ortakdan sermaye koyma borcunun ifasını talep edebilir (TTK 128/VII). TTK 246’da kollektif ortaklıkta sermaye koyma borcunun ifa edilmemesini ortaklığın bir sona erme nedeni olarak öngörülmüştür. Aynı kurallar TTK 328 gereğince adi komandit ortaklıklarda da uygulanır. Kollektif ve komandit ortaklıklarda, sermaye koyma borcunun yerine getirilmemesi, ortağın ortaklıktan çıkartılması bakımından haklı sebep olarak kabul edilebilir. TTK 255 ve 328’e göre, ortak ortaklıktan çıkarılabilir. Anonim ve limited ortaklıklar açısından ise ortağın kendisine düşen sermaye koyma borcunu ifa etmemesi, ortağın ortaklıktan ıskatı nedenidir¹³⁰ (TTK 482 vd. ve TTK 585).

Ticaret ortaklıklarında ortakların belirli sorumlulukları da söz konusudur. Anonim ve limited ortaklıkta¹³¹ ortakların tamamının ile komandit ortaklıkta komanditer ortağın sorumluluğu sınırlıdır. Ayrıca bu sorumluluk, adi sorumluluk olup; bir ortak tarafından taahhüt edilen ancak ödenmemiş olan sermaye payı diğer ortaklardan istenemez. Kollektif ortaklık ortakları ile komandit ortaklıkta komanditelerin sorumluluğu ise, ikinci derece ve sınırsızdır. Yani bir ortak tarafından taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye payı diğer ortaklardan istenebilir. TTK’nın bu ortaklıklara getirmiş olduğu sorumluluk kuralları, emredici niteliktedir. Aksine

¹³⁰ Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), ss. 116-117.

¹³¹ Limited ortaklıkta bu durumun istisnası bulunmaktadır. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 35. maddesine göre, limited ortaklıktan tahsil edilemeyen kamu alacaklarından dolayı ortakların sermaye hisseleri oranında sorumlulukları doğar. (Detaylı bilgi için bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 748 vd; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 404, Nr. 1644a)

düzenlemeler içeren ortaklık sözleşmeleri, üçüncü kişiler açısından geçersiz olacaktır¹³².

C. Pay Sahipleri Sözleşmesiyle Limited Ortaklık Sözleşmesi Arasındaki İlişki

Pay sahipleri sözleşmesi, bütün pay sahiplerinin veya bir bölümünün ortaklığın kuruluşunda veya kuruluştan sonra birbirleriyle veya ortaklıkla olan hukuki ilişkileri düzenlemek için ortaklık sözleşmesi haricinde yaptıkları bir sözleşmedir¹³³.

Yan sözleşmeler şeklinde de ifade edilen pay sahipleri sözleşmesinin limited ortaklık sözleşmesinden farkı, ortaklık tüzel kişiliğinin normatif düzeni ve temel yapısıyla doğrudan bir şekilde ilişkisi olmaması, ortaklık ve onun organlarını bağlamamasıdır. Diğer bir fark ise, pay sahipleri sözleşmesinin şekle tabi olmamasıdır. Ayrıca, bu tür sözleşmeler, yalnızca şahsi bakımdan bağlayıcı olup; pay sahipleri sözleşmesinden doğan hak ve yükümlülükler, ortaklık payının devrinde payı devralana geçmemektedir¹³⁴.

Pay sahipleri sözleşmesi, tüzel kişiliğe özgü olmayan hükümler içermektedir. Yalnızca sözleşme taraflarını ve onların mirasçılarını borçlar hukuku anlamında bağlar; onlar arasında hüküm ve sonuç doğurur. Ortaklıktaki pay sahiplerinin tamamı bu sözleşmeyi imzalamış olsalar bile, ortaklık tüzel kişiliği ve organları bu sözleşme ile bağlı tutulamaz. Çünkü ortaklık, pay sahiplerinden bağımsız bir tüzel kişiliğe sahiptir¹³⁵.

¹³² Bu hususta detaylı bilgi için bk. Kayar, **(Ticaret)**, ss. 323-324.

¹³³ Gül Okutan Nilsson **Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri**, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004, s. 4 vd.; Ayrıca, pay sahipleri sözleşmesinin olumlu yönleri bulunur. Bu anlaşma ile, ortaklık sözleşmesi değişikliğindeki genel kurulun toplanmasındaki gibi, prosedürlere gerek kalmaz. Yine, bu sözleşmenin ticaret siciline tescil ve ilanı gerekmemektedir. (Hasan Karakılıç, **Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, (Rekabet Yasağı), ss. 115-116.)

¹³⁴ Nitekim bu hususta bk. Rauf Karasu, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Yetkin Yayınları, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Ankara, 2015, (Emredici Hükümler İlkesi), s. 196; Şener, **(Limited)**, s. 71; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 115; Okutan Nilsson, s. 79.

¹³⁵ Okutan Nilsson, s. 277 vd.

D. Türk Borçlar Kanununun Genel Hükümlerinin Limited Ortaklık Sözleşmesine Uygulanması

Ortaklık sözleşmesi birçok konuda diğer sözleşmelerin tabi olduğu genel kurallara bağlıdır. TTK, TMK ve TBK'nın ayrılmaz bir parçasıdır¹³⁶. Ticari ilişkiler hakkında TTK'da ve ticari örf ve adette kural bulunmayan hallerde özellikle TBK'nın kuralları uygulanır¹³⁷.

Ortaklık sözleşmesinin TBK'nin genel hükümlerine bağlılığı, ortaklık sözleşmesinin niteliğine uygun düştüğü oranda ve diğer sözleşmelere benzediği oranda söz konusu olmaktadır. Ancak, iki tarafın irade açıklaması ile oluşturulan ve genellikle iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için getirilmiş genel kurallar, ortaklık sözleşmesine doğrudan uygulanamaz¹³⁸.

TTK 126'ya göre, her ortaklık türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla, Türk Medenî Kanununun tüzel kişilere ilişkin genel hükümleri ile TTK'nın ortaklıklara ilişkin genel hükümler bölümünde bulunmayan hususlarda Türk Borçlar Kanununun adi ortaklığa dair hükümleri her ortaklık türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret ortaklıkları hakkında da uygulanır. TTK 126, ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerin sıralamasını içermese de yapılacak sıralamada, emredici hükümlerden sonraki ikinci aşamada ortaklık sözleşmesi hükümleri gelecektir¹³⁹.

¹³⁶ TTK'nın, TMK ve TBK ile ayrılmaz parça olması, kanun hükümlerinde yer almaktadır. Şöyle ki; TTK 1 hükmü gereğince, *Türk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanunu'nun ayrılmaz bir parçasıdır*. TBK 646'ya göre ise, Türk Borçlar Kanunu'nu da Türk Medeni Kanunu'nun tamamlayıcı bir unsuru olduğuna göre, bu üç temel kanun arasında organik bir bütünlük sağlanmış olmaktadır. TMK 5 hükmüne göre de, *sözleşmelerin kurulmasına, hükümlerine ve sona erme nedenlerine ilişkin olarak Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen genel kurallar; Medeni Hukukun diğer kısımlarında ve bu arada Ticaret Hukukunda da geçerlidir*. TMK 5'teki genel yollama, TBK hükümlerinin doğrudan uygulanacağı şeklinde değil de uygun olacağı ölçüde uygulanması şeklinde anlaşılmalıdır. (Bu hususta bk. Moroğlu, (*Anasözleşme*), s. 522; Bahtiyar, (*Ortaklık Anasözleşmesi*), s. 71 ve dpn. 48; Kayıhan/Ünlütepe, (*Medeni Hukuk*), s. 127 vd.)

¹³⁷ Ömer Ergün, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 29; Mehmet Ayan, *Borçlar Hukuku: (Genel Hükümler)*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, (Borçlar Genel), s. 30; Aydoğdu/Kahveci, ss. 9-10; Antalya, ss. 55-56.

¹³⁸ Moroğlu, (*Anasözleşme*), ss. 522-523; Bahtiyar, (*Ortaklık Anasözleşmesi*), s. 71.

¹³⁹ Bu hususta bk. Ergün, s. 28.

1. Ortaklık Sözleşmesinde Taraflar, Ehliyet ve Vatandaşlık

Borçlar hukuku anlamındaki sözleşmelerde iki taraf her zaman mevcuttur. Adi ortaklık sözleşmesi ise en az iki veya daha fazla kişi arasında oluşturulur (TBK 620). Limited ortaklık, en az bir kişi ile oluşturulabilir. Kurucular gerçek veya tüzel kişi olabilir¹⁴⁰.

Ortaklık sözleşmesinin düzenlenmesi ve geçerli olması, diğer sözleşmelerdeki gibi tarafların medeni haklarını kullanma ehliyetine sahip olmasına bağlıdır. Kurucu ortaklar gerçek kişiyse, gerçek kişilerin ehliyeti konusunda TTK'da özel bir düzenleme olmadığından, TMK'nın ehliyetle ilişkin esasları burada uygulanmalıdır¹⁴¹. Ortaklık sözleşmesine katılanlar, temyiz kudretine sahip ve ergin olmalı, kısıtlanmış olmamalıdır. Temyiz kudretine sahip olmayanlar, ortaklık sözleşmesine katılarak kendilerini bağlayacak sözleşme yapamazlar¹⁴². Tam ehliyetsizin yapmış olduğu sözleşme ise ortaklığın iç ve dış ilişkisinde bağlayıcı olmayacaktır.

Ortaklık sözleşmesinde vatandaşlık hususu, hem ortaklık hem de ortaklar açısından ayrı ayrı incelenmelidir. Ortaklığın vatandaşlığı hususuna bakacak olursak, ortaklık hangi devletin kanuna göre kurulmuş ve tüzel kişiliğe sahip olmuşsa yine o devletin vatandaşlığında sayılacaktır¹⁴³. Ortaklar açısından ise, Türkiye'de kurulacak ortaklıklarda ortakların vatandaşlığı konusunda sınırlama getirilmemiştir. Yani, sadece yabancı ortaklardan oluşan bir ortaklık sözleşmesi yapılabilir. Fakat bazı

¹⁴⁰ Hasan Neraç, "Limited Şirketlerin Geleceği", **İrfan Baştuğ Anısına Armağan** (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005), s. 224; Ayrıca bu hususta bk. Şükrü Yıldız, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Limited Şirkete İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:II, Sayı:1, 2005, (Tasarı Değerlendirmesi), ss. 452-453; Kaya, (Ticaret), s. 313 vd.

¹⁴¹ M.Ayan/N.Ayan, (Giriş), s. 52.

¹⁴² M.Ayan/N.Ayan, (Kişiler), s. 61 vd.; Ancak, temyiz kudretine sahip olmayan kısıtlı ve küçüklerin, ortaklığa ortak olabilmeleri için, kanuni temsilcilerinin rızası gerekmektedir. Bu halde, ortaklıktan doğan hak ve borçlar ve ortak sıfatı ise kısıtlıya/küçüğe ait olacaktır. Kısıtlılar açısından getirilen düzenlemeye göre, bir işletmenin devralınması veya tasfiyesi, kişisel sorumluluğu gerektiren bir ortaklığa girilmesi veya önemli bir sermaye ile bir ortaklığa ortak olunması, hallerinde vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da izni gereklidir (TMK 463/I b.3). Kanunen gerektiği hâlde vasinin yetkili vesayet dairelerinin iznini almadan yapmış olduğu işlemler, vesayet altındaki kişinin vasinin izni olmaksızın yaptığı işlem hükmündedir (TMK 465).

¹⁴³ Detaylı bilgi için bk. Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkların Tabiiyeti ve Tanınması", **Prof. Dr. Ergin Nomer e Armağan**, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl:22, Sayı:2, 2002, (Tabiiyet), s. 416; Arslanlı, (Limited Şirketler), s. 448 vd.

ayrıcalıklardan yararlanacak veya belirli konularda faaliyette bulunacak ortaklıklar konusunda özel kurallar getirilebilir¹⁴⁴.

2. Ortaklık Sözleşmesinin Kuruluşu ve İrade Bozuklukları

Ortaklık sözleşmesi, Borçlar Hukukundaki sözleşmeler gibi, sözleşme taraflarının karşılıklı ve birbirine uygun olarak iradelerini açıklamaları ile kurulur¹⁴⁵ (TBK 1). Bu sebeple de öneri ve kabule ilişkin TBK hükümleri, ortaklık sözleşmeleri açısından da uygulanacaktır. Fakat, iki taraflı sözleşmelerden farklı olarak burada, ortaklık kurma iradesi bulunmalı ve irade açıklaması tüm ortaklara yöneltilmelidir. Ortaklığa katılanlardan en sonuncusunun irade beyanının diğer ortaklara ulaşması ile sözleşme tamamlanmış olacaktır (TBK 3). Kurucu ortakların irade beyanları ise, örtülü bir şekilde açıklanamaz¹⁴⁶.

Borçlar hukuku sözleşmelerinde, irade açıklamalarının yanılma (hata), aldatma (hile) veya korkutma (ikrah) sebebiyle bozulmamış olması gerekir. İrade bozukluğu durumlarında, beyan ile irade arasında bir uygunsuzluk bulunmaz; burada iradenin zihinde oluşumu sırasında farklı nedenlerden ötürü bir bozukluk oluşmuştur. İradesi zedelenen tarafın sözleşmeyi feshetmesi mümkündür¹⁴⁷. İrade bozukluklarına ilişkin hükümlerin, ortaklık sözleşmelerinde uygulanıp uygulanamayacağını, adi ortaklık ve ticaret ortaklığı olmak üzere ayrı ayrı inceleyeceğiz.

¹⁴⁴ Bu yönde bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 76.

¹⁴⁵ Burada karşılıklı olmada amaç, tarafların iradelerini birbirine yöneltmiş olmalarıdır. (Bu konuda örnekler için bk. Erdoğan/Akkurt/Tokat, s. 97 vd.)

¹⁴⁶ Bu yönde bk. Erdoğan/Akkurt/Tokat, s. 101; Ancak, ortakların ortaklık dışındaki biriyle borçlar hukuku anlamında bir sözleşme yapması durumunda açık veya örtülü kabul yapılabilir. Bu husustaki Y.6.HD., 24.09.2013, E.10098/K.12912 numaralı karar şu şekildedir: “*Tarafların sözleşme görüşmelerine başlamış olması, sözleşme yapma zorunluluğunu doğurmasa da, sözleşme görüşmelerine başlayan taraflar başlamış oldukları sözleşme görüşmelerini belli bir ciddiyet içerisinde ve dürüstlük kuralına uygun olarak devam ettirmek zorundadırlar. Taraflardan birinin tutum ve davranışları ile karşı tarafa sözleşme yapılacağına dair beklentileri güçlendirmişse manevi zarardan söz edilmez. Fakat, karşı tarafın bu beklentiden dolayı masraflar yapması nedeniyle uğradığı menfi zararın güven sorumluluğu uyarınca tazmin edilmesi gerekir. Bu bağlamda mahkemece, manevi tazminat isteminin reddi ile birlikte davalı A Lmt Şt’in sorumluluğunun bu kapsamda değerlendirilerek sonucuna göre maddi tazminat talebi yönünden de bir karar verilmesi gerekir.*” (Karar için bk. Muktedir Lale, **Türk Borçlar Kanunu (Genel Hükümler) Ve Yürürlük Kanunu**, 2. Cilt, Ankara, 2014, ss. 13-14.)

¹⁴⁷ Detaylı bilgi için bk. Kemal Erdoğan, Sinan Sami Akkurt, Hüseyin Tokat, **Borçlar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 122; Kayar, (**Ticaret**), s. 314 vd.; Kayıhan/Ünlütepe, (**Medeni Hukuk**), s. 323 vd.

Limited ortaklık sözleşmesinde, irade bozukluğuna ilişkin kuralların uygulanması tescilden öncesi ve sonrası açısından değerlendirilmelidir. Ortaklık tescil edilmeden önce irade bozukluğu ortaya çıkarsa, burada hukuki ilişki ön ortaklık niteliğinde sayıldığından ortaklardan biri tarafından sözleşme feshedilirse, sözleşmenin tamamı geçersiz sayılacaktır¹⁴⁸. Ortaklık tescil edildikten sonra irade bozukluğu ortaya çıkarsa, bu durum ortaklığın sona erme nedeni sayılamaz. Aksi bir durum limited ortaklıklara ilişkin hükümlere aykırı olur¹⁴⁹.

3. Ortaklık Sözleşmesinde Ödemezlik Defi

Ödemezlik defi, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde ifada sıra başlığını taşıyan TBK 97 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, *karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmenin ifası isteminde bulunan tarafın, sözleşmenin koşullarına ve özelliklerine göre daha sonra ifa etme hakkı olmadıkça, kendi borcunu ifa etmiş ya da ifasını önermiş olması gerekir*. Aksi durumda karşıdaki kişi, borcun yerine getirilmediğini yani ödemezlik defi¹⁵⁰ ileri sürerek ifadan kaçınabilir. Buradaki defi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde söz konusudur¹⁵¹. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde sözleşme taraflarının menfaatleri birbirine zıttır.

Limited ortaklık sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme değildir. Limited ortaklık sözleşmesinde ortaklar müşterek bir amaca ulaşmak için borç altına girerler. Kısacası ortaklık sözleşmesinde müşterek bir amaca ulaşabilmek için ortakların güçleri birleşir. Limited ortaklık sözleşmesinde kural olarak TBK 123 vd. özellikle sözleşmeden dönmeye ilişkin kurallar uygulanamaz. Fakat bu kuralın bir istisnası bulunur. Limited ortaklık sözleşmesi uygulanmaya başlamamış ve

¹⁴⁸ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 79.

¹⁴⁹ Bu hususta bk. Moroğlu, (**Anasözleşme**), ss. 523-524.

¹⁵⁰ Ödemezlik defi, genelde dava açılmadan önce tek taraflı irade beyanıyla kullanılan ve nisbi nitelikte bir haktır. Ancak açılan davada ödemezlik definin öne sürülmesi mümkündür. (Ömer Ergün ve Coşkun Çaldağ, **Borçlar Hukuk Genel Hükümler Ders Notları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 229.)

¹⁵¹ Ödemezlik define ilişkin detaylı bilgi için bk. Oğuz Sadık Aydos, **Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, ss. 129-130; Ergün ve Çaldağ, s. 228 vd.; Erol Cansel ve Çağlar Özel, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt:1**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Borçlar Genel), s. 246; Murat Doğan, İsmail Atamulu, Gökhan Şahan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 257.

edimler ifa edilmeye başlanmamışsa, bu halde limited ortaklık sözleşmesi bakımından dönmeye ilişkin kurallar uygulanabilir¹⁵².

Limited ortaklık sözleşmesinde TBK 97 anlamında edimler arasında karşılıklı ilişki olmaması nedeniyle ödemezlik define dayanılmaz. Karşılıklı sözleşmeler ve ortaklık sözleşmelerinde farklılıklar bulunur. Ortaklık sözleşmesinde edimler, ortak amaç için birleştiklerinden, edim değişimi yoktur. Bütün ortakların, aynı anda ifada bulunmaları güçlük yaratacağı için burada karşılıklı ilişki yoktur¹⁵³. Fakat limited ortaklıkta iki ortak varsa ödemezlik defi ileri sürülebilir Limited ortaklıkta karşı taraftan sermaye koyma borcunu ifa etmesini isteyen ortağın, henüz kendisi sermaye koyma borcunu yerine getirmemiş ve yerine getirmek istemiyorsa, kural olarak ona karşı ödemezlik defi ileri sürülebilir¹⁵⁴.

4. Ortaklık Sözleşmesinde Temerrüt ve İfa İmkansızlığı

Borcun hiç ifa edilmemesi, edimin gereği gibi yerine getirilmemesi veya geç ifa edilmesi veya da hiç ifa edilmemesi anlamına gelir. Borcun hiç ifa edilmediği hallerde temerrüt haline düşme veya edimin sonradan imkansızlaşması söz konusudur¹⁵⁵. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde temerrüdün sonucu TBK 123-126 maddelerinde düzenlenmiştir. Temerrüde düşen borçlunun karşısındaki alacaklıya gecikmiş ifa ve gecikme tazminatını veya sözleşmeden dönerek menfi (olumsuz) zararın tazminini veya ifa yerine müspet (olumlu) zararın tazminini isteme hakları verilmiştir¹⁵⁶ (TBK 125). Borcun konusu para ise, zarar şartı aranmaksızın temerrüt faizi de istenebilir (TBK 120).

Borçlu temerrüdüne ilişkin genel kuralların ortaklık sözleşmesine uygulanıp uygulanmayacağı doktrinde tartışılmıştır¹⁵⁷. Ticaret hükümlerinin genel hükümlerinde yer alan TTK 128-129 hükümleri bu kapsamda incelenmelidir. TTK

¹⁵² Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 4.

¹⁵³ Bu görüşteki yazarlar için bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 87; Kayar, (**Ticaret**), s. 314; Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 127 vd.

¹⁵⁴ Şener, (**Ortaklıklar**), ss. 4-5.

¹⁵⁵ Bu hususta bk. Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, (Borçlar Genel), s. 347; Ayan, s. 381.

¹⁵⁶ Bu hususta bk. M.Ayan, (**Borçlar Genel**), ss. 395-397; Kayıhan/Ünlütepe, (**Borçlar Genel**), ss. 348-349.

¹⁵⁷ Detaylı bilgi için bk. Barlas, (**Sözleşme İlişkileri**), s. 127.

128/VII'ye göre ortaklık, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebileceği gibi, yerine getirmede gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebilir. Bu hükümde kısaca, gecikmiş ifayı talep ve gecikme tazminatını isteme yaptırımları bulunur. Gecikme tazminatını istemek için burada ihtar koşulu aranır¹⁵⁸. Temerrüt faizi, zamanında ifa edilmeyen sermayenin para olması halinde talep edilir (TTK 129). Buradaki temerrüt faizi için ihtara gerek yoktur. Ortaklığın tescili anından itibaren kural olarak temerrüt faizi ödenir. Temerrüt faizini aşan zarar da ortaklık istenebilir (TTK 129, 128/VII ve TBK 122). Limited ortaklıklar bakımından ortağın kendisine düşen nakdi sermaye koyma borcunu ifa etmemesi ortağın ortaklıktan ıskatı nedenidir¹⁵⁹ (TTK 585/II ve TTK 482 vd.).

Ayrıca TTK 128/VIII'e göre ortaklarca, sermaye olarak konulması taahhüt edilen hakların korunması için, kurucular tarafından ortaklar aleyhine ihtiyati tedbir istenebilir. Tedbir üzerine açılacak davalar için, HMK'da öngörülen süre ancak ortaklık tescil ve ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Bir diğer husus olan ifa imkansızlığı ise, TBK 136 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa borç sona erer. Fakat iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu, karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlüdür. Henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi ise isteme hakkını kaybedecektir¹⁶⁰.

Limited ortaklıkta sermaye taahhüdünün ifası imkansızlaştığında, ortaklık amacının gerçekleşmesi de imkansızlaşıyor ise ortaklık sona erecektir. Burada limited ortaklık ortağı borcundan kurtulmaz ve bu nedenle de ortaklık hakları devam etmez. Böyle bir sonuca sermayenin korunması ilkesi gereğince de ulaşılabilir. Aksi takdirde limited ortaklık sözleşmesinde yazılı ve tescil edilen sermaye miktarının karşılığı kalmaz; ortaklık alacaklılarının teminatı olan ortaklık malvarlığı da azalmış

¹⁵⁸ Gecikme tazminatı için gecikme nedeniyle ortaklık zarara uğramış olmalıdır. Sadece gecikme, zarar anlamı taşımaz. Burada zarar, ortaklığın malvarlığının gecikme olmasaydı olacağı haliyle gecikmeden dolayı aldığı hal arasındaki olumsuz farklılıktır. (Bu hususta bk. Kayıhan/Ünlütepe, **(Borçlar Genel)**, s. 361.); Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 116.

¹⁵⁹ Şener, **(Ortaklıklar)**, ss. 116-117.

¹⁶⁰ Bu hususta bk. M. Ayan, **(Borçlar Genel)**, s. 382.

olur. Bu sebeplerle de TBK 136 hükmünün limited ortaklık sözleşmesinde uygulanması mümkün değildir¹⁶¹.

Limited ortaklıkta ortağın borcu imkansızlaşırsa bu ortak, ortaklık haklarını kaybetmiş sayılmalıdır. Ortaklık hakkını kaybeden ortağın taahhüdü kadar bir sermaye azaltımına gitmek veya diğer gerekli önlemleri almak¹⁶² ortaklık için bir zorunluluktur. Aksi halde, kurucuların (TTK 549) sorumluluğu söz konusu olur¹⁶³.

¹⁶¹ Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 92; Ortaklık sözleşmesinde sermaye borçlarının ifası ve ifa edilmemesinden doğan hukuki neticeler, diğer sözleşmelerden farklıdır. Bu nedenle aynı anda ifa ilkesi ortaklık sözleşmesinde aynen uygulanamaz. (Bu hususta bk. Kayar, **(Ticaret)**, s. 314.)

¹⁶² TTK 585'e göre, *esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır*. Bu kapsamda TTK 376 hükmü, limited ortaklıklar açısından da geçerlidir. Buna göre, son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, müdürler, genel kurulu hemen toplantıya çağırarak ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunacaktır.

¹⁶³ Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 92-93; TTK 644/I-a'nın atfıyla TTK 550 hükmü limited ortaklık açısından da geçerlidir. Buna göre, *sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkilileri, bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen öderler*.

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

IV. ZORUNLU İÇERİK

A. Ön Açıklamalar

Zorunlu içerik (kayıt), bir sözleşmede bulunması mutlaka şart olan ve o sözleşmenin geçerli hale gelmesini sağlayan hükme denir. Bu nedenle de zorunlu kayıtlar, limited ortaklığın kendine has özelliklerini üçüncü kişiler tarafından da tanınmasını sağlar. Söz konusu kayıtların bulunmaması halinde ortaklık, limited ortaklık sıfatına sahip olamaz¹⁶⁴. Limited ortaklık sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar ise TTK 576'da hükmünde düzenlenmiştir.

B. Zorunlu İçeriğin Kapsamı

Limited ortaklığın varlığı için bazı unsurlara ihtiyaç vardır. Bunlar; kişi, ticaret unvanı, esas sermaye ve konu unsurudur. İşte bu unsurlar, limited ortaklık sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlardandır. Limited ortaklık sözleşmesinde aşağıdaki kayıtlar açıkça yer almalıdır¹⁶⁵ (TTK 576):

- a) Ortaklığın ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer,
- b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde, ortaklığın işletme konusu,
- c) Esas sermayenin itibari tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibari değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları,
- d) Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları,
- e) Ortaklık tarafından yapılacak ilanların şekli.

Anılan kayıtların eksik olması halinde ortaklık sözleşmesi, ticaret siciline tescil ve ilan edilemez. Bu nedenle ayrıca limited ortaklığın varlığı oluşamayacaktır.

¹⁶⁴ Bu hususta bk. Tekinalp, (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku), s. 525.

¹⁶⁵ Bu hususta bk. Kayar, (Ticaret), s. 495 vd.

Bu kayıtların eksiksiz olduğu sözleşme ise tescil edilmesi halinde üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir¹⁶⁶.

1. Limited Ortaklığın Ticaret Unvanı ve Merkezinin Bulunduğu Yer

a. Limited Ortaklığın Ticaret Unvanı

Ticaret unvanının tanımı mevzuatımızda yapılmamıştır. TTK 39/I'de tacirin ticari işletmesine ilişkin işlemleri ticaret unvanıyla yapmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede ticaret unvanı; tacirin ticari işletmesine ilişkin iş ve işlemlerini yaparken kullandığı, hukuki ve cezai yönden koruma altına alınan, ekonomik bir değeri bulunan ve ortaklığı tanıtan isimdir¹⁶⁷.

Limited ortaklık tüzel kişi tacir sıfatına haizdir (TTK 16/I). Tacir, kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmekle yükümlüdür (TTK 18/I). Tacir olmayan kişiler, örneğin esnaflar ticaret unvanı kullanamazlar. Tacir, ticari işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri ticaret unvanı altında imzalamak zorundadır (TTK 39/I). Diğer belgelerle kastedilen ise fatura, irsaliye, sipariş belgesi ve ticari mektuplar gibi ortaklığa ilişkin belgelerdir. Sadece tacirler ticaret unvanını belirleme ve bu unvanı yaptığı ticari işlemlerde kullanma yükümlülüğüne sahiptir. Zira ticaret unvanı, ortaklığı üçüncü kişilere tanıtır ve ortaklığın diğer ortaklıklardan ayırdedilmesini sağlar. Kısacası ticaret unvanı, ortaklığı tanıtip diğer limited ortaklıklardan ayırdığı için önem taşır. Bu sebeplerle limited ortaklığın seçtiği ticaret unvanı, ortaklık sözleşmesinin zorunlu içeriğinde yer alır¹⁶⁸ (TTK 576/I-a).

¹⁶⁶ Bu hususta bk. Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 406, Nr. 1648a; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 54; Pulaşlı, **(Şerh)**, s. 2194.

¹⁶⁷ Bu yönde bk. Cumhuriyet Boyacıoğlu, **Ticaret Unvanı**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006, s. 7; Can Özbey, **Ticaret Unvanı ve Ticaret Unvanının Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, ss. 15-16.

¹⁶⁸ Oruç Hami Şener, **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, (Ticari İşletme), ss. 496-497; Boyacıoğlu, s. 7; İşletme adı, işletmeyi benzeri işletmelerden ayırt etmek ve tanıtmak için kullanır. İşletme adı ile ticaret unvanı arasındaki farklar için bk. Reha Poroy ve Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 394 vd.; Bahtiyar, **(Ticari İşletme)**, s. 141; Medeni ad ile ticaret unvanı arasındaki farklar için bk. Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 19. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2014, s. 257; ; İrfan Baştuğ ve Ercüment Erdem, **Ticari İşletme Hukuku**, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları No: 35, Ankara, 1993, s. 100; Oğuz İmregün, **Ticaret**

Ticaret ortaklıkları ile ticari işletme işleten diğer tacirlerin ticaret unvanlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 14.02.2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’de Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır. Tebliğdeki hükümler ve TTK’deki kurallar çerçevesinde limited ortaklığın ticaret unvanı oluşturulmalıdır. Bu kurallara uyulmaması halinde ilgili kişiler hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır (TTK 51/II-III).

Ticaret unvanının oluşturulmasında gerçeklik, serbestlik ve karma olarak üç sistem kullanılır. Gerçeklik sistemi, seçilen ticaret unvanının gerçeğe uygun olması esasına dayanır. Serbestlik sisteminde tacir istediği biçimde ticaret unvanını oluşturur. Türk Hukuku’nda geçerli olan karma sistemde ise, seçilecek unvan gerçeğe uygun olmalıdır; ancak unvana eklenti yapıldığında ve unvan değişiklikten etkilenmediğinde bu kural istisnaya uğrar¹⁶⁹.

Ticaret unvanı çekirdek ve ek olmak üzere iki unsurdan oluşur. Kanunda belirtilen istisnalar dışında kural olarak ek kullanılması zorunlu değildir. Fakat aynı konuya sahip birden çok limited ortaklık söz konusu olabileceğinden TTK 46 hükmü saklı kalarak ortaklığın ayırt edilmesini sağlayan ekler yapılabilir¹⁷⁰.

(1) Ticaret Unvanında Çekirdeğin Oluşturulması

Ticaret unvanında yer alan çekirdeğin mevzuatımızda belirtilen kurallar çerçevesinde oluşturulması gerekir. Çünkü çekirdek, ticaret unvanında bulunması zorunlu bir unsurdur. Limited ortaklık, işletme konusu gösterilmek ve TTK 46’ncı madde hükmü saklı kalmak şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilir (TTK 43/I). Bu çerçevede ticaret unvanının çekirdek kısmında *işletme konusu* ve *limited ortaklık* ibaresinin gösterilmesi gerekir. Bu unvana, konu ticaret unvanı da denilmektedir¹⁷¹.

Hukukunun Genel İlkeleri, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989, (Genel İlkeler), s. 161; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 109.

¹⁶⁹ Detaylı bilgi için bk. Bahtiyar, **(Ticari İşletme)**, s. 135; Özbey, ss. 49-51.

¹⁷⁰ Poroy/Yasaman, s. 410; Şener, **(Ticari İşletme)**, s. 501; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 51; Pulaşlı, **(Şirketler)**, s. 756; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 88; Arkan, s. 258; İmregün, **(Genel İlkeler)**, s. 164; Baştuğ ve Erdem, s. 102.

¹⁷¹ Ayrıca bu hususta bk. Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 402, Nr. 1641b; Baştuğ ve Erdem, s. 103; Gerçek kişi tacirlerde, kollektif ve komandit ortaklıklarda gerçek kişinin isminin zorunlu olarak çekirdek kısmında bulunması gerektiğinden bu tür unvana şahıs ticaret unvanı denir. Anonim, limited

Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ'in 4. maddesinin I. fıkrasına göre, işletme konusu ile ortaklık türünü gösteren ibareler Türkçe olmak kaydıyla ticaret unvanı serbestçe belirlenebilir. Ticaret unvanı, işletme konusu olmadan yalnızca ortakların ad ve soyadları yer alacak şekilde oluşturulamaz. Örneğin, "Mustafa Gürdal ve Ortakları Limited Şirketi" şeklinde bir ticaret unvanı oluşturulamaz. Fakat ticaret unvanında işletme konusunun yanında gerçek kişilerin ad ve soyadları bulunabilir. Limited ortaklığın ticaret unvanında, gerçek kişinin ad ve soyadı yer alırsa, ortaklık türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma olarak yazılamaz (TTK 43/II). Örneğin, "Mustafa Gürdal Reklamcılık¹⁷² Limited Şirketi" şeklinde bir ticaret unvanı oluşturulabilir. Ancak bu ticaret unvanının "Mustafa Gürdal Reklamcılık Ltd Şti." şeklinde oluşturulması TTK'ya aykırılık teşkil eder¹⁷³.

TTK 43/II'yle getirilmek istenen amaç, üçüncü kişiler tarafından ortaklık türünün açıkça bilinmesi ve böylece ticaret unvanında adı ve soyadı bulunan kişinin şahsi olarak sorumlu olmadığını göstermektir. Böylece, ticaret unvanındaki kişinin adı ile ortaklık karıştırılmayacaktır¹⁷⁴. Hükmün mefhum-u muhalifinden, ortaklığın ticaret unvanında gerçek bir kişinin ad ve soyadı yer almadığında, ortaklık türünü gösteren ibarelerin, baş harflerle veya başka şekilde kısaltma olarak yazılabileceğini söylemek mümkündür. Örneğin, İthalat ve İhracat Dış Ticaret Ltd. Şti.

Ticaret unvanında birden fazla işletme konusunun yer alması mümkündür. Limited ortaklıkların ticaret unvanında işletme konularından en az birinin yer alması zorunludur. İşletme konusunu gösteren ibarelerde kısaltma yapılamaz (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ 4/V). Eğer limited ortaklık, elektrik elektronik ürünler ithalatı için kuruluyorsa ticaret unvanında bu açık bir şekilde yazılmalıdır.

Ayrıca, limited ortaklığın ticaret unvanında gösterilmiş olan işletme konusu değiştirilmişse, ticaret unvanı da değişikliğe uygun olarak değiştirilmelidir. Yalnızca işletme konusunun kapsamı genişletilmişse, o halde de buna uygun şekilde ticaret unvanı değiştirilmelidir. Mesela, önce konusu turizm olan bir limited ortaklık, daha

ortaklıklar ve kooperatiflerde ise ortaklığın faaliyet konusu zorunlu olarak çekirdek kısmında yer alması gerektiğinden bu tür unvana konu ticaret unvanı denir.

¹⁷² Uygulamada işletme konusu olarak turizm, ticaret, inşaat, sanayi, ithalat, ihracat gibi faaliyet konuları limited ortaklığın ticaret unvanında yer verilmektedir. Fakat bu halde, ortaklık sözleşmesinde düzenlenen konuların ticaret unvanında da gösterilmesi zorunludur. (Bu hususta bk. Pulaşlı, **(Şirketler)**, s. 756.)

¹⁷³ Bu hususta bk. Şener, **(Ticari İşletme)**, ss. 508-511.

¹⁷⁴ Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 110 ve dpn. 28; Arkan, ss. 260-261; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 51.

sonrasında inşaat alanında da faaliyet gösterecek şekilde ortaklık sözleşmesini değiştirmişse, bu ortaklığın ticaret unvanını “turizm ve inşaat limited ortaklığı” olarak değiştirecektir¹⁷⁵.

(2) Ticaret Unvanında Ekin Oluşturulması

Ticaret unvanında yer alan ek de mevzuatımızda belirtilen kurallar çerçevesinde oluşturulması gerekir. Ticaret unvanında ek kullanılması zorunlu değildir. Fakat istisnai hallerde ticaret unvanında ek yer almak zorundadır. Bu kapsamda ticaret unvanındaki ekleri zorunlu ve isteğe bağlı ek şeklinde ikiye ayırabiliriz.

Ticaret unvanında üç durumda zorunlu ek kullanılacaktır. Birinci olarak, bir ticaret unvanına Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılır (TTK 45). Ticaret unvanının yalnızca çekirdek kısmından oluşturulması, daha önce tescil edilmiş ticaret unvanlarıyla karışıklıklara sebebiyet verebilir. Bu nedenle zorunlu ek kullanmadan ticaret unvanını kullanmak mümkün değildir¹⁷⁶. Söz konusu düzenleme üçüncü kişilerin aldanmaması amacıyla da getirilmiştir. Bu nedenle de ticaret sicili müdürü TTK’deki kurala aykırı olarak oluşturulan ticaret unvanının tescilini kabul etmemelidir¹⁷⁷.

İkinci olarak her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır. Bu unvana şube ile ilgili ekler yapılabilir (TTK 48/I). Bir süpermarket şubesi ticaret unvanını örneğin, “Carrefour Ticaret Merkezi Ltd. Şti. Denizli Teras Park Şubesi” şeklinde kullanabilir. Ayrıca TTK 41 ve 45 inci maddeler şubenin ticaret unvanı hakkında da uygulanır (TTK 48/II). Bir işletmenin merkezi yabancı ülkede ise Türkiye’deki şubesinin ticaret unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunun gösterilmesi şarttır (TTK 48/III).

Son olarak ise, tasfiye hâlindeki limited ortaklık, pay sahipleriyle olan

¹⁷⁵ Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 756.

¹⁷⁶ Bu hususta bk. Aynur Yongalık, “Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler - Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, **Batider**, 2002, C.XXI, S.3, s. 18 vd.

¹⁷⁷ Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku, I. Giriş-Ticari İşletme Hukuku**, 3. Baskı, Ankara, 1968, (Ticari İşletme), s. 391; Arkan, ss. 263-264; Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 756.

ilişkileri de dâhil, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını “tasfiye hâlinde” ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu hâlde organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır (TTK 643 ve TTK 533/II). Ayrıca daha önce sicilden kaydı silinmiş olan bir ortaklığın, mahkemece TTK 547’ye göre ek tasfiye sürecine girmesine karar verilmesi halinde ortaklığın ticaret unvanı “tasfiye halinde” ibaresi eklenmek suretiyle kullanılacaktır (Ticaret Sicili Yönetmeliği 89/I-c).

Ticaret unvanında yer alan eklerin bazı özelliklere sahip olması gerekir. Tacirin kimliği, ortaklığın büyüklüğü ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir izlenimin oluşmasına neden olacak nitelikte bulunmamak, kamu düzenine ve gerçeğe aykırı olmamak koşuluyla; her ticaret unvanına, işletmenin özelliklerini belirten veya unvanda yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayali adlardan ibaret olan ekler yapılabilir (TTK 46/I ve Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ 4/II-III). Mesela, “Yönetmen Mustafa Gürdal ve Ortakları Sinema Limited Şirketi” şeklinde bir ticaret unvanı kullanmak kanuna uygundur. Burada “Yönetmen”, “Mustafa Gürdal”, “Ortakları” ve “Sinema” kelimeleri, ticaret unvanının ek kısmını oluşturmaktadır¹⁷⁸.

Bazı eklerin kullanımı sadece Cumhurbaşkanı kararıyla mümkündür. Bu çerçevede “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Millî” kelimeleri bir ticaret unvanına ancak Cumhurbaşkanı kararıyla konabilir (TTK 46/III ve Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ 4/IV). Bu hükümler kamu menfaatini korumak amacıyla getirilmiştir. Çünkü söz konusu kelimelerin yersiz ve gereksiz şekilde ticaret unvanlarında kullanılması engellenmek istenmiştir. Buna ilişkin olarak da ticaret sicil müdürü gerekli incelemeleri yapmak zorundadır¹⁷⁹.

b. Limited Ortaklığın Merkezinin Bulunduğu Yer

Ortaklığın merkezi limited ortaklık sözleşmesinde yer almak zorundadır (TTK 576/I-a). TTK 40/I’e göre, her tacir ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin

¹⁷⁸ Arkan, s. 262; Ayrıca bu hususta bk. Baştuğ ve Erdem, s. 103 vd; İmregün, (**Genel İlkeler**), s. 165.

¹⁷⁹ Bu hususta bk. Yongalık, s. 24; Karayalçın, (**Ticari İşletme**), ss. 376-377; Şener, (**Ticari İşletme**), s. 519.

bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. TTK'da merkez kavramının tanımı yapılmamıştır. Doktrinde yapılan tanımlar çerçevesinde merkez; bir ortaklığın veya işletmenin hukuki, idari ve ticari faaliyetlerinin toplandığı ve yürütüldüğü yerdir. Bir nevi, merkez limited ortaklığın ikametgahıdır¹⁸⁰.

Ortaklık merkezi, iki açıdan önem taşır. Birinci olarak merkez, ortaklığın tescil edileceği ticaret sicil müdürlüğünün belirlenmesini sağlar¹⁸¹. Ortaklık sözleşmesi TTK 575 uyarınca düzenlendikten sonra, tescil için ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulur (TTK 586). Böylelikle ortaklık sözleşmesiyle belirlenen merkez, ortaklığın tescil edileceği ticaret sicilini de belirlemiş olmaktadır¹⁸².

İkinci olarak ise merkez, ortaklığın hangi hukuka ve mahkemeye tabi olacağının da belirlenmesini sağlar. Zira ortaklığa karşı yöneltilecek davalarda hangi mahkemenin yetkili olduğu ortaklığın merkezine göre tespit edilecektir. Ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir (HMK 14/II).

Ortaklık merkezi il veya ilçe olarak, ortaklık sözleşmesinde açıkça gösterilmelidir¹⁸³. Bu duruma Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde değinilmiştir. Ticaret Sicili Yönetmeliği 24/I'e göre, herhangi bir işletmenin veya unvanın tescilini isteyen gerçek kişi veya ticaret şirketleri dahil olmak üzere tüzel kişiler ile bunların yetkili kıldığı diğer kişilerden müdürlükçe tescil dilekçesi ve imzalara ait belgelerden ayrı olarak taahhütname istenir. Taahhütnamede; işletmenin unvanı, sermayesi, *merkezi*, işletmenin açılış tarihi ve bu tarihteki gerçek faaliyetinin konusu NACE¹⁸⁴ koduyla birlikte *açıkça* gösterilir. Taahhütnamenin altına içerdiği bilgilerin doğru olduğu, aksinin tespit edilmesi durumunda sorumluluğun taahhütnameyi imzalayan kişi ya da kişilere ait olduğu yazılarak imzalanır. Bu sebeple bir limited ortaklığın merkezinin bulunduğu yer gerçeğe uygun olmalıdır.

¹⁸⁰ Merkezin diğer tanımları için bk. Mehmet Bahtiyar, **Ticari İşletme Hukuku**, 20. Bası, Beta Yayıncılık, 2019, (Ticari İşletme), s. 31; İmregün, (**Genel İlkeler**), s. 108; Baştuğ ve Erdem, s. 45; Şener, (**Ticari İşletme**), s. 10; Arkan, 34-35; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 112; Dinç, (**Kuruluş**), s. 52.

¹⁸¹ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 113; Şener, (**Ortaklıklar**), s. 671; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 88.

¹⁸² Bu hususta bk. Pulaşlı, (**Şerh**), s. 2197.

¹⁸³ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 88.

¹⁸⁴ NACE kodu, Avrupa Birliğinde ekonomik faaliyetlerin istatistiksel olarak sınıflandırılmasını sağlayan sistemi, ifade eder (TSY 4/I-j).

TSY 91/I'e göre, limited ortaklığın kuruluşunda ortaklık sözleşmesinin tamamı tescil edilir. TTK 576/I-a'ya göre ortaklığın merkezinin bulunduğu yer, ortaklık sözleşmesindeki zorunlu kayıtlardan olduğu için ortaklığın merkezi de tescil edilecektir. Ortaklığın merkezi üçüncü kişiler açısından da önem taşır. Çünkü TSY 91/II'ye göre, tescil edilmiş hususlardan ortaklığın merkezinin bulunduğu yer sicil gazetesinde ilan edildiği gün üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuçlarını doğuracaktır.

Limited ortaklık, istediği yeri merkez olarak seçebilse de bu yerin ortaklık ile fiili veya hukuki bir bağlantısının bulunması şarttır¹⁸⁵. Yine, ortaklık sözleşmesinde ortaklığın merkezinin yanında yönetimin, işletmenin bulunduğu veya ortaklık işlemlerinin toplandığı adres de gösteriliyorsa bunlar arasında bir bağlantı bulunmalıdır¹⁸⁶.

2. Limited Ortaklıkta İşletme Konusu

a. İşletme Konusunun Tanımı, Önemi ve Özellikleri

TTK'da işletme konusunun tanımı yapılmamıştır. Doktrinde yapılan tanımlar çerçevesinde işletme konusu; ortaklığın asıl amacına ulaşmak için yürüttüğü faaliyetlerdir. *Uzunallı*'ya göre, ortaklık konusu ile işletme konusu kavramları eş anlamlıdır. Çünkü işletme konusunun ortaklık sözleşmesinde düzenlenmesiyle, limited ortaklığın hangi ekonomik faaliyette yer aldığı açıklanmış olur¹⁸⁷.

Limited ortaklıkta işletme konusu zorunlu kayıtlardandır. Aynı zamanda işletme konusu yukarıda detaylı bir şekilde incelediğimiz ticaret unvanının da zorunlu unsurudur. İşletme konusu, kurucu ortakların ve daha sonradan ortaklığa katılacak pay sahiplerinin hangi alanlarda faaliyet göstereceğini belirler. Ortaklık sözleşmesinde yer alan işletme konusu ile üçüncü kişiler ortaklığın faaliyeti hakkında

¹⁸⁵ Bu hususta bk. İmregün, **(Anonim Ortaklık)**, s. 37 vd.

¹⁸⁶ Bu hususta bk. Ansay, s. 30; Ortaklığın adresinin değiştirilmesi durumunda, ortaklık sözleşmesi de buna uygun olarak değiştirilecektir. (Dinç, **(Kuruluş)**, s. 52.

¹⁸⁷ Bu hususta bk. Sevilay Uzunallı, **Anonim Şirkette İşletme Konusu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, ss. 5-6 ve dpn. 9.

bilgi edinmiş olur. Bu nedenlerle işletme konusu ortaklık için büyük öneme sahiptir¹⁸⁸.

İşletme konusu düzenlenirken bazı kurallara uyulması gerekir. Öncelikle işletme konusunun esaslı noktaları tanımlanmış ve belirtilmiş olmalıdır (TTK 576/I-b). İşletme konusu, ortaklığın faaliyetlerini somut ve özel olarak göstermektedir. Bu sebeple de, ortaklığın işletme konusu somutlaştırılmalıdır. İşletme konusuna; telefon üretimi, araba ithalatı, beyaz eşya ihracatı, yünlü kumaşların dokunması, bu iş için gerekli hammaddelerin sağlanması ve diğer ilgili işlemlerin yapılması örnek olarak verilebilir¹⁸⁹.

İşletme konusu gerçeğe uygun olmalı ve üçüncü kişileri yanıltacak nitelikte olmamalıdır (TTK 32/3). Zira işletme konusu, hedeflediği faaliyeti göstermezse işlevlerini yerine getiremez hale gelir¹⁹⁰.

İşletme konusu belirsizliğe yer bırakmayacak şekilde açıkça belirtilmelidir. Mesela, ortaklık sözleşmesinde “her türlü ticari işlemleri ortaklık yapacaktır” şeklindeki ibareler konuyu tam olarak ifade etmeyebilir. Bu nedenle de hangi malların üretimi, ticareti, ithalatı ve ihracatının yapılacağını ortaklık sözleşmesinde açıklanması gerekir¹⁹¹.

b. İşletme Konusunun Hukuka ve Ahlaka Aykırı Olması

Limited ortaklıkta amaç ortaklığın nihai ekonomik hedefidir. İşletme konusu ise bu amaca ulaşmak için yürütülen faaliyettir. Bu sebeple işletme konusunun ortaklık amacıyla bağlantısı bulunmaktadır¹⁹². Limited ortaklık, kanunen yasak olmayan her türlü ticari amaç ve konular için kurulabilir¹⁹³ (TTK 573/III).

¹⁸⁸ Bu yönde bk. Uzunallı, ss. 10, 19.

¹⁸⁹ Hayri Domaniç, “Anonim Şirket Ana Mukavelelerine Yazılması Gerekli ve Mümkün Unsurlar”, **Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan**, İstanbul, 1978, s. 316; Ansay, s. 48; Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 672.

¹⁹⁰ Uzunallı, s. 32.

¹⁹¹ Bu hususa ilişkin tartışmalar için bk. Uzunallı, s. 35 vd.; Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 672; Domaniç, s. 317 vd.

¹⁹² Uzunallı, s. 8.

¹⁹³ ETK 503/III , 6102 s. TTK’ya konulmamış ve sigortacılık bakımından limited ortaklığın konusu sınırlandırılmamıştır. (Ayrıntılı bilgi için bk. Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 83.)

Ortaklığın amacının ve konusunun ticari olması öngörülmüştür. Bu nedenle ticari olmayan amaç ve konularda faaliyet göstermek üzere limited ortaklık kurulamaz. Örneğin limited ortaklık, konusu ticari olmayan ilmi amaç ve hayır işleri için kurulamaz¹⁹⁴.

TTK 573/III'teki düzenleme, TBK 26-27'deki¹⁹⁵ genel hükümlerle uyumludur. Ortaklık amaç ve konusunun yasaklanmamış olması, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı veya imkansız olmaması gerekir. Aksi takdirde işletme konusu hükümsüzdür ve bu nedenle limited ortaklığın tescil talebi reddedilmelidir¹⁹⁶.

Aynı zamanda, limited ortaklık işletme konusu, ortaklıkta çeşitli açılardan önem taşır. TTK 125/II hükmüne göre, limited ortaklık TMK 48 çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilir. Ultra vires ilkesi kaldırıldığından dolayı, limited ortaklıktaki hak ehliyetinin sınır ve kapsamını, ortaklık sözleşmesinde belirtilen işletme konusu belirlememektedir. Ancak ortaklığın hak ehliyetinin sınırı aşılsa, bu yapılan işlemler ortaklığı bağlayacak ve ortaklık müdürleri ortaklara karşı sorumlu olacaktır¹⁹⁷.

3. Limited Ortaklıkta Esas Sermaye

Ortaklık sözleşmesinde esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının gruplarına ilişkin kayıtlar yer almak zorundadır (TTK 576/I-c).

a. Esas Sermayenin İtibari Tutarı ve Özellikleri

Limited ortaklığın tanımı yapılırken esas sermayesinin belirli olacağı belirtilmiştir. Esas sermayenin itibari tutarı ortaklık sözleşmesinde belirtilmek

¹⁹⁴ Bu hususta bk. İmregün, (**Anonim Ortaklık**), s. 39; Eriş, ss. 2905-2906; Yıldız, (**Limited Şirketler**), ss. 83, 85; Ayrıca, bir holdingin limited ortaklık olarak kurulamayacağını da belirtmek gerekir. (Pulaşlı, (**Şerh**), s. 2198.)

¹⁹⁵ *Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür* (TBK 27/I).

¹⁹⁶ Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 117; Domaniç, s. 316; Uzunallı, s.17.

¹⁹⁷ Bu hususta bk. Pulaşlı, (**Şirketler**), s. 757.

zorundadır (576/I-c). Esas sermaye, ortaklık amacına ulaşabilmek için pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi üstlendikleri payların toplamıdır¹⁹⁸.

Limited ortaklıkta kural olarak ortakların ortaklık borçlarından sorumluluğu bulunmadığı için ortaklık sermayesinin açık bir şekilde ortaklık sözleşmesinde belirtilmesi gerekir. Limited ortaklıkta sermayenin korunması ilkesi hakimdir. Bu sebeple ortaklığa getirilmiş olan sermaye ortaklara iade edilemez. Aksi halde ortakların sermaye koyma borcu yeniden ortaya çıkar¹⁹⁹.

Ortaklık esas sermayesi ise sabit ve belirli bir rakamı²⁰⁰ ifade eder. Limited ortaklığın esas sermayesi, en az onbin Türk Lirası olmalıdır. Bu tutar, Cumhurbaşkanınca on katına kadar artırılabilir (TTK 580). Ortaklığın sermayesi kuruluşta veya daha sonradan sermaye azaltımı ile onbin TL'nin altına indirilemez. Zira söz konusu düzenleme emredicidir²⁰¹. Aksi halde ortaklık sözleşmesi geçersiz ve daha sonradan sermaye azaltımı kararının alındığı genel kurul kararı batıl olur.

Ayni veya nakdi sermaye limited ortaklığa getirilebilir. Para dışında sermaye olarak getirilen malvarlığı değerleri ayni sermayenin içinde yer alır²⁰². TTK 127'de ticaret ortaklıklarına sermaye olarak konulabilecek unsurlar genel olarak düzenlenmiştir. Limited ortaklıkta para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye ortaklıklarına ait paylar, fikri mülkiyet hakları, taşınır ve her çeşit taşınmaz, taşınır ve taşınmazların faydaşanma ve kullanma hakları, ticari işletmeler, haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaret gibi değerler, maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar, devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer sermaye olarak konulabilir (TTK 127/I).

¹⁹⁸ Bu yönde bk. Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, (Sermaye Artırımı), s. 1; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 402, Nr. 1642; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 76; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, ss. 125-126; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 23 ve dnp. 37.

¹⁹⁹ Sermayenin iadesi yasağına ilişkin detaylı bilgi için bk. Çebi, ss. 45-46; Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 677 vd.

²⁰⁰ Ortaklık sözleşmesinin değiştirilip sermaye artırımı ile bu sabit rakamın artırılabilmesi mümkündür. Bu kapsamda esas sermayenin teminat işlevi bulunmaktadır (Moroğlu, **(Sermaye Artırımı)**, ss. 1-2.)

²⁰¹ Bu hususta bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 676; Çebi, s.44.

²⁰² Mehmet Aslan, **Fikri Mülkiyet Haklarının Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Olarak Getirilmesi**, Seçkin Yayıncılık, 2016, Ankara, s. 75 vd.

TTK 581/I'de ise limited ortaklıklarına sermaye olarak konulabilecek unsurlar özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Maddede verilen özellikler yalnızca fikri mülkiyet hakları ve sanal ortamlar için değil, limited ortaklığa aynı sermaye olarak getirilebilecek bütün malvarlığı değerleri için geçerlidir. Bu sebeple de limited ortaklığa aynı sermaye olarak konulabilecek malvarlığı değerleri üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz veya tedbir bulunmamalıdır; nakden değerlendirilebilir ve devrolunabilir olmalıdır²⁰³. Örneğin, mobilya ve masa takımı için tescil edilmiş bir marka²⁰⁴nın hakkı limited ortaklığa sermaye olarak konulabilir. Limited ortaklığa hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olarak getirilemez (TTK 581/I).

Ortaklığa konulan aynı sermaye ile ortaklığın kuruluşu aşamasında devralınacak aynılara ve işletmelere, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından atanacak bilirkişiler değer biçecektir²⁰⁵. Burada ortaklığa getirilecek sermayeye değer biçilmesi önem taşır. Örneğin limited ortaklığa değeri 2.000 TL ile 15.000 TL arasında gösterilen fikri mülkiyet hakkı, sermaye olarak getirilemez. Çünkü limited ortaklığa aynı sermaye olarak konulabilecek malvarlığı değerleri nakden değerlendirilebilir özelliğe sahip olmalıdır. Bu nedenle değeri 2.000 TL ile 15.000 TL arasında gösterilen fikri mülkiyet hakkının parasal değeri belirlenebilmesine rağmen açıkça değeri ortaya konulmadığı için ortaklığa sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir²⁰⁶.

²⁰³ Bu hususta bk. Aslan, ss. 81-82.

²⁰⁴ Marka, işletmenin hizmet ve mallarını tanıtmaya ve diğer benzerlerinden ayırt edilmesini sağlar. (Detaylı bilgi için bk. Bahtiyar, **(Ticari İşletme)**, s. 142.)

²⁰⁵ Bilirkişilerin hazırlamış olduğu değerlendirme raporunda, sermaye olarak konulmuş olan alacakların tam değerleri ile tahsil edilebilirlikleri; tahsil edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, açıklanmalıdır. Bu değerlendirme raporuna menfaat sahibi kişiler ve ortaklık kurucuları itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı ise kesindir (TTK 343). Ortaklık sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınmazlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır. Sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde var olan veya kurulacak olan aynı bir hakkın konulması borcunu içeren ortaklık sözleşmesi hükümleri, resmi şekil aranmaksızın geçerlidir (TTK 128/II-III); Ayrıca bk. Pulaşlı, **(Şerh)**, s. 2199 vd.

²⁰⁶ Bu hususta bk. Aslan, s. 85.

Ayrıca limited ortaklıkta sermaye payının ödenmesine ilişkin hususlarda anonim ortaklık hükümlerine atıfta bulunulmuştur. Buna göre limited ortaklıklarda esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında TTK'nın anonim ortaklıklara ilişkin kuralları kıyasen uygulanacaktır (TTK 585/I c.2).

b. Esas Sermaye Payları ve İtibari Değerleri

Esas sermaye payları ve payların itibari değerleri, limited ortaklık sözleşmesinde gösterilmek zorundadır²⁰⁷ (TTK 576/I-c). Bir ortağın esas sermaye payı arttıkça, o ortaklıktan elde edeceği menfaatler de artacaktır. Kısacası, ortakların hakları esas sermaye payına bağlıdır²⁰⁸. Ancak esas sermaye payı ile ortaklık payı farklı kavramlardır. Ortaklık payı, her ortağın limited ortaklıktaki yükümlülük ve haklarının hepsidir. Esas sermaye payı ise, ortağın limited ortaklığa koyacağı asgari sermaye miktarının nakitle ifadesi ve bu ortağın ortaklığın esas sermayesi içindeki sermaye tutarının itibari değeridir. Ortaklıkta sermaye payı, taahhüt edilen esas sermaye payına göre belirlenir²⁰⁹.

Limited ortaklıkta her payın bir itibari değeri bulunmak zorundadır. Ortakların esas sermaye paylarının itibari değeri ise en az yirmibeş Türk Lirası olmalıdır. Bu kuralın istisnası olarak, ortaklığın durumunun iyileştirilmesi söz konusuysa bu tutarın altına inilebilir (TTK 583/I). Esas sermaye paylarının itibari değerleri farklı olabilir. Ancak, esas sermaye paylarının itibari değerlerinin yirmibeş Türk Lirası veya bunun katları olması şarttır. Bir esas sermaye payının vereceği oyun veya bir hak ve yükümlülüğün itibari değere göre belirlenmesi, esas sermaye payının bölünmesi anlamına gelmemektedir (TTK 583/II). Kısacası, esas sermaye payının vereceği oy, itibari değere göre hesaplanacaktır²¹⁰.

²⁰⁷ Esas sermaye payının sayısının ve itibari değerinin belirtilmesi gereğinin, bu payı anonim ortaklık payına özdeş kılmayacağı ve ona yaklaştırmayacağı açıklaması yapıldıktan sonra, limited ortaklık esas sermaye payının, anonim ortaklık payı gibi, esas sermayenin bölünmüş bir parçası olmadığı, bu şirketlerin payları arasında devir açısından teorik bir fark bulunduğu belirtilmiştir (Ayrıca bk. TTK 576/I Gerekçesi.)

²⁰⁸ Bu hususta bk. Bilgili/Demirkapı, **(Ticaret)**, s. 308; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 52.

²⁰⁹ Bu yönde bk. Ramazan Durgut, "Limited Şirket Esas Sermaye Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması", **TBB Dergisi**, 2013(108), s. 125; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 79; Çebi, s. 45.

²¹⁰ Dinç, **(Kuruluş)**, ss. 24-25.

Bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilir (TTK 583/III). Böylelikle ortağın sermaye payı ekonomik açıdan önem kazanır. Örneğin, ortak sadece bir esas sermaye payına rehin veya intifa hakkı gibi haklar verebilir. Bu da ortağın sermaye paylarından daha fazla yararlanmasını sağlar²¹¹.

Esas sermaye payları itibari değerden veya bu değeri aşan bir bedelle çıkarılabilir (TTK 583/IV). Buna karşılık, itibari değer altında çıkarılamazlar²¹². Bu hükümden esas sermaye paylarının primli çıkarılabileceği sonucuna varmak mümkündür. Yani limited ortaklığın primli pay çıkarması zorunlu değildir. Limited ortaklıkta esas sermaye payları itibari değeri aşan bir bedelle çıkarılırsa, elde edilen tutarın itibari değere karşılık geldiği kısım ortaklık esas sermayesidir. Bu kısmı aşan tutara ise primli (agiolu) pay denir²¹³. Kanımızca, anonim ortaklıktaki primli payları düzenleyen TTK 347 hükmü limited ortaklık için de uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, primli pay çıkarabilmek için limited ortaklık sözleşmesinde bir hüküm bulunmalı veyahut genel kurul tarafından karar alınmalıdır.

Primli paylar limited ortaklık için önem taşır. Öncelikle primli payların çıkarılma nedeni ve ekonomik dayanağı, pay çıkaran limited ortaklığın ekonomik durumunun güvenceli ve gelecekte kazanç elde etme imkanının yüksek olmasıdır. Primli (agiolu) payı alan yatırımcılar böyle bir ortaklık içinde sermayelerinin korunacağını ve kendilerinin yüksek miktarda kazanç elde edeceğini düşündükleri için söz konusu primi öderler. İtibari değer tutarının sermaye hesabına kaydedilmesine karşın primli paylar kanuni yedek akçe hesabına kaydedilir (TTK 610 ve 519/II-a). Bu sebeple primin kar payı olarak ortaklara dağıtılması mümkün değildir²¹⁴. Örneğin ortaklık sözleşmesinde payın itibari değeri 1000 TL ve bu payın itibari değeri 1500 TL'ye çıkarılmak isteniyor. Burada agiolu pay söz konusudur ve bunu satan ortaklığın kendisidir. 1000 TL itibari değer olarak sermayeye yazılır. Ancak, 500 TL ise agiolu pay olarak yedek akçeye yazılacaktır.

²¹¹ Bu yönde bk. Melis Gizem Çığsar, **Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni**, Seçkin Yayıncılık, 2019, Ankara, s. 32.

²¹² Bu hususta bk. Çebi, s. 45.

²¹³ Bu hususta bk. Şükrü Yıldız, "Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio)", **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.1-2, 2000, (İhraç Primleri) ss. 547-548.

²¹⁴ Bu yönde bk. Yıldız, (İhraç Primleri), ss. 547, 560.

c. İmtiyazlı Payların ve Esas Sermaye Gruplarının Zorunlu İçeriğe Dahil Olup Olmadığı Sorunu

Esas sermaye paylarına imtiyaz tanınabilir ve bu paylar gruplara ayrılabilir. Kanun hükmünde “..varsa imtiyazlar ve esas sermaye paylarının grupları..” denilerek bu kayıtların zorunlu olmadığından bahsedilmiştir (TTK 576/I-c). Ancak kanun koyucu zorunlu kayıtlar açısından bu hükümde bir hata yapmıştır. Kanun maddesinin başlığı ve içeriği birbirleriyle örtüşmemektedir. Bu sebeple de imtiyazlı paylara ve esas sermaye gruplarına ilişkin kayıtların, isteğe bağlı kayıtları düzenleyen TTK 577 hükmünde yer alması gerekirdi. Kurucu ortakların söz konusu kayıtları ortaklık sözleşmesinde düzenleme zorunluluğu bulunmaz²¹⁵. Bu nedenlerle imtiyazlı paylar ve esas sermaye grupları, isteğe bağlı kayıtlar kısmında incelenmiştir.

4. Limited Ortaklıkta Müdürlere İlişkin Kayıtlar

Limited ortaklıklarda temsil ve yönetim görevi müdürlere aittir (TTK 623/I). Müdürler, limited ortaklığın zorunlu organı konumundadırlar. Ortaklıkta bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişi müdür bulunabilir²¹⁶. Ancak, ortaklardan en az birinin ortaklığın temsil yetkisine ve yönetim hakkına sahip olması gerekmektedir (TTK 636/II). Ayrıca, limited ortaklıkta müdürün olmaması fesih sebebi sayılır.

Müdürlerin devredilmez ve vazgeçilmez görevleri ise TTK 625’te düzenlenmiştir. Genel olarak müdürler, genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi, kanun ve ortaklık sözleşmesi açısından ortaklık yönetim örgütünün belirlenmesi, ortaklığın üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve

²¹⁵ Bu hususta bk. Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı - Değerlendirme ve Öneriler**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, (Değerlendirme ve Öneriler), ss. 240, 258; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 50; Şener, **(Ortaklıklar)**, 635; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 89.

²¹⁶ Limited ortaklığa tüzel kişi müdürün atanması ortaklık açısından yararlıdır. Çünkü, tüzel kişi birden fazla gerçek kişiden oluşur ve bu nedenle de alanında uzmanlaşmıştır. (Detaylı bilgi için bk. Ali Haydar Yıldırım, **Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2008, (Ortaklık Müdürü), s. 6 vd.)

gerekli talimatların verilmesi²¹⁷, ortaklık yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, ortaklık sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi²¹⁸ gibi görevleri yerine getirmek zorundadırlar²¹⁹.

TTK'da özden organ sistemi kabul edilmemiştir. Özden organ sisteminin uygulanması halinde, aksi ortaklık sözleşmesi veya genel kurul kararı ile kararlaştırılmadıkça ortakların tümü müdür sıfatını kazanmaktaydı. Artık ortaklık müdürleri, ortaklık sözleşmesi (TTK 576/I-d) veya genel kurul kararıyla atanmaktadırlar²²⁰. Limited ortaklık kurulurken bu ortaklığı temsil edecek ve yönetecek müdür veya müdürler seçilip²²¹; müdür veya müdürlere ait bilgiler, ortaklık sözleşmesinde gösterilir²²² (TTK 576/I-d). Bu bilgiler müdürlerin adları, soyadları, unvanları, ve vatandaşlıklarından oluşmaktadır. Ancak ortaklığa atanan müdür tüzel kişi ise burada tüzel kişinin ticaret unvanı ortaklık sözleşmesinde yer alacaktır²²³. Yine, ortaklığın müdürlerinden biri tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler (TTK 623/II).

²¹⁷ Üst düzey yönetimi Türk hukukuna Alman hukukundan gelmiş bir kavramdır. (Detaylı bilgi için bk. Ülkü Ay Kaplan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 41 vd.); “Üst düzey yönetim” kavramı şu yetkileri içerir: Ortaklık müdürlerinin ortaklığın amaçlarına ulaşabilmek için çaba gösterip göstermediğinin takibi, ortaklığın stratejik hedeflerinin tespiti ve bu hedeflere erişebilmek için gerekli araçların temini. (Bu hususta bk. Ramazan Gönen, “Anonim Şirketler Yönetim Kurulu’nun Devredilemeyen Görev Ve Yetkileri, Yönetim Yetkisinin Devri Ve Devir Halinde Sorumluluk”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt:86, Sayı:6, 2012, (Yönetim Kurulu), s. 127.)

²¹⁸ Buradaki üst gözetimden, denetim organı olarak kontrol veya olağan bir gözetim anlaşılmamalıdır. Burada asıl olarak ortaklığın üst gözetimi söz konusudur. (Bu hususta bk. Gönen, **(Yönetim Kurulu)**, s. 129); Ayrıca müdürler, üst gözetim görevinin tam anlamıyla işleyebilmesi için gerekli organizasyonu da yapmalıdır. (Bu hususta bk. Ay Kaplan, ss. 133-134.)

²¹⁹ Bu yönde bk. Dinç, **(Kuruluş)**, s. 50 ve dpn. 162.

²²⁰ Ersin Çamoğlu, “Yürürlükte ve Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Limited Ortaklık Müdürlerinin Değiştirilmesi”, **Yaklaşım Dergisi**, Nisan-2011, s. 1 vd.; Ayrıca, ortaklık sözleşmesiyle atanan bu müdüre sözlü eşmesel hak olarak da müdürlük sıfatı verilebilir. Kuşkusuz, burada Borçlar hukuku çerçevesinde değerlendirme yapılacaktır. (Detaylı bilgi için bk. Yıldırım, **(Ortaklık Müdürü)**, s. 17.)

²²¹ Ortaklık müdürü, ortaklardan veya ortak olmayanlardan seçilebilir. Seçilen müdür, ortak ise kuruluştaki ortaklık sözleşmesini imzalamakla ortaklığa müdür olarak seçildiğini kabul etmiş olur. Müdür ortak değilse, bu durumu ayrıca kabul edecektir. (Bu yönde bk. Yıldırım, **(Ortaklık Müdürü)**, s. 17.)

²²² Ayrıca, düzenlenmesi zorunlu olmamakla beraber ortaklık sözleşmesinde müdür olarak seçilecek kişinin bazı koşulları taşınması aranabilir. Örneğin, belli bir fakülteden mezun olma şartı konulabilir. Yine, müdürlerin ortaklık sözleşmesiyle belirli durumlarda görevinin sona ereceği de düzenlenebilir. (Yıldırım, **(Ortaklık Müdürü)**, s. 14 vd.); Limited ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, ortaklık sözleşmesi esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilecektir. Ortaklık sözleşmesinde yapılan her değişiklik tescil ve ilan edilir.

²²³ Bu hususta bk. Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 89 ve dpn. 242.

TTK 576/I-d bendinde, müdürlerin vatandaşlıklarının ortaklık sözleşmesinde yer alması hususu belirtilmiştir. Sermaye ortaklığının bir türü olan anonim ortaklığın esas sözleşmesinde yönetim kurulu üyelerinin vatandaşlıklarının yer alması zorunluluğu getirilmemiştir. Ancak ortaklığın tescil ve ilanını düzenleyen TTK 354/I'deki kurala göre, yönetim kurulu üyeleriyle ortaklığı temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, unvanları, yerleşme yerleri ve vatandaşlıkları gibi hususlar üçüncü kişiler hakkında sonuç doğuracaktır. Burada ortaklıkla işlem yapacak üçüncü kişiler açısından ortaklığın organları önem taşıdığı için kanun koyucu tarafından detaylı şekilde düzenlenmiştir. Kanımızca limited ortaklıkta müdürlerin vatandaşlıklarının yer alma nedeni de limited ortaklıkla işlem yapacak üçüncü kişilerin ortaklığın temsil ve yönetim organını açık bir şekilde tanımasını sağlamaktır. Yine buradaki bir amaç da ortaklığın, pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaatlerini korumaktır. Ayrıca, müdürlerin vatandaşlıklarının yanında yerleşim yerlerinin de ortaklık sözleşmesinde bulunması zorunlu olsaydı, bu durum tescil ve ilan edilecek kayıtları belirten TTK 587/I-h kuralıyla daha uyumlu olurdu.

5. Limited Ortaklık Tarafından Yapılacak İlanların Şekli

Limited ortaklık sözleşmesinde, ortaklığa ait ilanların ne suretle yapılacağını gösterilmesi zorunludur (TTK 576/I-e). Bu hükmün yer alma amacı, pay sahipleriyle ilgili diğer kişi ve kurumlar açısından yapılacak duyuruların şeklinin ortaklık sözleşmesinde belirtilmesini sağlamaktır. Böylece ortaklık alacaklılarının, ortakların ve ortaklıkla ilişki kuracak üçüncü kişilerin menfaatleri korunur. Yine, bu sayede ortaklığın iş ve işlemleri hakkında bilgilendirilmiş olurlar²²⁴.

İlan, kamu yararına hizmet eden bir işlem olduğundan dolayı ilan araçlarına ortaklık sözleşmesinde mutlaka yer verilmelidir. Ortaklık sözleşmesinde ilan vasıtaları belirtilmelidir. Bazı ilanlar, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile yapılır (TTK 587). İlanların bu gazete ile ortaklık sözleşmesinde gösterilen gazeteler ile beraber yapılacağını ortaklık sözleşmesine yazılması mümkündür. Ayrıca, ilan vasıtalarının ortaklık sözleşmesinde belirtilmesi zorunluluğu, basiretli tacir gibi davranma

²²⁴ Bu hususta bk. Bahtiyar, (Ortaklık Anasözleşmesi), ss. 145-146; Reklam niteliğinde yapılacak ilanlar hükmün kapsamı dışındadır. (Yıldız, (Limited Şirketler), s. 89.)

yükümlülüğünden de gelmektedir. Örneğin, ilanın faksla veya taahhütlü mektupla yapılacağı belirtilebilir. Ulusal veya yerel gazetelerde yapılması da ortaklık sözleşmesinde öngörülebilir²²⁵.

Ortaklık tarafından yapılacak ilanların şekli TTK'daki bazı hükümlerde öne çıkmaktadır. Ortaklık tasfiye aşamasındayken, diğer alacaklılar Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve ortaklığın internet sitesinde ve aynı zamanda ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde, birer hafta arayla yapılacak üç ilanla ortaklığın sona ermiş bulunduğu konusunda bilgilendirilirler (TTK 643 ve TTK 541/I). Kısacası, ortaklığın tasfiye aşamasında dahi ortaklık sözleşmesindeki ilan şekline uyulmalıdır. Burada ortaklık alacaklılarının menfaati korunmuştur.

TTK'daki bir diğer örneğe göre; bakiye olan nakdi sermaye koyma borcu, ortaklık müdürü tarafından, ortaklık sözleşmesinde başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, pay sahiplerinden ilan yoluyla istenir (TTK 585 ve TTK 481/I c.1). Bu hükümde ilanın nasıl yapılacağı düzenlenmese de TTK 483/I'deki kural uygulanabilecektir. Buna göre, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve ortaklık sözleşmesinde belirtilen vasıtalarla ilan yapılacaktır (TTK 483/I c.1). İlanda ödemenin nereye yapılabileceği, ödeme tarihi ve ödenecek miktar gösterilmelidir. Yine burada ortaklık alacaklılarının, ortakların ve ortaklıkla ilişki kuracak üçüncü kişilerin menfaatleri korunmuştur.

V. LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE KURAL GETİRİLMESİNİN SINIRLARI VE İSTEĞE BAĞLI İÇERİK

A. Limited Ortaklık Sözleşmesine Kural Getirilmesinin Sınırları

1. Sözleşme Özgürlüğü ve Genel Sınırları

Sözleşme özgürlüğü şahıslara, sınırlı da olsa sözleşmeye konu olabilecek kişisel ilişkilerini düzenleme ve ona istedikleri şekli verme imkanı tanır. Sözleşme özgürlüğünün genel sınırları bulunur. Bunlar; emredici hükümler, ahlak ve kamu

²²⁵ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 89; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 146; Şener, (**Limited**), s. 51.

düzenidir. Buna göre, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür²²⁶ (TBK 27).

Sözleşme özgürlüğünün genel sınırları arasında kişilik hakları da göz önünde bulundurulmalıdır. Kişiyi her açıdan sıkıca bağlayan veya kişinin ekonomik varlığını olumsuz etkileyen sözleşmeler geçersiz sayılır. Mesela, ortaklıktaki pay sahibinin ekonomik hakları, pay sahibinin geçimi için temel kaynağı ise, bu hakların onun geçimini olumsuz etkileyecek şekilde kısıtlanması hükümsüzdür²²⁷.

Sözleşme özgürlüğünün diğer bir sınırı olan kamu düzeni, belli bir zamanda, belli bir ülkede, devletin ve toplumun menfaatlerini ilgilendiren ve hukuk kurallarının oluşturduğu düzendir. Fakat, kanundaki bir hükme aykırı olmayan bir düzenlemenin kamu düzenine aykırı olduğu ileri sürülemez. Çünkü kanun hükmüne aykırı düşmeyen düzenlemeler, kamu düzenine aykırı sayılarak geçersiz olursa bu durum belirsizliğe yol açabilir²²⁸.

2. Limited Ortaklıkta Emredici Hükümler İlkesi, Bu İlkenin Kanunda Düzenleniş Şekli ve Amacı

a. Emredici Hükümler İlkesi

Ortaklıklar hukukundaki kanun hükümleri, emredici veya yedek hüküm niteliğinde olabilir. Yedek hükümler ile emredici hükümler arasındaki ilişki, ortaklık türlerine göre de farklılık gösterebilir. Emredici hükümlerin sayısı arttığında, ortaklık sözleşmesinin özgürlüğü de o ölçüde sınırlanır. Yedek hükümlerin sayısı arttığında ise sözleşme özgürlüğü artar. Böylece ortaklık sözleşmesi, ortakların isteğine göre düzenlenebilir²²⁹. Örneğin kişi ortaklıklarındaki düzenlemeye bakacak olursak, ortaklar, emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla, ortaklık sözleşmesine

²²⁶ Bu hususta bk. Karasu, (Emredici Hüküm), s. 36 vd.; Eren, s. 17; Antalya, s. 125 vd.

²²⁷ Nitekim bu hususta bk. Karasu, (Emredici Hüküm), s. 37.

²²⁸ Nitekim bu hususta bk. Karasu, (Emredici Hüküm), s. 37.

²²⁹ Rauf Karasu, "Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler Ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar Ve Çözüm Önerileri", 27 Kasım 2014 tarihinde düzenlenen "I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu"nda Tebliğ, TFM, 2015/1, (Emredici Hükümler İlkesinin Doğurduğu Sorunlar ve Çözümleri), s. 115.

diledikleri kayıtları koyabilirler (TTK 213/II). Yani, kişi ortaklıklarında ortaklar, ortaklık sözleşmesini düzenlerken sermaye ortaklıklarına göre daha esnek davranabilirler. Örneğin, ortaklar ortaklık sözleşmesinde, ortaklar arası ilişkilere, kar ve zararın bölüştürülmesine, ortaklığın tasfiyesine ilişkin kurallar öngörebilirler²³⁰.

Ticari işler ilgili bir uyuşmazlığa, ilk önce emredici hükümler uygulanır. Emredici hükmün, TMK-TBK'da (TBK 26-27) veya TTK'da (TTK 1530, 575/I, 335/I) ya da özel kanunda yer almasında fark bulunmaz. Tanımlama yapan kanun hükümleri de emredici nitelik gösterir²³¹. Hukuksal bir ilişkinin tarafları tarafından uyulması zorunlu olan ve aksi kararlaştırılamayan hükümlere emredici hükümler, taraflarca yapılmış irade açıklamalarının yorumunda kullanılan ya da aksi kararlaştırılabilen hükümlere de yedek hükümler denir²³².

b. Emredici Hükümler İlkesinin Kanunda Düzenleniş Şekli ve Amacı

TTK 579'a göre, ortaklık sözleşmesi, bu kanunun limited ortaklıklara ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Bu hükümdeki *"kanunda açıkça cevaz verilmişse"* ifadesi uyarınca; hükmün anlamından açıkça anlaşılmayan hallerde, amaca uygun düşen ve menfaati dengeleyen bir yorum ile kuraldan sapabilmek mümkündür. Kısacası, limited ortaklığa ilişkin hükümlerin kural olarak emredici olması nedeniyle limited ortaklıkta sözleşme özgürlüğü ilkesi değil, *emredici hükümler ilkesi* geçerlidir²³³. Ancak bu durumun istisnasını TTK'nın 577. maddesi oluşturur. Bu çerçevede ortaklık sözleşmesi, birçok konuda TTK hükümlerinden farklı düzenlemeler öngörebilir²³⁴.

²³⁰ Şener, (**Ortaklıklar**), s. 209; Karasu, (**Emredici Hüküm**), ss. 25-27.

²³¹ Bu hususta bk. Arkan, s. 89.

²³² Nitekim bu hususta bk. Karasu, (**Emredici Hüküm**), s. 45; Bahtiyar, (**Ticari İşletme**), s. 88 vd.

²³³ Bu hususta bk. Karasu, (**Emredici Hükümler İlkesinin Doğurduğu Sorunlar ve Çözümleri**), ss. 115-117; Karasu, (**Emredici Hüküm**), s. 25; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 93; Şener, (**Ortaklıklar**), s. 673.

²³⁴ Kurucu ortaklar, ortaklık sözleşmesine, emredici kurallara aykırı olmamaları koşuluyla, kurallar koyabilirler. Fakat, bağlayıcılık kazanabilmeleri için bu kurallar ortaklık sözleşmesinde öngörülmalıdır. (Bu hususta bk. Karasu, (**Emredici Hükümler İlkesinin Doğurduğu Sorunlar ve Çözümleri**), s. 129.); Şener, (**Ortaklıklar**), s. 673; *"Limited ortaklıkta ortakların hukuki durumu, yani iç ilişki 579. madde ile sınırlı olmak üzere yedek hukuk kurallarından oluşmaktadır. Ortaklar 577. maddeye uygun bir şekilde hak ve borçlarını limited ortaklık sözleşmesiyle düzenleyebilir; imtiyazlı paylara, özel haklara, intifa senetlerine, alım, önalım, geri alım haklarına, üstün oya yer*

TTK 579 ve 340 hüküm olarak özdeş olsalar da etkileri farklıdır. Çünkü, limited ortaklık yapı itibarıyla anonim ortaklıktan farklılıklara sahiptir²³⁵. Limited ortaklıkta iç ilişkiye ilişkin bazı kurallar emredici hükümlerle düzenlenmemiştir (TTK 577/I-a,e,f,g,h,i,j,k,l,m). Ancak, TTK 577’de öngörülüp de emredici nitelik taşıyan ve kanundaki kurallar açısından limited ortaklık sözleşmesine geçirilmesi gereken kayıtlar da bulunmaktadır. Bunlar, TTK 577/I-b,c,d, kısmen ı ve i gibi. TTK 577’de yer almamakla birlikte, emredici olan hükümler ise, sorumluluğa (TTK 573, 602), ortak sayısının üst tavanına (TTK 574/I), ekonomik amaca (TTK 573/III), sermaye paylarının gruplara ayrılmasına ve imtiyazlara (TTK 576/I-c); yazılı şekle (TTK 575), zorunlu içeriğe (TTK 576), bağımsız denetime (TTK 635), finansal raporlamaya (TTK 610), ek ödemelere (TTK 603), yan edim yükümlülüklerine (TTK 606), sermayenin korunmasına (TTK 128, 578, 581, 582, 583/5, 601, 609, 611) ilişkindir²³⁶. Ayrıca, ticaret sicili müdürü, limited ortaklıklar bakımından ortaklık sözleşmesinde yer alan kurallarda emredici hükümler ilkesine aykırılık olup olmadığını denetlemek zorundadır²³⁷.

Limited ortaklıklarda, ortaklığın zorunlu organlarının yetki ve görevleri, sermayenin korunması, alacaklıların korunması emredici hükümlerle öngörülmüştür. Limited ortaklıkta emredici hükümlere ilaveten genel olarak sözleşmeler için geçerli olan genel ahlak, kamu düzeni gibi sınırlar da ortaklık sözleşmesinin özgürlüğünün sınırını oluşturur. Yine, burada limited ortaklıkta geçerli olan temel ilkeler de bir sınır çizmektedir. TTK 627’de düzenlenen eşit işlem ilkesi, limited ortaklıklar için kanuni bir ilkedir. Bu ilke, yönetimin eylem ve kararları bakımından veya ortaklar arasındaki ilişkilere uygulanabilir. Ancak, ortaklar arası ilişkilerdeki eşitliğin kuruluştaki ortaklık sözleşmesiyle bozulabilmesi mümkündür. Kurucu ortakların temel olarak kar payında, oyda ve diğer haklarda eşitlik ilkesine uyma zorunluluğu bulunmaz. Buna karşılık ise ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesiyle düzenlenecek eşitsizlik, ilgili ortakların onayı ile getirilebilir. İlgili ortakların onayının aranmasının

verebilir, çıkma hakkını, özel limited ortaklık hükümlerine bağlayabilir, kanundan ayrılan rekabet yasakları öngörebilirler.” (Tekinalp, (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku), s. 367.)

²³⁵ Bu hususta bk. Tekinalp, (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku), s. 342.

²³⁶ Bu hususta bk. Tekinalp, (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku), ss. 342-343.

²³⁷ Şener, (Limited), s. 77.

nedeni ise bu değişikle ortakların tamamının kabul etmeyebileceği bir düzen getirilmek istenmesindendir²³⁸.

Sadakat yükümlülüğü ve dürüstlük ilkesi de limited ortaklıklarda sözleşme özgürlüğünün sınırını oluşturur. Limited ortaklık ortaklarının kendi aralarında ve ortaklığa karşı sadakat yükümlülüğünün olduğu genel olarak kabul edilir. TTK 613/II hükmü, limited ortaklık ortaklarının sadakat yükümlülüğüne tabi olduğunu kabul etmiştir. Söz konusu hükme göre, ortaklar, ortaklık sırlarını korumakla yükümlü olduğu gibi, ortaklığın çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda da bulunamazlar. Ortaklığın amacına zarar veren ve kendilerine özel bir menfaat sağlayan işlemler yapamazlar²³⁹.

Limited ortaklıkta bazı süreler emredici nitelik taşır. Örneğin, limited ortaklıkta rüçhan hakkının kullanılabilmesi için ortaklara en az onbeş gün vermelidir (TTK 591/III). Buradaki asgari süre emredici niteliktedir (TTK 579)²⁴⁰. Yine TTK 596'daki ortaklığa tanınan ret hakkı, ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapılarak kaldırılamaz. Çünkü, TTK'da buna ilişkin özel bir kural getirilmemiştir. Yine, iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç aylık sürede ortaklık ret hakkını kullanmamışsa, bu durumda payın geçişine onay vermiş sayılır (TTK 596/son). Bu süre, TTK 595/VII'deki üç aylık süreyle uyumlu niteliktedir. Bu süre, emredici hükümler ilkesi nedeniyle, kısaltılamaz veya uzatılamaz²⁴¹.

Oy hakkından yoksunluğun öngörüldüğü kurallar, ortaklık sözleşmesinde kural getirilerek genişletilemez. TTK 619'a göre, herhangi bir şekilde ortaklık yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar. Ortaklığın kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz. Ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz. Aksi halde, bu tür düzenlemeler TTK 579'a aykırılık teşkil eder.

Limited ortaklıkta emredici hükümler ilkesinin öngörülmesinin bazı amaçları bulunmaktadır. TTK 579'un gerekçesinde ifade edildiği üzere, bu hüküm ile pay

²³⁸ Bu hususta bk. Bk. TTK 627 Gerekçesi; Karasu, (**Emredici Hüküm**), s. 28.

²³⁹ Karasu, (**Emredici Hüküm**), s. 28.

²⁴⁰ Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 365.

²⁴¹ Bu hususta bk. Şener, (**Limited**), ss. 341, 343-344; Karasu, (**Emredici Hükümler İlkesinin Doğurduğu Sorunlar ve Çözümleri**), s. 129.

sahipleriyle alacaklıların haklarını sınırlayan veya engelleyen, geçersiz olan düzenlemelerin ortaklık sözleşmesine girmesi önlenmiş olur. Yani, buradaki amaç limited ortaklık sözleşmesine bir standart getirip açıklık, hukuki güvenlik ve öngörülebilirliği sağlamak, pay sahiplerinin, alacaklıların ve işçilerin çıkarlarını korumaktır. Emredici hükümler ilkesinin amaçlarından biri olan pay sahiplerini koruma fikri ortaklık açısından önemlidir. Emredici hükümler ilkesi ile, ortaklık pay sahipleri ve kurucuları tarafından düzenlenmesi gereken iç ilişkiler kanun tarafından düzenlenmiş ve bu nedenle de ortaklık pay sahipleri ve kurucularının ortaklık sözleşmesi düzenleme özgürlüğü sınırlandırılmıştır. Ayrıca, limited ortaklıklar, yalnızca pay sahiplerini değil, ortaklık çalışanlarını, ortaklık alacaklılarını ve gelecekte pay sahibi olabilecek kişilerini de ilgilendirir. Üçüncü kişilerin menfaati ise sözleşme özgürlüğünün sınırlarından birini oluşturur²⁴².

B. Öngörülmesi Koşulu İle Sözleşmede Bağlayıcı Olan Hükümler

1. Ön Açıklamalar ve TTK 577'deki Sayımın Sınırlayıcı Olmaması

Ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde bağlayıcı olan kayıtlar, TTK 577'de düzenlenmiştir. Bu hükümde yer alan hususlar, ortaklık sözleşmesinde yer alınca ortaklar ve limited ortaklık için bağlayıcı olur²⁴³. Yani, söz konusu kayıtlar ortaklık sözleşmesinde mutlaka yer alması gerekmediğinden bu kayıtlar, isteğe bağlıdır. Kayıtlar, ortaklık sözleşmesinde öngörülmeyle başka bir belge ile öngörülürse, bazı hallerde geçersiz kabul edilir. Ancak bazı hallerde bu kayıtlar, limited ortaklık ve ortaklar bakımından bağlayıcılık kazanmasa da, sadece ilgili ortaklar arasında pay sahipleri sözleşmesi olarak bağlayıcılık kazanabilirler²⁴⁴. TTK 577'nin gerekçesine göre, isteğe bağlı kayıtlar ortaklık sözleşmesinde yer almazsa ortaklıklar hukuku yönünden bağlayıcı olmaz. Örneğin, esas sermaye paylarını bağlamalı konuma getiren, yani kanuni hükümlerden ayrılan devir sınırlamaları koyan, önalım, alım, geri alım, önerilme hakları, ek ödeme yükümlülükleri gibi

²⁴² Detaylı bilgi için bk. TTK 579 Gerekçesi; Karasu, **(Emredici Hüküm)**, ss. 21, 27, 46, 47; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 93; Şener, **(Limited)**, s. 67.

²⁴³ Bu hususta bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 672; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 152; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 91.

²⁴⁴ Bu yönde bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 152.

hususlar sadece ortaklık sözleşmesiyle konulabilir. Ancak bu hususlar, ortaklık sözleşmesinin dışında öngörülürse yalnızca borçlar hukuku anlamında bir sözleşmenin hükümlerini doğururlar.

Yine TTK 577'nin gerekçesinde, burada sayılan kayıtların sınırlı sayıda (numerus clausus) olduğu belirtilse de, isteğe bağlı kayıtlar bu maddede sayılanlarla sınırlı değildir. Burada sayılan kayıtlar haricinde de ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcı niteliğe sahip olacak hususlar vardır. Örnek verirse, rüçhan hakkını düzenleyen TTK 591/I'e göre, ortaklık sözleşmesiyle rüçhan hakkının sınırlandırılabilmesinin veya kaldırılabilmesinin mümkün olması, TTK 577 hükmünün sınırlayıcı olmadığını göstermektedir²⁴⁵. İntifa senetlerini düzenleyen TTK 584/I'e göre ise ortaklık sözleşmesiyle intifa senetlerinin çıkarılması mümkündür. Yine TTK 609'a göre, ortaklık sözleşmesiyle hazırlık dönemi faizi ödenmesi öngörülebilir. TTK 624/III'e göre, birden fazla müdürün varlığı hâlinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar. Eşitlik hâlinde başkanın oyu üstün sayılır. Ortaklık sözleşmesinin müdürlerin karar almaları hususunda değişik bir düzenleme öngörmesi mümkündür.

2. TTK 577'de Belirtilen Ortaklık Sözleşmesinde Öngörüldükleri Takdirde Bağlayıcı Olabilecek Kayıtlar

a. İmtiyazlı Paylar ve Esas Sermaye Grupları

Limited ortaklıkta imtiyazlar ve esas sermaye grupları bulunuyorsa limited ortaklık sözleşmesinde yer almalıdır (TTK 576/I-c). Her ne kadar kanun koyucu bu kayıtları zorunlu içerikte düzenlese de madde metni ile hüküm başlığı uyumsuzdur. Söz konusu kayıtlar “*Şirket sözleşmesinde öngörülmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler*” başlığında yer alan TTK 577'de yer almalıydı. Bu sebeple de asıl konu başlığı olan isteğe bağlı içerikte bu kayıtlar incelenmiştir.

²⁴⁵ Bu hususta bk. Yıldız, (Limited Şirketler), s. 91; Şener, (Ortaklıklar), ss. 673-674.

İmtiyazlı pay, pay sahiplerine diğer paylara nazaran daha üstün hakların tanındığı paydır²⁴⁶. İmtiyazlı pay, tek bir paya veya birden fazla paya tanınabilir. İmtiyazlı pay tanınması, limited ortaklıktaki eşitlik ilkesinin istisnasını oluşturur. Bu pay, kuruluş sözleşmesinde tanınabileceği gibi daha sonradan sözleşme değişikliğiyle de tanınabilir. Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesine ilişkin genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir (TTK 621/I-b). Ortaklık sözleşmesinde imtiyaza ilişkin kayıtlar yer verilirken imtiyazın koşulları, sınırları ve konusu da açıkça düzenlenmelidir. Böylece, ortaklık sözleşmesi daha belirli hale gelir²⁴⁷.

Limited ortaklık esas sermaye paylarının gruplara ayrılması da mümkündür. Gruplara ayrılma, ortaklık sözleşmesinde yapılacak düzenlemeyle mümkün olabilir. Mesela, limited ortaklığın esas sermaye payları C, D, E ve F olmak üzere dört gruba ayrılabilir. Bu pay gruplarına ise itibari değerleri farklı olacak şekilde; C grubuna 25 TL, D grubuna 50 TL, E grubuna 75 TL ve F grubuna 100 TL ayrılabilir. Fakat, aynı grupta olan payların itibari değerleri birbirinden farklı olamaz. Esas sermaye paylarının gruplara ayrılması aynı zamanda ek ödeme yükümlülüğü, imtiyaz, belirli pay gruplarına verilen üstün veya veto hakkı bakımından önemlidir. Ayrıca, esas sermaye pay gruplarının da ortaklık defterine geçirilmesi gerekir (TTK 594).

b. Esas Sermaye Paylarının Devrinin Sınırlandırılmasına İlişkin Kanuni Hükümlerden Ayrılan Düzenlemeler

Payın devredilebilirliği ilkesi; ortaklardan, ortaklık organından veya üçüncü kişiden onay almadan payın devredilmesidir. Bu ilke anonim ortaklıkta kural olarak uygulanırken; limited ortaklıkta istisnai hallerde uygulanır²⁴⁸. Esas sermaye

²⁴⁶ Bu hususta bk. Ömer Teoman, “Bir Anonim Ortaklıkta Payların Tümüne Yasada Öngörülenden Daha Fazla Hak Tanınması Ayrıcalık Yaratmak Anlamına Gelir Mi?”, **Batider**, Cilt:XVIII, Sayı:3, 1996, (Hak Tanınması), s. 1 vd.; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 199.

²⁴⁷ Bu hususta bk. Aslı E. Gürbüz Usluel, **Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kar Payı Alma Hakkı**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, (Kar Payı), ss. 161-162; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), ss. 199-201.

²⁴⁸ Bu hususta bk. Ali Murat Sevi, **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir (TTK 577/I-a).

Limited ortaklıkta payın devri, anonim ortaklığın aksine kolay değildir. Çünkü limited ortaklık, TTK'da iç ilişkide şahıs ortaklığı niteliğini gösteren bir ortaklık türü olarak öngörülmüştür²⁴⁹. TTK'daki düzenlemeler, payın devrine ilişkin hususları ortakların kendi iradesine bırakmaktadır. Öncelikle pay devrine ihtiyaç duyulmasını, pay devrine ilişkin şekil şartlarını, devrin kapsamını ve daha sonra ise TTK 577/I-a hükmü nedeniyle getirilebilecek düzenlemelere değineceğiz.

Limited ortaklık, kurulma aşamasından sonra çeşitli nedenlerden dolayı aynı ortaklarla yoluna devam etmeyebilir. Ortaklardan biri, esas sermaye paylarının tamamını ortaklardan birisine veya üçüncü kişiye devredebilir. Aynı zamanda bu devir sonucunda ortaklık sıfatı devredilmiş olur²⁵⁰. TTK 595/I'e göre, esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler²⁵¹, yazılı şekilde yapılmalıdır. Ardından ise tarafların imzaları noterce onanmalıdır. Bu hükümde, taahhüt ve tasarruf işlemleri söz konusu olup; esas sermaye payının devri borcunu doğuran işlemler taahhüt işlemi, devir ise tasarruf işlemidir. Kısacası, taahhüt işleminin yerine getirilmesi, tasarruf işlemiyle gerçekleşir²⁵².

TTK 595/I son cümleye göre, devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise, bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım

²⁴⁹ Bu hususta bk. Ramazan Gönen, "Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt:87, Sayı:2, Mart 2013, (Pay Devri), s. 390; Şener, (**Ortaklıklar**), s. 662; Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 344.

²⁵⁰ Şener, (**Ortaklıklar**), s. 684; Yıldız'a göre, ortaklık sözleşmesiyle ortakların şahsından kaynaklanan sözleşme cezası, genel kurul toplantısında oyların eşit olması halinde kullanılacak üstün oy hakkı, veto hakkı, esas sermaye payları ile ilgili önerilmeye muhatap olma, önalım, alım ve geri alım hakları gibi hükümler esas sermaye payının devri ile devralana geçmiş olmaz. Fakat şahsına üstün hak tanınan ortak, esas sermaye paylarının tamamını devretmiş ise, ortaklık sıfatı ve bu üstün haklar da sona erecektir. Esas sermaye payında belirtilen vergisel borçlar, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri devralana geçecektir. (Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), ss. 143-144.)

²⁵¹ Eski düzenlemede "payın devri ve devir vaadi hakkında mukavele" ifadesi kullanılmış olup bu ifade, doktrinde tartışmaya sebep olmuştur. (Bu hususta bk. Ertan Demirkapı, "Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:9, Özel Sayı, 2007, (Payın Devir Vaadi), s. 816 vd.)

²⁵² Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 684; Demirkapı, (**Payın Devir Vaadi**), s. 820; Tasarruf işlemi, borçlandırıcı işlemlerden sonra doğan borcu yerine getiren işlemidir. (Sevi, s. 201 vd.); Hükümün gerekçesinde ifade edildiği üzere, burada söz konusu olan devir borcunu doğuran işlem, tek taraflı işlem veya sözleşme, örneğin taahhütname olabilir; bu taahhütname de aynı şekle tabidir. Bu nedenle şekil şartını koyan düzenleme geniş anlamda "işlem" terimini kullanmıştır.

hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullara da belirtilir. Sözleşmeye açıkça yazılmasının nedeni, esas sermaye payını devralanın yükümlülüklerini bilmesi ve bu konuda onun bilgilendirilmesi yükümünü payı devreden ortağa yüklemektir. Bu hususların sözleşmede yer almamasının yaptırımı ise kanunda düzenlenmemiştir. Mesela, limited ortaklık sözleşmesinde devredilen paya yan edim yükümlülüğü öngörülmüşse bu yan edim yükümlülüğüne pay devri sözleşmesinde de yer verilmelidir. Aksi halde pay devri sözleşmesi geçersiz olacaktır²⁵³.

Esas sermaye payının devrine ilişkin diğer şartı düzenleyen TTK 595/II hükmüne göre, ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır²⁵⁴. Devir bu onayla geçerli olur²⁵⁵. Buna göre, esas sermaye payının devrine ilişkin temel kural, ortaklar genel kurulunun onayı olup; istisnası ise ortaklık sözleşmesinde temel kuralın aksine öngörülen bir şekil şartıdır. Bu nedenle de bu kuralın emredici olmayıp, tamamlayıcı olduğu söylenebilir²⁵⁶. Yine, TTK 595/III-IV-V-VI hükümleri ortaklık sözleşmesinde temel kuraldan farklı kurallar getirilebileceğine örnek teşkil eder.

Temel açıklamalardan sonra TTK 577/I-a hükmü nedeniyle getirilebilecek düzenlemeleri belirtelim. Esas sermaye payın devrini öngören kural, yazılı şekil, tarafların imzalarının noter tarafından onanması ve devrin genel kurulun onayına bağlı olması gibi şartları düzenlemiştir (TTK 595). Kanunen düzenlenen şartlar ağırlaştırılacaksa -örneğin düzenleme şekli, genel kurul onayının ağırlaştırılmış nisaba²⁵⁷ bağlanması gibi- bu ancak ortaklık sözleşmesiyle yapılabilir²⁵⁸. Yine,

²⁵³ Bu yönde görüşler için bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 687; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar)**, s. 373; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 139.

²⁵⁴ Örneğin, ortaklık sözleşmesiyle genel kurul onayı kaldırılabilir, genel kurulun reddetmesi şartlara bağlanabilir. (Bk. Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 371.)

²⁵⁵ Payın devri sözleşmesi, genel kurul onayına kadar geçen süre içinde askıda olup, devir sözleşmesinin hükümlerinin yerine getirilebilmesi için onay şarttır. (Bu hususta bk. Barbaros Çağa, "Limited Şirketler Ortaklık Payının Devri", **Batider**, Cilt:7, Sayı:3, 1974, s. 594 ve dpn. 66); Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 141.

²⁵⁶ TTK 595/II'nin gerekçesi şöyledir: "*Devir için, genel kurulun (kural olarak) onayı şarttır. Ancak onaya ilişkin ikinci fıkra emredici değildir. Şirket sözleşmesinde, onayın aranmayacağı devrin kurulmasıyla gerçekleşeceği öngörülebilir.*"; Şener, **(Limited)**, s. 317; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 371.

²⁵⁷ Kural olarak, TTK 621/I-c'ye göre, esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılmasına ilişkin genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir. Ancak, TTK 595/II gereğince ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülebilir. Kısacası devir sözleşmesinin şeklini ağırlaştırmak olanaklıdır.

²⁵⁸ Bu hususta bk. Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 351; Sevi, s. 59 vd.

ortaklar, payın devrini tamamen yasaklayabilir (TTK 595/IV) veya payı devralan kişinin özelliklerine etkiye bulunabilirler. Bu düzenlemeyle esas sermaye payını devralacak kişinin belli başlı özelliklere sahip olması gerektiği öngörülebilir²⁵⁹. Örneğin, uluslararası ithalat ve ihracat yapan bir limited ortaklıkta payı devralacak kişinin uluslararası ticaret bölümünden yüksek lisans diplomasına sahip olması ve/veya iyi derecede bir yabancı dil bilmesi gibi şartlar aranabilir ve buna ilişkin şartlar da ortaklık sözleşmesine konulabilir.

Ortaklığın işletme konusuna ulaşabilmek için ortakların kişisel niteliklerinin önemsendiği limited ortaklıklarda²⁶⁰, TTK 595/IV'teki payın devrinin tamamen yasaklanması şeklinde düzenleme getirilebilir²⁶¹. Bu hallerde, ortak ortaklıktan ayrılmış ve onun yerine de belli niteliklere sahip olmayan başka bir kimse ortaklığa katılmış ise, ortaklığın işletme konusuna ulaşabilmesi imkansızlaşabilir. Fakat bu halde TTK 595/V hükmünün gözettiği menfaatler dengesi sayesinde, ortaklıktan ayrılmak isteyen ortak, haklı sebeplerle ortaklıktan çıkma hakkını kullanabilir ve buradaki çıkma hakkı ortağın mütesep ve vazgeçilmez hakkıdır²⁶².

Ortaklık sözleşmesinde yer alan kurullarla payın devrinin sınırlandırılması, esas sermaye payı üzerinde intifa ve rehin hakkı kurulmasını da sınırlayacaktır. Fakat TTK 596/I'e göre, esas sermaye payının, miras, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler veya icra yoluyla geçmesi hâllerinde, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer²⁶³.

²⁵⁹ Şener, **(Limited)**, ss. 53-54; Yine, bazı ortaklara devri veto etme, önalım ve alım hakkı gibi düzenlemeler ortaklık sözleşmesiyle getirilebilir. (Bu hususta bk. Çağa, s. 594.)

²⁶⁰ Pay devrinin yasaklanması, özellikle joint-venture'lerde gerçekleşmektedir. (Şener, **(Limited)**, s. 320.); *“Joint venture, iktisaden ve hukuken birbirinden bağımsız, tüzel kişiliği bulunan ya da bulunmayan kişi veya kuruluşların, bir ticaret ortaklığı kurarak veya böyle bir ortaklık kurmaksızın, kar elde etmek amacıyla tek bir işin ya da süreklilik arz eden bir faaliyetin gerçekleştirilmesini müştereken taahhüt ettikleri ve işin yapılmasından müteselsilen sorumlu oldukları bir sözleşmedir.”* (Bu hususta bk. F. Betül Çakır Çelebi, “Joint Venture’in Hukuki Niteliği”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Fakültesi Dergisi**, Sayı:2, 2017, s. 102.)

²⁶¹ Böyle bir devir yasağının ortaklık sözleşmesinde yer almasına rağmen, devir yapılmışsa bu devir ortaklığa karşı hüküm ifade etmez ve ortaklık sözleşmesinin bu hükmü değiştirilmeden, genel kurulun devir konusunu görüşüp karara bağlaması sözleşmeye aykırılık teşkil edecektir. (Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 142.)

²⁶² Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 320; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 364; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 142.

²⁶³ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 320.

c. Ortaklara veya Ortaklığa Esas Sermaye Payları ile İlgili Olarak Önerilmeye Muhatap Olma, Önalım, Geri Alım ve Alım Hakları Tanınması

Ortaklığa veya ortaklara esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım (şufa), geri alım (vefa) ve alım (iştirâ) haklarının ortaklık sözleşmesiyle²⁶⁴ tanınması mümkündür (TTK 577/I-b). Bu haklar, tüm ortaklığa tanınabileceği gibi belli ortaklara da tanınabilir. Ayrıca ortaklık sözleşmesinde yer almışlarsa, esas sermaye pay senetlerinde (TTK 593/II) ve esas sermaye payının devri sözleşmesinde (TTK 595/I) de bu hakların açıkça belirtilmesi gerekir. Buradaki esas sermaye paylarının iktisabının amacı, limited ortaklığın çevresini korumak ve bu ortaklığı belli kişilerle devam ettirmektir²⁶⁵.

Diğer bir husus ise limited ortaklık sözleşmesinde TTK 577/I-b hükmünün bulunması halinde, bu hükmün ortaklığın organlarını bağlayacak olmasıdır. Örneğin, limited ortaklık sözleşmesinde esas sermaye payının devri halinde üçüncü kişilerden önce diğer ortaklara devretme önerisinin yapılması -yani öneriye muhatap olma²⁶⁶- hakkı tanınmış olsun. Bu haklar sözleşmede yer alınca söz konusu hükümler bağlayıcılık kazanacaktır. Bu hükümlere uyulmadan yapılacak pay devrinde limited ortaklık organlarının yerine getirmesi gereken yükümlülükler vardır; bu durumda ortaklığın genel kurulu, devre onay²⁶⁷ veremez ve müdürler de payı devralanı pay defterine kaydedemez. Devralan, ortak sıfatına haiz olamayacağından dolayı ortaklara özgü haklardan da yararlanamayacaktır²⁶⁸.

²⁶⁴ Bu hususta bk. Mehmet Bahtiyar, “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Taniyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”, **Batider**, 2001, (Önalım Hakkı), ss. 83-84; Şener’e göre, TTK 577/I-b bendinde belirtilen haklara, ortaklık sözleşmesi dışında pay sahipleri sözleşmesinde de yer verilebilir. Pay sahipleri sözleşmesinde yer verildiği takdirde bu haklar, sadece sözleşme tarafları arasında geçerli olacak ve diğer ortakları ise bağlamayacaktır. (Şener, **(Limited)**, s. 54.).

²⁶⁵ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 54.

²⁶⁶ *Pulaşlı*’ya göre, TTK’da yer alan limited ortaklıktaki önerilmeye muhatap hakkı, “öncelikle alım hakkı” anlamındadır. Bu kapsamda önerilmeye muhatap hakkı ile pay sahibi payını satmadan önce diğer pay sahiplerine öneride bulunacaktır. (Bu hususta bk. Hasan Pulaşlı, “Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar”, **Batider**, Cilt:25, Sayı:2, 2009, (Güncel Gelişmeler), s. 54.)

²⁶⁷ Buradaki genel kurul onayı, genel kurulun devredilemez yetkilerindendir (TTK 616/II-b).

²⁶⁸ Bu hususta bk. Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 352; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 58.

Önalım, geri alım ve alım hakları yenilik doğuran haklardandır. Yenilik doğuran haklar, bir defa kullanılmakla sona erer ve bu haklar kullanıldıktan sonra bu haklardan dönmek mümkün değildir. Ayrıca bu haklar şarta bağlanamaz ve devredilebilen haklardandır. Kurucu yenilik doğuran haklar, tek taraflı bir irade beyanı ile kullanılan ve kullanılmasıyla birlikte yeni bir hukuki ilişkiyi kuran veya bir hakkı kazandıran haklardır. Bu özelliklere sahip olmalarıyla önalım, geri alım ve alım hakları kurucu yenilik doğuran haklardandır²⁶⁹. Önalım hakkı, pay sahibinin payını üçüncü bir kişiye satması veya satışa benzer bir işlem yapması halinde, ön alım hakkı sahibi ortağa/ortaklara tek taraflı bir beyanla payın alıcısı olabilme yetkisini veren bir haktır. Geri alım hakkı, payını bir başkasına satıp mülkiyeti devretmiş olan kişiye, tek taraflı bir beyanla o payı geri alabilme yetkisini veren bir haktır. Alım hakkı²⁷⁰, pay sahibine tek taraflı bir beyanla payın alıcısı olma yetkisini veren bir haktır. Alım hakkının önalım hakkından farkı ise, payı istediği her an alabilmesidir²⁷¹.

Ortaklık sözleşmesindeki önalım hakkı, *“belirli kişilere ortaklık sözleşmesinde tanınan ve satılan ortaklık payını öncelikle edinme olanağı sağlayan hak”* şeklinde tanımlanabilir²⁷². Önalım hakkının niteliğine ilişkin doktrindeki düşünceler şu şekildedir: Paylar üzerindeki önalım hakkına ilişkin düzenlemeler, Borçlar Hukuku nitelikte olup; ortaksal değil, alacak hakkı kapsamında bir yetki verirler. Bu hak, normal bir önalım hakkından farklılıklar taşır. Bu farklılıklar ise önalım hakkının ortaklık sözleşmesine yazılması ve konusu bakımından da sadece ortaklık payının devrini içermesidir. Ancak ortaklık sözleşmesinde alacak hakkına yer verilmesi, ona ortaksal bir nitelik kazandırmayacaktır²⁷³.

²⁶⁹ Bu hususta bk. Mahmut Kızır, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Satış İlişkisi Doğuran Haklar Ve Özellikle Önalım Hakkına İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Cilt II, **MÜHA HAD**, Cilt:22, Sayı:3, ss. 1775-1776; Eren, (**Borçlar Hukuku Genel Hükümler**), ss. 63, 67-70; Bahtiyar, (**Önalım Hakkı**), s. 83.

²⁷⁰ Ayrıca, pay satın alma hakkı, alım hakkı niteliğindedir. Bu hakkın kullanımı için belli zaman aralığı belirlenebileceği gibi, sözleşme ile belli tarih de tespit edilebilir. (Bu hususta bk. Sevi, s. 61 vd.)

²⁷¹ Bu hususta bk. A. Lale Sirmen, **Eşya Hukuku**, 2. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014, ss. 455, 457, 460; Kızır, ss. 1776-1777; Mehmet Ayan, **Eşya Hukuku II – Mülkiyet**, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, (Mülkiyet), ss. 426, 429.

²⁷² Bahtiyar, (**Önalım Hakkı**), s. 89; Kızır, s. 1176.

²⁷³ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Önalım Hakkı**), s. 91; Moroğlu, (**Anasözleşme**), ss. 518-519; Ayan, (**Mülkiyet**), s. 416 vd.

Ortaklığa veya ortaklara esas sermaye payları ile ilgili TTK 577/I-b’de belirtilen hakların tanınması ortaklığın sermayesinin korunmasını sağlar. Çünkü bir ortaklıkta ortaklığın, pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaati gözetilmelidir. Ayrıca bu haklar üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilecektir. Zira TTK 587/I-j hükmü gereğince, ortaklık sözleşmesinde öngörülmüş bulunan esas sermaye payları ile ilgili önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarına TTK 36/I hükmü uygulanacaktır. Buna göre bu haklar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiğinden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Yine TTK 36/III’e göre, üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez.

d. Ek Ödeme Yükümlülüklerinin Öngörülmesi, Bunların Şekli ve Kapsamı

TTK 573/II’ye göre ortaklar, ortaklık borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Ek ödeme yükümlülüğü, ortaklığın faaliyetlerini sürdürebilmesi için ortakların asli yükümlülüğü²⁷⁴ olan sermaye koyma borcu dışındaki ve kanunda yer alan şartların gerçekleşmesi halinde yükümlü ortaklara yalnızca ortaklığa karşı nakdi ödemede bulunma borcu getirir²⁷⁵. Ortaklardan bu yükümlülüğün yerine getirilmesi ancak, ortaklık esas sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının ortaklığın zararını karşılayamaması, ortaklığın bu ek araçlar olmaksızın işlerine gereği gibi devamının mümkün olmaması, ortaklık sözleşmesinde tanımlanan ve özkaynak ihtiyacı doğuran diğer bir hâlin²⁷⁶ gerçekleşmiş bulunması hâllerinde istenebilir²⁷⁷ (TTK 603/II).

²⁷⁴ Borçlar Hukuku anlamında asli edim yükümlülükleri, birinci derecedeki içeriğini oluşturur ve yan edim yükümlülüklerinden bağımsız, doğrudan ifası dava edilebilen yükümlülüklerdir. Bu yükümlülükler, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde karşılıklı ilişki (synallagma) içinde yer alırlar. (Bu hususta bk. Eren, s. 32.)

²⁷⁵ Bu hususta bk. Hasan Karakılıç, “Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 4(2), 2014, (Ek Ödeme), s. 108.

²⁷⁶ Özkaynak ihtiyacı doğuran diğer hallerin limited ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi gerekir. Bu hallere örnek olarak şunlar verilebilir; ortaklığın kısa vadeli borç stoğunun esas sermayesinin iki katına çıkması, ortaklık tarafından iktisap edilen kendi esas sermaye payı nedeniyle ödediği ayrılma akçesinin ortaklığın sermayesini aşması gibi. (Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 399.); Karakılıç, **(Ek Ödeme)**, s. 108.

Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı, ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcıdır (TTK 577/I-c). Ek ödeme yükümlülüğünü yüklenen ortakların isimlerinin ortaklık sözleşmesinde belirtilip belirtilmemesine ilişkin bir düzenleme TTK’da bulunmamaktadır. Şener’e göre, ek ödeme yükümlülüğünü yüklenen ortakların isimlerinin ortaklık sözleşmesinde açıkça belirtilme zorunluluğu bulunmamaktadır²⁷⁸. Bu yükümlülüğü yüklenen ortakların isimlerinin sözleşmede belirtilmesi, kimlerin bu yükümlülük altında olduğunun tespitinde ve ileride ortaya çıkabilecek sorunların çözümünde kolaylık sağlaması açısından faydalı olacaktır.

TTK 603/I’de ortakların ortaklık sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile yükümlü tutulabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca, ortaklık sözleşmesine ek ödeme yükümlülüğünün getirilme nedeni ve ek ödeme yükümlülüğünün devrine yönelik olarak çekince kayıtlarına ilişkin hükümler de konulabilmektedir²⁷⁹.

Ek ödeme yükümlülüğünün yalnızca ortaklık sözleşmesiyle getirilebileceğine ilişkin düzenlemeler (TTK 577/I-c ve 603/I), emredicilik nitelik taşırlar. Yalnızca genel kurul kararıyla getirilen ek ödeme yükümlülükleri, geçersiz olmaktadır²⁸⁰. Ek ödeme yükümlülüğü, ya ortaklığın kuruluş sözleşmesiyle ya da ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesiyle de getirilebilir²⁸¹. Ek ödeme yükümlülüğü ortaklık

²⁷⁷ Gereğede de ifade edildiği üzere, ek ödeme yükümlülüğünün getirilme amacı, ekonomik yönden kötü duruma düşen ortaklığa, ortakların yapacakları ek ödemelerle yardımcı olmalarıdır. Ek ödeme yükümlülüğünde ortakların sorumluluğu, iç ilişkiyi ilgilendirdiği için ortaklığa karşıdır.

²⁷⁸ Yazara göre, ek ödeme yükümlülükleri ortağın şahsıyla değil de esas sermaye paylarıyla bağlantılı olup; bu yükümlülükle yükümlü olan ortaklar, ek ödemeyeyle yükümlendirilmiş esas sermaye payına sahip olarak belirlenirler. (Bu yönde bk. Şener, **(Limited)**, s. 55.)

²⁷⁹ Bu hususta bk. Dinç, **(Kuruluş)**, s. 58; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 352.

²⁸⁰ Şener, **(Limited)**, s. 407; Karakılıç, **(Ek Ödeme)**, s. 114 vd.

²⁸¹ Bu hususta bk. Mustafa Yavuz, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerde Ek Ödeme Yükümlülüğü”, **Mali Çözüm Dergisi**, Eylül-Ekim 2012, s. 159 vd; Ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesiyle ilgili olan genel düzenlemeye göre, aksi ortaklık sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, ortaklık sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir(TTK 589/I). Fakat, ek ödeme yükümlülüklerin sonradan öngörülmesi halinde, TTK 607 hükmü uygulanmalıdır. Buna göre, ortaklık sözleşmesini değiştirip, ek ödeme yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir. (Karakılıç, **(Ek Ödeme)**, ss. 140-141.).

payına bağlı olup; kapsamı ortaklık sözleşmesiyle belirlenir. Bu yükümlülük ortaklık iç ilişkisine ait olsa da alacaklının hakkını da gözetir²⁸².

Ek ödeme yükümlülüğü, nakit olarak borçlanılmaktadır ve ortaklık sözleşmesinde esas sermaye payına bağlanmış bu yükümlülüğünün tutarı belirtilmelidir²⁸³. Ek ödeme yükümlülüğünün öngörülme şekli ve tutarının sınırı TTK 603/III'te düzenlenmiştir. Buna göre, ek ödeme yükümlülüğü ortaklık sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibari değerinin iki katını aşamaz²⁸⁴. Ek ödeme yükümlülüğünde belirli tutar olmasının ve tutar sınırının getirilme nedeni, ortaklar için keyfi tutarlarda ek ödeme yükümlülüğünün getirilmesini önlemek olup ortakları koruma amacına yöneliktir²⁸⁵.

Ek ödeme yükümlülüğüyle yükümlü ortaklar, bu yükümlülükleri yerine getirmezler veya eksik yerine getirirlerse, müdürler yükümlü ortaklara karşı ifa davası açabilirler veya ilamsız takipte bulunabilirler. Ortaklar, yükümlülük nedeniyle ortaklığa karşı tüm malvarlıklarıyla sorumlu olurlar. Ayrıca yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, ortaklık sözleşmesinde cezai şart düzenlenebilir (TTK 577/I-f). Buradaki cezai şarta ilişkin düzenleme, TTK 579'a aykırı değildir. Yine, ortaklık sözleşmesi ile ek ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda haklı sebeple ortağın ortaklıktan çıkarılması düzenlenebilir²⁸⁶.

²⁸² Serhan Dinç, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Limited Ortaklıklarda Ortakların Yan Edim Yükümlülükleri", **İzmir Barosu Dergisi**, Yıl:81, Sayı:3, 2016, (Yan Edim), s. 79.

²⁸³ Dinç, (**Kuruluş**), ss. 58-59; "Hangi esas sermaye payının hangi tutara kadar ek ödeme yükümüyle yükümlendirildiği ortaklık sözleşmesinde açıkça gösterilmelidir. Aksi takdirde ek ödeme yükümlülükleri geçersiz olacaktır." (Şener, (**Limited**), ss. 411-412.); Ayrıca, ek ödeme yükümlülüğü sadece ortağın sermaye payı esas alınarak ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir; yönetici olmamak, yabancı vatandaşlıkta bulunmak, ortaklık kıdemi gibi başka esaslara bağlanmamalıdır. (Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 398.)

²⁸⁴ TTK 583/III, bir ortağın birden fazla esas sermaye payına sahip olabileceğini cevaz vermiştir. Bu paylara ek ödeme yükümlülüğü öngörülür ise, ek ödeme yükümlülüğü her pay için azami iki kat olarak belirlenir. (Bu hususta bk. Şener, (**Limited**), s. 413.); Karakılıç, (**Ek Ödeme**), s. 117 vd.

²⁸⁵ Ortaklık sözleşmesinde ortaklar arasındaki eşit işlem ilkesine aykırı kurala yer verilmemelidir. Ortak, kendisinin sahip olduğu sermaye payı ile orantısız bir ek ödeme yükümlülüğü altına girmemelidir. (Bu hususta bk. Mustafa Erdem Can, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları Ve Yükümlülükleri", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:15, Sayı:4, 2011, s. 15.); Şener, (**Limited**), ss. 411-412.

²⁸⁶ Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), ss. 698-699; M. Can, s. 17; Karakılıç, (**Ek Ödeme**), s. 142.

e. Yan Edim Yükümlülüklerinin Öngörülmesi, Bunların Şekli ve Kapsamı

Sermaye koyma borcu ve öngörülen ek ödeme yükümlülükleri haricinde, ortaklara ortaklık için başka edimlerin yerine getirilmesini ortaklık sözleşmesiyle yükleyen yükümlülükler, yan edim yükümlülükleri denir. Yan edim yükümlülükleri, ortakların subjektif yükümlülüklerini ortaya koyduğu için şahsi nitelik taşırlar. Ayrıca yan edim yükümlülüğü ortaklığın finansmanı olma amacı taşımaz. Bu yönüyle de ek ödeme yükümlülüğünden farklıdır²⁸⁷.

Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı, ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde bağlayıcıdır (TTK 577/I-d). Yan edim yükümlülüklerinin ortaklık sözleşmesinde düzenlenebileceğini öngören diğer bir kural da TTK 606/I hükmüdür. Buna göre, ortaklığın işletme konusu gerçekleştirecek yan edim yükümlülükleri, ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir²⁸⁸.

Yan edim yükümlülükleri, kuruluştaki ortaklık sözleşmesinde veya sonradan ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesiyle belirli ortaklar veya tüm ortaklar için getirilebilir²⁸⁹. Yan edim yükümlülüklerinin en baştaki ortaklık sözleşmesiyle getirilebilmesi için, TTK 585 hükmü gereğince kurucuların oy birliği gerekir. Ancak ortaklık sözleşmesini değiştirip, yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir (TTK 607). Bu hallerde, ilgili olmayan ortağın onayına gerek yoktur.

Yan edim yükümlülükleri açısından önem taşıyan diğer bir hüküm ise TTK 606/II hükmüdür. Buna göre bir esas sermaye payına bağlı yan edim yükümlülüklerinin konusu, kapsamı, koşulları ve diğer önemli noktalar ortaklık sözleşmesinde belirtilir. Ayrıntıyı gerektiren konular genel kurul düzenlemesine bırakılabilir. Söz konusu hükümdeki “*genel kurul düzenlemesine bırakabileceği*” ifadesi açık değildir. Genel kurulun devredilemez yetkilerinin düzenlendiği TTK 616’da yan edim yükümlülükleriyle alakalı bir kural bulunmaktadır. Buna göre,

²⁸⁷ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 191; Şener, (**Limited**), ss. 447-448.

²⁸⁸ Bu hususta bk. Mahmut Tevfik Birsell, “Anonim Şirketlerde Tali Yüküm”, **Batider**, Cilt:8, 1976, s. 42; TTK 606’nın gerekçesinde de ifade edildiği üzere, yan edim yükümlülükleri, ortakların oluşumunun korunması, ortağın başka ortaklıkların çatısı altına girmemesi ve ortaklığın konusunu gerçekleştirme amacı taşımaktadır.

²⁸⁹ Dinç, (**Yan Edim**), s. 77.

ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde, yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılması genel kurulun devredilemez yetkisidir (TTK 616/II-d). Yani, yan edim yükümlülüklerine ilişkin ayrıntıyı gerektiren hususların genel kurul tarafından çıkartılacak iç yönergeye bırakılabilir. Ayrıntıyı gerektiren hususların iç yönergeye bırakılması, ortaklığın yararına olacaktır. Böylece hem ortaklık sözleşmesinin içeriği genişlememiş, hem de ortaklık sırlarının üçüncü kişiler tarafından öğrenmesi engellenmiş olacaktır²⁹⁰.

Ayrıca TTK 606/II hükmü çerçevesinde yan edim yükümlülükleri esas sermaye payına bağlı olup, bu esas sermaye payına sahip olan ortak, yan edim yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Birden fazla yan edim yükümlülüklerinin bu paylara yüklenmesi de mümkündür²⁹¹. Esas sermaye payı devredildiği takdirde²⁹², esas sermaye payına bağlı olması nedeniyle bu yükümlülükler de payı devralana geçecektir. Bu yükümlülükler eşyaya bağlı bir borç²⁹³ niteliğine haizdir²⁹⁴. Eşyaya bağlı borç ilişkisi niteliği itibarıyla nispi nitelikli borç ilişkisidir. Eşyaya bağlı borç ilişkisinden doğan hak, ayni hak olmayıp, bir alacak hakkıdır²⁹⁵.

TTK 606/II'de belirtildiği üzere yan edim yükümlülüklerinin konusu, kapsamı, koşulları ve diğer önemli noktalar ortaklık sözleşmesinde belirtilir. Kısacası yan edim yükümlülüklerini düzenleyen ortaklık sözleşmesindeki kurallar, açık ve belirli olmalıdır. Yan edimler; esas sermaye paylarına yönelik olan yapma, yapmama, katlanma, kullandırma edimleridir. Yan edimlerin konusunu süt, pancar, şeker kamışı, meyve gibi ham veya işlenmiş ürünlerin teslimi, depo yeri veya park yeri sağlanıp kullandırılması, taşıma gibi hizmetlerin sunulması vb. edimler oluşturabilir. Yani bir

²⁹⁰ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 454-455; İç yönerge tescil ve ilan edilemeyeceğinde üçüncü kişilerin bu düzenlemelerden haberdar olamaz. İç yönerge hakkında bilgi edinebilme hakkı yalnızca ortaklara aittir (TTK 614).

²⁹¹ Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 192; Şener, **(Limited)**, s. 450.

²⁹² TTK 595/I gereğince, buradaki esas sermaye payının devri sözleşmesinde yan edim yükümlülüklerine yer verilmelidir. Böylece, payı devralacak kişi, esas sermaye payı yanında hangi yükümlülüklerle ve haklara sahip olacağını öğrenecektir.

²⁹³ M. Kemal Oğuzman, Eşyaya Bağlı Haklar ve Borçlar, **İÜHFD**, 1965, C. 31, S. 1-4, s. 209 vd.; Burada şöyle bir tanım yapılabilir: Bir kişinin borçlanma yönünde irade beyanı bulunmamasına rağmen, eşya üzerinde sırf bir zilyetliğe veya ayni hakka sahip olması nedeniyle yükümlülük altına sokan borçlara, *eşyaya bağlı borçlar* denir. Buradaki edim yükümlülüğü nedeniyle doğan talep hakkı ise, yalnızca o andaki zilyede veya hak sahibine değil, onların cüzi haleflerine karşı da kullanılabilir. Yan edim olarak yapma ediminin bağlandığı durumlarda, eşyaya bağlı bir borç söz konusudur. (Bu hususta bk. Sirmen, s. 32).

²⁹⁴ Bu hususta bk. Dinç, **(Yan Edim)**, s. 78 vd.; Şener, **(Limited)**, ss. 450-451; Karakılıç, **(Ek Ödeme)**, s. 111; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 512.

²⁹⁵ Bu hususta bk. Eren, s. 57.

borç ilişkinin konusunu oluşturacak edimler, yan edim yükümlülüğünün içeriğini oluşturacaktır. Bu kapsamda örneğin, yoğurt, peynir, ayran gibi süt ürünlerinin üretildiği limited ortaklıkta ortakların her yıl ortaklığa sözleşmede belirtilen miktarda süt ürünlerini vermesi kararlaştırılabilir. Bu yükümlülükler, ortaklığın işletme konusuna ulaşmasına hizmet etmeli; ahlaka, hukuka, kişiliğin korunmasına aykırı olmamalıdır²⁹⁶.

Yan edim yükümlülükleri ortaklık sözleşmesinde düzenlenmesi kaydıyla şarta, süreye veya başka sınırlamalara da tabi tutulabilir. Ancak TTK 579 gereğince, ortak ortaklıktan ayrıldıktan sonra onun yan edim yükümünün devam etmesine ilişkin bir kural, ortaklık sözleşmesiyle de getirilemez (TTK 604). Edimlerin hangi esaslar dahilinde, hangi ortak tarafından ve ne oranda yerine getirileceği hususları sözleşmede belirtilmelidir. Yine yan edim yükümlülüklerinin koşulları -mesela edimin ifa zamanı, ifa yeri, ifa edilirken uygulanacak kurallar- da açık bir şekilde sözleşmede düzenlenecektir. Yan edimde ifa yeri kural olarak asli edimin ifa yeridir. Fakat yan edimde ifa yeri, durumun gereğine veyahut edimin niteliğine göre de belirlenebilir. Ayrıca, ortaklık sözleşmesinde yan edim yükümlülüğüyle ilgili bir vade düzenlenmişse söz konusu borç vadenin gelmesi ile muaccel olur²⁹⁷. Eğer ortaklık sözleşmesinde açık ve belirli olmayan kurallar yer alırsa, yan edim yükümlülüklerini düzenleyen bu kurallar geçersizlik yaptırımıyla karşı karşıya kalacak ve bu yükümlülükler talep edilemeyecektir²⁹⁸.

Ortaklık sözleşmesinde düzenlenen yan edim yükümlülüğünü yerine getirmeyen ortak veya ortaklar yaptırımlarla karşı karşıya gelir. Yan edim yükümü kötü ifa edilir veya hiç ifa edilmezse, ortakdan Borçlar hukuku kuralları uyarınca tazminat istenebilir. Yine ortağa karşı haklı sebeple çıkartma yaptırımı da uygulanabilir²⁹⁹. Ortak, ortaklık sözleşmesinde düzenlenen yan edim yükümünü ifa etmezse ortaklık ortaya çıkan zararları bu ortakdan isteyebilir. Ayrıca ortaklığın alacaklısının tazminat davası açma hakkı saklıdır. Örneğin, kargo taşımacılığı yapan bir limited ortaklıkta ortaklardan birine taşımada kullanılan otobüs, kamyonet gibi

²⁹⁶ Bu hususta bk. Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 400; Şener, (**Limited**), ss. 55-56, 450; Birsal, s. 41.

²⁹⁷ Bu hususta bk. Dinç, (**Yan Edim**), ss. 95-96.

²⁹⁸ Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 192; Şener, (**Limited**), ss. 452-453.

²⁹⁹ Haklı sebeple ortağın ortaklıkta çıkarılması hakkında detaylı bilgi için bk. aşağı. §5. II. B. 14. Ortağın Ortaklıktan Çıkarılmasına İlişkin Hükümler.

araçların belirli periyotlarda bakımının sağlanması yükümlülüğü verilmiş olabilir. Ortak, bu yükümlülüğü kusurlu davranışıyla yerine getirmezse taşımada kullanılan araçlar yolda giderken arızalanabilir. Bu nedenle kargonun zamanında alıcıya ulaşmasına engel olabilir veya hiç ulaşmamasına neden olabilir. İşte burada limited ortaklık müdürleri, ortaya çıkan zararların tazmini için yükümlülüğü yerine getirmeyen ortağa Borçlar hukuku genel kurallarına göre başvurabilirler³⁰⁰.

f. Ortaklara Veto ve Üstün Oy Hakkı Tanınması

(1) Veto Hakkı

Veto hakkı, ortakların sermayeye katılım tutarından ayrı olarak tanınan bir haktır. Veto hakkı, şahsi bir unsurdur ve ortağın ortaklık içindeki durumunu belirtir. Bu sebeple veto hakkına sahip ortağın onayı olmadan karar alınamaz. Ayrıca veto hakkı, oy hakkı benzeri özellikte olup; sözleşmesel müktesep hak niteliğine de sahiptir³⁰¹.

Ortaklara sözleşmeyle veto hakkı tanınabilir (TTK 577/I-e). Ancak ortakların dışındaki üçüncü kişilere veto hakkı verilemez³⁰². Veto hakkı tanıyan kurallar, ortaklık sözleşmesinde öngörülürse bağlayıcı olurlar. TTK'da veto hakkının kapsamı düzenlenmemiştir. Veto hakkı genel kurulun bütün kararları için tüm ortaklara tanınabilir. Bu durumda ortaklardan biri, genel kuruldaki teklifi kabul etmezse genel kurulda karar alınmayacaktır. Bu nedenle veto hakkının kapsamı ve hangi ortaklara tanınmış olduğu önem taşır³⁰³.

Ayrıca bu hak belirli ortaklara tanınabileceği gibi ortaklıktaki bazı sermaye gruplarına da tanınabilir. Örneğin, limited ortaklığın B grubu sermaye payı sahipleri kabul etmedikçe başka bir ortaklık ile birleşmesine izin verilmeyeceğine yönelik bir veto hakkı ortaklık sözleşmesi ile düzenlenebilir. Burada veto hakkı ile ortaklık

³⁰⁰ Bu hususta bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, ss. 704-705; Dinç, **(Yan Edim)**, s. 97 vd.

³⁰¹ Bu hususta bk. Teoman, **(Hak Tanınması)**, s. 3; Şener, **(Limited)**, s. 56.

³⁰² Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 57; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 352.

³⁰³ Bu yönde bk. Ali Haydar Yıldırım, **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013, (Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi), s. 183.

köklü değişikliklere karşı korunmuştur. Veto hakkının öngörülme nedeni ortakları, ortaklığı ve alacaklıları korumaktır.

Belirli veya belirlenebilir ortaklara genel kurul kararlarına³⁰⁴ yönelik olarak veto hakkı, ortaklık sözleşmesiyle tanınabilir. Ortaklık sözleşmesinde, genel kurulun hangi kararlarına karşı veto hakkının tanınacağı açıkça belirtilmelidir. Genel kurulun alacağı bütün kararlara yönelik olarak ortaklara genel veto hakkı tanınması, ortaklıktan karar çıkmasını engelleyebileceği sebebiyle genel veto hakkı tanınmamalıdır. Ayrıca veto hakkının süre açısından sınırlanması mümkündür. Örneğin, bir ortak yararına, esas sermaye paylarının devri kararlarına karşı veto hakkı, yalnızca ortaklığın kurulmasından itibaren takip üç yıl süreyle yani süreli veto hakkı tanınabilir³⁰⁵. Yine, ortaklık sözleşmesinde hangi ortaklara veto hakkının tanındığı hususu da belirtilmelidir.

TTK'da veto hakkının devredilip devredilemeyeceği düzenlenmemiştir. Esas sermaye payının devri ve ortaklık sözleşmesinde bu kuralın ortadan kaldırılmasıyla veto hakkı sona erer. Veto hakkı, esas sermaye payının devri halinde, devir ile beraber sona erecektir. Çünkü veto hakkı, devreden kişinin şahsına bağlıdır bu sebeple de devralan kişiye geçemeyecektir³⁰⁶.

(2) Üstün Oy Hakkı

Bir limited ortaklıkta iki ortak, aynı orandaki sermaye payına sahip ise genel kurulda karar alınması ancak oybirliğiyle mümkündür. Burada ortaklardan biri yararına üstün oy hakkı tanınabilir. TTK buna cevaz vermektedir. TTK 577/I-e'ye göre, genel kurul kararının oylanması neticesinde oyların eşit çıkması durumunda bazı ortaklara üstün oy hakkı tanınması, ortaklık sözleşmesinde yer aldığı takdirde bağlayıcı olur³⁰⁷.

³⁰⁴ Buradaki veto hakkı kural olarak, genel kurul kararlarına karşıdır. TTK 625/II uyarınca, dolaylı yoldan müdürlerin kararlarına karşı veto hakkı mümkündür. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 57.)

³⁰⁵ Şener, **(Limited)**, s. 58.

³⁰⁶ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 56, 262, 312.

³⁰⁷ Bu hususta bk. Direnç Akbay, **TTK Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, İstanbul, 2010, s. 176; Şener, **(Limited)**, s. 595; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 352; Sözleşmesel üstün oy hakkı yanında kanunen de bu hak tanınmıştır. TTK 624/III'e göre, birden fazla müdürün varlığı hâlinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar ve müdürler kurulundaki oylamada eşitlik olduğu takdirde müdürler kurulu başkanının oyu üstün sayılır. Söz konusu düzenlemeyle belirli şartların bulunması halinde kanunen üstün oy hakkı,

Üstün oy hakkı, şahsi nitelikte özel bir haktır. Üstün oy hakkı eşitlik haliyle sınırlıdır. Eşitliğin olmadığı yerde üstün oy hakkından bahsedilemez. Bu nedenle üstün oy hakkının amacı limited ortaklık genel kurulundan karar çıkmasını sağlamaktır. Yani ortaklığın karar alması kolaylaşır. Böylece, ortaklığın karar almasındaki önündeki engel kalkar ve ortaklık faaliyetlerine rahatlıkla devam edilebilir³⁰⁸. Fakat üstün oy hakkı ortaklık sözleşmesinde öngörülmezse, genel kurulun karar alabilmesi için ortakların aralarında anlaşması mümkündür³⁰⁹.

Ortaklık sözleşmesinde üstün oy hakkının düzenlenmesi halinde, bu hak TTK 620'deki olağan karar yetersayılarında uygulanabilir. Yine, ortaklık sözleşmesiyle kullanılan oyların basit veya mutlak çoğunluğu gibi düzenlenmiş karar yetersayılarıyla beraber de üstün oy uygulanabilir. Ancak, TTK 589 ve 621 hükümleri uyarınca nitelikli bir çoğunluğa göre karar alınan durumlarda üstün oy sistemi uygulanamayacaktır³¹⁰.

Ortaklık sözleşmesinde, üstün oy hakkı tanınan ortak açıkça belirtilmelidir. Bu düzenlenmeden sonra ise ortaklık sözleşmesiyle üstün oy hakkı tanınan ortağın oylamaya katılımı önem taşır. Bu ortak, yapılacak oylamaya diğer ortaklar gibi katılacak olup; oylama sonucunda eşitlik olursa, kararı belirleyecektir. Üstün oy hakkına sahip ortak, esas sermaye payını devrederse bu hak sona erer. Ancak ortaklık sözleşmesi değişikliği ile esas sermaye payını devralan ortağa veto hakkı tanınabilir³¹¹.

başkan müdüre verilmiştir. Karar, başkanın bulunduğu tarafa göre kabul edilir veya edilmez. Ayrıca TTK 624/III son cümleye göre, ortaklık sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir. Başkana üstün oy hakkının verilmesinde amaç, ortaklığı vakit kaybetmekten kurtarıp dinamik çalışma düzenini sağlamak ve ortaklığın verimli çalışma koşullarını sağlamaktır. (Bu hususta bk. Yaşar Karayalçın, "Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu", **Batider**, Cilt:5, 1970, (Üstün Oy) s. 527; Soner Altaş, **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Limited), ss. 151-152.)

³⁰⁸ Akbay, s. 175; Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 340.

³⁰⁹ Bu yönde bk. Yıldırım, (**Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**), s. 164.

³¹⁰ Bu yönde bk. Akbay, s. 174.

³¹¹ Akbay, s. 175.

g. Sözleşme Cezasına İlişkin Kurallar

TTK 577/I-f'ye göre, kanunda veya ortaklık sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri halinde³¹² uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri ortaklık sözleşmesinde³¹³ öngörüldükleri takdirde bağlayıcıdır. Sözleşme cezasıyla kast edilen cezai şarttır. Cezai şart, bir borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmediği hallerde, önceden belirlenmiş ekonomik değere sahip olan, asıl borçtan ayrı olan ve asıl borcun ifa menfaatini teminat altına alan edimdir³¹⁴.

Cezai şartın iki temel amacı bulunur. İlkin, borçlu borca uygun ifaya teşvik edilmiş olur; ikinci olarak ise, borçlu borcu hiç veya gereği gibi ifa etmezse daha önceden tazminat tespit edilmiş olur³¹⁵. Cezai şart, asıl borcun mevcut olmasını gerektirir ve asıl borç yoksa cezai şart da bulunmaz. Cezai şart, asıl borca bağlı yan borç niteliğine haizdir³¹⁶.

TBK'daki cezai şarta ilişkin kurallar, ortaklık sözleşmesinde de uygulanacaktır³¹⁷. Burada belirtilen sözleşme cezasının talebi için bir zarar doğması

³¹² Edimin gereği gibi ifa edilmemesi yani kötü ifa halinde de sözleşme cezası ile ilgili hükümler ortaklık sözleşmesine getirilebilir. Cezai şart, koşula bağlı edim taahhüdü olup, burada geciktirici koşul bulunur. Edim hiç veya gereği gibi ifa edilmeyince, cezai şart muaccel hale gelir. Cezai şart, muaccel olunca bağımsız bir alacak niteliği kazanır. (Bu hususta bk. Eren, s. 1183.)

³¹³ TTK, cezai şartın ortaklık sözleşmesi ile getirilebileceğini düzenlese de ortaklar, ortaklar sözleşmesiyle yani pay sahipleri sözleşmesiyle yükümlülüklerin ihlalinde sözleşmesel cezai şartın getirilmesi yönünde anlaşma yapabilirler. Yani, cezai şart ortaklık sözleşmesinde, onun bir parçası olarak düzenlenir veya daha sonradan bir sözleşme ile kararlaştırılır. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 60; Eren, s. 1183.)

³¹⁴ Bu hususta bk. Erol Cansel ve Çağlar Özel, **Türk Borçlar Hukukunda Ceza Koşulu**, **Yaşar Üniversitesi Özel Sayı**, 8/2013, (Ceza Koşulu), ss. 713-714; Ayça Akkayan Yıldırım, "Cezai Şartın İşlevi Türk ve Amerikan Hukukları Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.LXI, S.12, 2003, s. 375 vd; Ahmet Tamer, "Tacirler Bakımından Cezai Şart (Ceza Koşulu)", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl:4, Sayı:14, Temmuz 2013, s. 734.

³¹⁵ Hilal Gülseven, **Türk Hukukunda Cezai Şartın İndirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, s. 8 vd.; Eren, s. 1181.

³¹⁶ Aydın Başbuğ, "Tacir İşveren Ve İş Hukukunda Cezai Şarttan İndirim", **Kamu-İş İş Hukuku Ve İktisat Dergisi**, Prof. Dr. Kamil Turan'a Armağan, Cilt:7, Sayı:2, 2003, s. 3 vd.; Eren, s. 1182; Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 117; Tamer, s. 735 ve dpn. 8'deki yazarlar.

³¹⁷ Şener, **(Limited)**, s. 60; Diğer bir görüşe göre, TBK'deki şarta bağlı borçlara ilişkin hükümler sözleşme cezasına uygulanmamalıdır. (Bu hususta bk. Cansel/Özel, **(Ceza Koşulu)**, s. 716 ve dpn. 10'daki yazarlar.)

gerekmez³¹⁸ (TBK 180/I). Yani limited ortaklık, zarar doğması gerekmeden sermaye koyma borcunu ve cezai şartı talep edebilir. Ancak yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle ayrıca bir zarar doğmuşsa sözleşme cezasına ilaveten bu zararın tazmini de talep edilebilir³¹⁹ (TBK 180).

Ortaklık sözleşmesinde yer alacak olan cezai şart, yalnızca belirli veya bütün sözleşmesel ve kanuni yükümlülüklerin ihlalini kapsamalıdır. Ayrıca, cezai şartın miktarı ortaklık sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir³²⁰. Ortaklık sözleşmesine yazılacak sözleşme cezalarına, ortaklık sözleşmesine yazılmış TTK 577/I'deki kayıtların hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesi örnek verilebilir. Örneğin, ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin (TTK 577/I-c,d) yerine getirilmemesi halinde cezai şart öngörülebilir³²¹. Yine, ortaklık sözleşmesiyle getirilmiş olan rekabet yasağının ihlali halinde ortaklık sözleşmesinde cezai şart düzenlenebilir. Bazı durumlarda ise cezai şart düzenlenemez. Pay sahipliği haklarına ilişkin cezai şart konulmamalıdır. Örneğin oydan, kar payından yoksunluk halleri ve TTK 638/II'deki ortağın çıkma hakkı için cezai şart öngörülemmez³²². Ayrıca, ahlaka ya da hukuka aykırı edimi güçlendirmek için düzenlenen cezai şart geçerli değildir (TBK 182/II)³²³.

Ortaklık sözleşmesiyle düzenlenen cezai şartın aşırı olduğu hallerde indirilmesi, bazı hallere göre farklılık göstermektedir. Limited ortaklıkta tacir sıfatı ortaklığa ait olup, ortaklar tacir sıfatına sahip değildir. Bu nedenle de ortaklar, kural olarak cezai şartın indirilmesini TBK 182/III'e göre isteyebilirler³²⁴. Cezai şart, sözleşme özgürlüğü ve tarafların irade özerkliği ilkelerine dayanır. Bu ilkeler çerçevesinde taraflar cezanın miktarını serbestçe belirleyebilirler (TBK 182/I). Fakat,

³¹⁸ Burada cezanın ödenmesi için borçlunun kusuru da aranmaz. Borçlu ister kusurlu ister kusursuz olsun, alacaklı ister zarar görsün ister görmesin kararlaştırılan ceza ilke olarak ödenir. (Bu hususta bk. Eren, ss. 1186-1187.)

³¹⁹ Bu hususta bk. Ezgi Başak Demirayak, "Limited Şirketlerde Ortakların Şirkete Karşı Bağlılık Yükümlülüğü", **Ankara Barosu Dergisi**, 2018/3, s. 46; Şener, (**Ticari İşletme**), s. 230; Ceza miktarını aşan fazla zararın tazminini isteyebilmek için alacaklının, uğramış olduğu zararı ve borçlunun kusurunu ispat etmelidir. si gerekir. Burada alacaklının, borçlunun kusurunu ispat yükümlülüğü TBK 112'de düzenlenen ilkeye, yani borçlu aleyhine hükme bağlanmış olan kusur karinesine bir istisna teşkil eder. (Bu hususta bk. Eren, s. 1187; Tamer, s. 737 vd.)

³²⁰ Şener, (**Limited**), s. 60.

³²¹ Bu hususta bk. Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 352; Demirayak, s. 51; Cansel/Özel, (**Ceza Koşulu**), s. 718.

³²² Şener, (**Ortaklıklar**), ss. 704, 708, 754; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 190.

³²³ Cansel/Özel, (**Ceza Koşulu**), s. 717; M.Ayan/N.Ayan, (**Giriş**), s. 156 vd.

³²⁴ Bu hususta bk. Rıza Ayhan, "Ticari İş Kavramı Ve Tacir Sıfatına Bağlanan Ücret Ve Sözleşme Cezalarının İndirilmesini İsteyememe", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:XVII, Sayı:1-2, 2013, s. 306 vd.; Şener, (**Limited**), ss. 60-61.

kararlaştırılan ceza miktarı bazı durumlarda borçlunun ekonomik kişilik hakkını, ticari faaliyetini ihlal edecek, olumsuz yönde etkileyecek şekilde aşırı olabilir. Bu takdirde aşırı ceza koşulu, borçluyu sadece sınırlı olarak bağlar. TBK 182/III'e göre hakim, aşırı gördüğü ceza koşulunu takdir yetkisini kullanarak kendiliğinden indirir³²⁵. Hakimin aşırı cezai şartı indirme kararı, yenilik doğuran bir karar olup geçmişe etkili hüküm ve sonuç doğurur. Böylece, cezai şart baştan itibaren kararda belirtilen indirilmiş miktarıyla düzenlenmiş sayılır. Dava bir indirim davası olması nedeniyle, hakim cezai şartın tümünü ortadan kaldıramaz³²⁶.

h. Kanuni Düzenlemeden Ayrılan Rekabet Yasağına İlişkin Hükümler

(1) Rekabet Yasağı, Rekabet Yasağının Ortaklığa Getirilme Yolları ve Ortaklıkta Rekabet Yasağına Tabi Olanlar

Ortaklıklar hukukunda rekabet yasağı, ortaklıktaki yöneticilerin veya ortakların statüleri sebebiyle elde ettikleri sırları kullanarak ortaklığı zarara uğratmasını önlemek amacıyla bazı ekonomik faaliyetlerinin yasak olması anlamına gelir³²⁷.

Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin kurallar, ortaklık sözleşmesiyle düzenlenebilir (TTK 577/I-g). Limited ortaklıkta müdürler, kanunen rekabet yasağına tabidirler³²⁸ (TTK 626/II). TTK'da müdür olmayan ortaklar

³²⁵ “Taraflar arasında düzenlenen 23.10.2008 tarihli ve “Ortaklık Sözleşmesi” başlıklı sözleşmenin 6. maddesinde; ortaklık sözleşmesini haksız olarak fesheden tarafın 20.000 Euro cezai şart ödeyeceğı kararlaştırılmıştır. Bir davada, cezai şart miktarının fahiş olup olmadığı; tarafların ekonomik durumları, özel olarak borçlunun ödeme gücü, sözleşmenin süresi, alacaklının asıl borcun ifa edilmesi halinde elde edeceği yarar ile cezai şartın ödenmesinin sağlayacağı yarar arasındaki makul (adil) ölçü, sözleşmeye aykırı davranılması yüzünden alacaklının uğradığı zarar, borçlunun borcunu yerine getirmemek suretiyle sağladığı yarar, borçlunun kusur derecesi ve borca aykırı davranışının ağırlığı esas alınarak belirlenmelidir.” (Y.3.HD., T.29.03.2016, E.2015/12118, K.2016/4841/Kazancı İçtihat); Başbuğ, s. 6.

³²⁶ Ömer Çınar, “Türk Borçlar Kanunu Ve Alman Medeni Kanununa Göre Cezai Şartın İndirilmesi”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl:8, Sayı:16, Güz 2009, ss. 100-101; Eren, ss. 1188, 1190; Ayrıca hakimin cezai şartı indirmesi, ceza olarak kararlaştırılan edimden başka nitelikteki edim belirleme şeklinde kullanılmamalıdır. (Bu hususta bk. Başbuğ, s. 7);

³²⁷ Bu hususta bk. Pınar Aşık, “Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2017/4, s. 166; Ozan Can, “Rekabet Yasağı ve Rekabet Sınırlandırmaları Hukuku İlişkisi”, **Rekabet Dergisi**, Sayı 32, 2007, s. 7; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 15-16.

³²⁸ TTK 626/II hükmü ile, rekabet yasağı hususunda eTK 547 hükmünde olduğu gibi yasak dahilinde yapılamayacak faaliyetleri belirlemek yerine, sadece müdürlerin ortaklıkla rekabet oluşturan faaliyette

bakımından ise genel rekabet yasağı öngörülmemiştir. Fakat ortaklık sözleşmesiyle, ortakların³²⁹, ortaklıkla rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir³³⁰ (TTK 613/II son c.). Yani, ortaklık sözleşmesiyle rekabet yasağına tabi olacakların kapsamı genişletilebilir. Ancak ortaklık sözleşmesiyle düzenleme yapılmaması halinde ortaklar, rekabet yasağına tabi olmayacaklardır³³¹. Rekabet yasağı ortaklık sözleşmesi dışında pay sahipleri sözleşmesiyle³³² de öngörülebilir. Pay sahipleri sözleşmesi, kanuni rekabet yasağını azaltmak, artırmak veya tamamen kaldırmak için yapılabilir³³³.

Müdürlerin vazgeçilemez ve devredilemez görevleri sebebiyle de hak ve görevleri bulunur. Müdürler, ortaklığın üst düzeyde yönetilmesi ve gerekli talimatların verilmesi haricinde, ortaklıkta kanunlara, ortaklık sözleşmesine uygun davranılıp davranılmadığını da gözetirler. Yani müdürler, rekabet yasağına aykırı davranışın oluşmaması için gerekli özeni göstermek zorundadır. Kısacası, müdürler hem rekabet yasağına tabi olup; hem de rekabet yasakları sebebiyle limited ortaklığı rekabet oluşturan davranışlara karşı korumakla yükümlüdürler³³⁴.

Müdürler açısından rekabet yasağını inceleyecek olursak, limited ortaklıkta müdürler, ortak olanlardan veya olmayanlardan seçilebilir. Söz konusu olan kanuni rekabet yasağı³³⁵ bütün müdürler için geçerli olacaktır. Ortaklık sözleşmesiyle

bulunamayacakları çerçevesinde düzenleme yapılmıştır. Ayrıca bu hüküm rekabet yasağını emredici nitelikte olmamak üzere kanunî bir yasak olarak kabul etmiştir. Aksi ise ortaklık sözleşmesi ve genel kurul kararlarıyla öngörülebilir (Bu hususta bk. Gerekçe 626/II; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 72.).

³²⁹ Limited ortaklıkta hakim ortak bulunuyorsa, bu ortak kanunen müdürler için öngörülen rekabet yasağı tabi olmalıdır. Çünkü, hakim ortak ortaklık faaliyetlerine ilişkin detaylı bilgilere sahip olup, ortaklık geleceği açısından önem taşır. (Detaylı bilgi için bk. Şener, **(Limited)**, ss. 759-760.)

³³⁰ Limited ortaklıkta sınırlı sorumluluk ilkesi nedeniyle, ortaklık haklarının sermayeye bağlanması limited ortaklıkta ortağın kanunen rekabet yasağı tabi olacağı anlamına gelmez. Ortaklık sözleşmesinde öngörülmemişse ortak rekabet yasağına olamaz. (Bu hususta bk. Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 105; Gerekçe TTK 613/II)

³³¹ Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 352; Şener, **(Limited)**, s. 62, ss. 480-481; Demiryak, s. 39 vd;

³³² Pay sahipleri sözleşmesi, borçlar hukuku anlamında bir sözleşme olarak, sözleşme özgürlüğü ilkesi neticesinde oluşan borçlar hukukunun ilkelerine tabi olan ve şekle bağlı olmayan sözleşmedir. (Pay sahipleri sözleşmesinin hukuku niteliği için yuk. 1. Bölüm §3. III. Başlık.)

³³³ Bu hususta bk. Okutan Nilsson, ss. 443-444; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 114.

³³⁴ Nitekim bu hususta bk. Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, ss. 291-293.

³³⁵ Buradaki rekabet yasağı, ortaklıktaki ortaklık ilişkisinin neticesi olan bağlılık yükümlülüğüyle ilgilidir. Müdürler, ortaklıkta yönetici sıfatını taşımakta olup ortaklık organlarından birisidir. Bu sebeple de müdürler, ortaklıkla rekabet etmemelidir. Ayrıca, müdürler ortaklıkla ilgili sırları bilmeleri nedeniyle bu durumları kendi çıkarları için veya ortaklık aleyhine kullanabilirler. Kanunen rekabet yasağıyla, bu durum baştan önlenmiş olur (Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 758; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 23.).

ortaklar için de rekabet yasağı düzenlenirse (TTK 613/II son c.³³⁶), ortak olan müdür, hem kanunen müdürlere öngörülen rekabet yasağına hem de ortaklar için düzenlenen rekabet yasağına tabi olacaktır³³⁷.

Ortaklık sözleşmesiyle kanuni hükümlerden ayrılan rekabet yasağı kuralları getirilebileceğinden dolayı müdürler için uygulanan rekabet yasağı, ortaklık sözleşmesiyle azaltılabilir veya tamamen kaldırılabilir (TTK 577/I-g ve TTK 626/II 1.c.). Bu durum ise emredici hükümler ilkesinin istisnasıdır. Söz konusu yasağın daha sonradan kaldırılabilmesi için de ortaklık sözleşmesiyle ortakların onayı yerine ortaklar genel kurulunun onay kararı öngörülebilir (TTK 626/II son c.). Ayrıca müdürlerin hangi işlerde rekabet yasağına tabi olmayacağı ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir. Müdürlerin bütün faaliyetlerinde veya belli faaliyetlerinde rekabet yasağının kaldırılması da mümkündür³³⁸.

Ortaklık sözleşmesi ile öngörülen rekabet yasağı düzenlemeleri, genel kurulca çıkarılacak iç yönerge çerçevesinde de düzenlenebilir. Limited ortaklık sözleşmesinde düzenlenmesi halinde, ortaklık genel kurulunun devredilemez yetkileri kapsamında olan yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılabilmesi hükmü (TTK 616/II-d), rekabet yasağı hakkında da uygulanabilir. Bu kapsamda ise rekabet yasağının iç yönerge ile ağırlaştırılması, somutlaştırılması ve bu yasağa aykırılık halinde ödenecek cezai şart belirlenebilir. Aynı zamanda bu iç yönergenin değiştirilmesi mümkün olup; değişiklik halinde noter onayı, tescil ve ilan gibi aşamalar gerekli değildir³³⁹.

³³⁶ Rekabet yasağı burada ortaklık tüzel kişiliğine ve ortaklara karşı söz konusudur. (Bu hususta bk. Karakılıç, s. **(Rekabet Yasağı)**, 117.) Ancak, TTK 613/II'deki kural ortakların yalnızca ortaklıkla rekabet edici davranışlarından kaçınma yükümlülüğünün kararlaştırılmasına izin vermekte, buna karşı ise ortağın başka ortakla rekabet edici davranışlarından kaçınma yükümlülüğünün öngörülmesine izin verilmemiştir. Fakat burada TTK 577/I-g uyarınca bir düzenleme yapılabilmesi mümkündür. (Bu hususta bk. Rauf Karasu, "Limited Şirketlerde Esas Sözleşme İle Rekabet Yasağı İle Ortakların Diğer Ortaklarla Rekabet Etme Yasağı Öngörülebilir Mi?", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:20, Sayı:2, 2016, (Rekabet Yasağı), s. 64.)

³³⁷ Müdürlerin işlemleri, ortaklığın faaliyet alanına giriyorsa rekabet yasağı söz konusudur. Ortaklık faaliyet alanına girmeyen işlemlerde rekabet yasağı söz konusu olmaz. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 759, 761.); Ortaklıkta tek adam söz konusu olduğunda bu kişi, ortaklığın müdürü konumundaysa kanunen rekabet yasağına tabi olmaz. Fakat bu ortaklıkta ortaklık müdürü dışarıdan ise, bu kişi kanunen rekabet yasağına tabi kılınmalıdır (Nitekim bu hususta bk. Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 143 vd.)

³³⁸ Şener, **(Limited)**, ss. 765-769.

³³⁹ Nitekim bu hususta bk. Karasu, **(Emredici Hükümler İlkesi)**, s. 187 vd.; Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 51; Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, ss. 112-113.

(2) Rekabet Yasağının Düzenlenmesi, Sınırları, Başlaması ve Sona Ermesi

Ortaklık sözleşmesiyle ortaklar için rekabet yasağı öngörülebilir. Limited ortaklık sözleşmesinde rekabet yasağının konu, kişi, zaman ve yer bakımından sınırları ve kapsamı belirlenmelidir. Sözleşmeyle getirilen rekabet yasağı kuralları, objektif ve açık olmalıdır. Böylece, rekabet yasağı açıkça belirlenerek ileride ortaklıkta çıkabilecek sorunlar önlenmiş olur³⁴⁰. Rekabet yasağı, rekabet hakkına getirilen sınırlama olduğu için bu konudaki düzenlemeler, rekabet hukukunun temel kurallarına aykırı olmamalıdır. Bu sebeple, rekabet yasakları TMK 23/II olmak üzere TBK 26 ve 27'deki sınırlamalar açısından da değerlendirilmelidir³⁴¹.

Rekabet yasağıyla ortaklıkla aynı konuda faaliyet gösteren başka ortaklıklara ortak olunması, bunların yönetiminde yer alınması veya ortaklık konusuna giren bir işin bizzat yapılması gibi faaliyetler yasaklanmış olur. Rekabet yasağında konu, ortaklığın faaliyetiyle yakından ilgilidir. Rekabet yasağına tabi olanlar, ortaklığın faaliyet alanına giren konulardaki işlemleri yapamazlar. Konu bakımından kapsam, ortaklığın aktif olan faaliyet alanlarıyla ilgili işlemlerle sınırlı şekilde belirlenecektir³⁴².

Rekabet yasağının yer bakımından sınırı hakkında TTK'da bir düzenleme bulunmaz. Ancak, rekabet yasağını düzenleyen kuralların, yer açısından sınırlanması, ortaklık açısından önem taşır³⁴³. Mesela, limited ortaklık yalnızca Denizli'de faaliyet göstermekte ise rekabet yasağı Denizli bölgesiyle sınırlı olacaktır. Bu ortaklıktaki kişiler, ortaklık konusuyla ilgili olarak Samsun'da aynı işlemleri yapabilir. Çünkü, burada bölgeler bakımından rekabetçi davranıştan söz edilemez ve bu nedenle de

³⁴⁰ Şener, (**Limited**), ss. 483-484; Karakılıç, (**Rekabet Yasağı**), s. 116.

³⁴¹ Rauf Karasu, "Limited Şirketlerde Şirketten Ayrılan Ortaklar İçin Sözleşme İle Öngörülen Şirketle Rekabet Yasağı", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt 22, Sayı 4, 2004, (Ayrılan Ortak), ss. 83-84.

³⁴² Nitekim bu hususta bk. Karakılıç, (**Rekabet Yasağı**), ss. 165-166; Göksoy, s. 667.

³⁴³ Ortaklık sözleşmesinde rekabet yasağının uygulanma alanı belirlenebilir; belirleme yapılmaması halinde ortaklık konusuna giren faaliyetlerde rekabet yasağı uygulanacaktır. Limited ortaklık, işletme konusundan dar alanda faaliyetlerini sürdürüyor ise faaliyet gösterilen konuya göre rekabet yasağı uygulanır. Ancak ortaklık, işletme konusundan daha geniş alanda faaliyetlerini sürdürmekte ise rekabet yasağı geniş bir şekilde uygulanacaktır. Çelişkili durumlar söz konusuysa ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklık konusu burada belirleyici olacaktır. (Bu hususta bk. Şener, (**Limited**), s. 484.)

ortaklıkla benzer faaliyette bulunan ortak rekabet yasağına aykırı davranmış olmaz³⁴⁴.

Rekabet yasağının süresi hakkında da TTK'da bir düzenleme yoktur. Rekabet yasağının başlaması ve sona ermesi, ortaklar ve ortaklık açısından önem taşır. Rekabet yasağı kuruluştaki ortaklık sözleşmesiyle düzenlenmişse, ön ortaklığın kurulmasıyla beraber rekabet yasağı başlayacaktır. Ancak, ortak limited ortaklığa daha sonradan katılıyorsa, ortaklığa katılmasıyla beraber rekabet yasağı başlayacaktır. Ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesiyle rekabet yasağı getirilmesi halinde ise sözleşmenin değiştirilmesinden itibaren ortaklar rekabet yasağına tabi olacaklardır. Ortak, limited ortaklıktan ayrılınca rekabet yasağı sona erer³⁴⁵. Ortağın ortaklıktan ayrılmasına rağmen rekabet yasağının devam etmesine yönelik ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapılamaz. Ayrıca, ortaklık tasfiye aşamasındayken ortaklığın ehliyeti, tasfiye amacıyla devam edeceğinden dolayı tasfiye amacıyla sınırlandırılmış bir şekilde ortaklıkta rekabet yasağı devam edecektir³⁴⁶.

1. Genel Kurulun Toplantıya Çağırılmasına İlişkin Hükümler

Limited ortaklıkta genel kurul, kanunen olması gereken zorunlu organlardan birisidir. Genel kurul, toplantılarını belli aralıklarla yapmaktadır. Bu kurulun karar alabilmesi için pay sahipleri toplantıya davet edilmelidir³⁴⁷. Limited ortaklıkta kanunen veya ortaklık sözleşmesiyle yetki tanınan kişiler, genel kurulu toplantıya çağırabilirler. Limited ortaklıkta müdürler³⁴⁸ doğrudan, azınlık pay sahipleri ve tek pay sahibi ise dolaylı ve sınırlı olarak genel kurulu toplantıya çağırabilir. Ayrıca

³⁴⁴ Bu hususta bk. Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, ss. 194-195.

³⁴⁵ Ancak Göksoy'a göre, ortak sıfatının sona ermesinden sonra rekabet yasağı akdi düzenleme ile söz konusu olabilir. Bu durum, dürüstlük ilkesi gereğince ortağın özgürlüğünü fazlaca sınırlamamalıdır. (Göksoy, s. 659.) Yine aynı görüş için bk. Karakılıç, **(Rekabet Yasağı)**, s. 205.

³⁴⁶ Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 485-486; Göksoy, s. 657.

³⁴⁷ Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Daveti Merasimine Aykırılığın Yaptırımı ve Yargıtay 11. HD. Uygulaması", **Batider**, Cilt:22, Sayı:3, 2004, (Genel Kurulun Daveti), s. 35; Akbay, s. 33.

³⁴⁸ Ortaklıkta tek müdürün bulunması halinde ise bu kişi, genel kurulun toplantıya çağırılmasında yetkilidir. Fakat, ortaklıkta birden fazla müdür bulunması halinde başkan müdür, genel kurulu toplantıya çağırabilecektir (TTK 624/II). Bu hüküm emredici nitelikte olup, limited ortaklık sözleşmesiyle değiştirilemez. Ayrıca, ortaklıkta başkan müdür, genel kurul tarafından atanacak olup; seçilecek başkanın ortak olması gerekli değildir. (Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 523-533; Akbay, s. 38 vd.; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 413.)

limited ortaklıkta tasfiye aşamasındayken tasfiye memurları (TTK 410/I), iflasın açılmasında iflas idaresi, mahkemenin iznini gerektiren hallerde kayyım (TTK 412/I) genel kurulu toplantıya çağırır.

Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler, ortaklık sözleşmesiyle de düzenlenebilir (TTK 577/I-h). Yani genel kurulun toplantıya çağırılması hakkındaki kurallara, kanuni kurallar çerçevesinde ortaklık sözleşmesiyle yenilikler getirilebilir. Kanun hükmündeki özel hak deyiminden, ortağın şahsına bağlanan hak anlaşılmalıdır³⁴⁹.

Genel kurulun toplantıya çağırılması TTK 617’de düzenlenmiştir. Müdürler, genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırabilirler³⁵⁰. Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır. Ortaklık sözleşmesi uyarınca ve gerektiğinde genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır (TTK 617/I). Kanımızca ortaklık sözleşmesiyle olağan genel kurul toplantısının yapılma zamanı düzenlenebilir. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde “*Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren iki ay içinde yapılacaktır.*” şeklinde bir düzenleme yapılabilir. Yine genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılacağı haller de ortaklık sözleşmesinde öngörülebilir.

Genel kurul, toplantıdan en az onbeş gün önce toplantıya çağırılmalıdır (TTK 617/II). Ortaklık sözleşmesi ile söz konusu süre uzatılabilse de; sürenin kısaltılabilmesi sadece on güne kadar mümkündür. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde “*Genel kurul, toplantıdan en az oniki gün önce toplantıya çağırılacaktır.*” şeklinde bir ifadenin yer alması mümkündür.

Limited ortaklıkta azınlık pay sahipleri de dolaylı ve sınırlı olarak, genel kurulu toplantıya çağırabilir (TTK 617/III ve TTK 411-412). Azınlık pay sahipleri,

³⁴⁹ Şener, (**Limited**), ss. 62-63, 532; Ayrıca, genel kurula çağrı yapılmayan veya TTK’nın çağrıya ilişkin emredici kurallarına aykırı olarak yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar yok hükmünde olup; diğer kanun veya ortaklık sözleşmesi hükümlerine aykırı olarak çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar ise iptal edilebilir özelliğindedir. (Bu hususta bk. Moroğlu, (**Genel Kurulun Daveti**), s. 35.)

³⁵⁰ Limited ortaklık genel kurulunun toplantıya çağırılmaması, müdürlerin sorumluluğunu doğuracaktır (TTK 644/I-a ve TTK 553). Buna göre, limited ortaklıklarda ortaklık müdürleri, genel kurulu toplantıya çağırılmamalarından dolayı genel kurulun toplantı yapılmamasına neden oldukları için, kanundan ve ortaklık sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl etmeleri nedeni ile ortaya çıkabilecek zararlardan dolayı sorumlu olacaklardır. Bu durumda oluşan zararların tazmini için ise ortaklık, ortaklık alacaklıları ve pay sahipleri dava açabileceklerdir. (Detaylı bilgi için bk. Fahri Özsungur, “Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki ve Cezai Yaptırımları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:XVIII, Sayı:2, 2014, s. 126.)

ortaklık esas sermayesinin en az onda birinden oluşan ortak veya ortaklardır³⁵¹. TTK 411 ve 412’de, azınlık pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağrı ve öneri hakkı düzenlenmektedir. Söz konusu hükümler limited ortaklıkların yapısına göre uygulanmalıdır³⁵². Ortaklık esas sermayesinin en az onda birini oluşturan (azınlık) pay sahipleri, müdürlerden yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını isteyebilirler. Buradaki azınlık pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağırması talep hakkı niteliğindedir. Ayrıca genel kurul zaten toplanacak ise, azınlık pay sahipleri karara bağlanmasını istedikleri konuların da gündeme konulmasını³⁵³ talep edebilirler³⁵⁴. Ortaklık sözleşmesiyle, genel kurulu toplantıya çağrı hakkı, daha az sayıda paya sahip olan pay sahiplerine tanınabilir. TTK’da düzenlenen bu oranın artırılabilmesi mümkün değildir ve başka koşullar eklenerek TTK 411-412’de düzenlenen hakkın kullanılması zorlaştırılmaz. Aksi halde azınlık hakkının kullanılması zorlaşır. Yine bu hak, tamamen de kaldırılamaz³⁵⁵. Örneğin, “*Ortaklık esas sermayesinin en az onbeşte birini oluşturan pay sahipleri, genel kurulu toplantıya çağırabilir.*” şeklindeki bir düzenleme ortaklık sözleşmesine konulabilir. Bu takdirde, söz konusu kural ortaklık için bağlayıcı hale gelecektir.

³⁵¹ Nitekim bu hususta bk. Özge Ayan, **Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları**, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2004, s. 9.

³⁵² Şener, **(Limited)**, s. 536.

³⁵³ Hükümde her ne kadar çağrının yazılı olması gerektiği belirtilse de TTK 411/III gereğince, çağrı ve gündeme madde konulması talebi, noter aracılığıyla yapılmalıdır. (Bu hususta bk. Akbay, s. 43.)

³⁵⁴ Ö.Ayan, s. 52 vd; Esra Cenkci, “Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi”, **Batider**, Cilt: 33, Sayı: 3, 2017, ss. 134-135; *Azınlık pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin talepleri müdürler tarafından reddedildiği veya söz konusu talebe yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağırılmasına ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir* (TTK 412/I c.1).

³⁵⁵ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 538; Ö.Ayan, s. 10 vd.

i. Genel Kurulun Karar Alması ve Oy Hakkına İlişkin Kurallar

(1) Genel Kurulda Karar Alınması

Genel kurul kararı, temsilciler veya pay sahipleri ile oluşan, ortaklık içi veya dışı ilişkilerde hukuki sonuç doğurmaya yönelik olarak ortaklığın irade beyanıdır³⁵⁶. Genel kurulda karar almaya ilişkin hükümler, TTK 620 ve 621’de düzenlenmiştir. TTK 620’de genel kurulda olağan karar alınması; TTK 621’de ise önemli kararların alınması yer almaktadır. Ortaklık sözleşmesinde, genel kurulda karar almaya ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler getirilebilir (TTK 577/I-1). Ayrıca, TTK 620/I’de “..*ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde..*” denilerek ortaklık sözleşmesinde kanundan ayrılan düzenlemeler yapılabileceği tekrarlanmıştır³⁵⁷. Örneğin, TTK 631 hükmü gereğince genel kurul, ticari temsilciyi, TTK 620’de öngörülen olağan yetersayılarla atayacak olup; bunun aksi ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilecektir³⁵⁸.

Ortaklık sözleşmesiyle TTK 620’de öngörülen yetersaydan daha ağır sayı öngörülebilir; hatta genel kurul kararlarının alınması açısından oybirliğinin aranabileceği kararlaştırılabilir³⁵⁹. Genel kurulun önemli kararları ise, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması halinde alınabilir (TTK 621/I). Bu hükümde ağırlaştırılmış yetersayılar öngörülmüştür. Ortaklık sözleşmesinde kural getirilerek

³⁵⁶ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, (GK Kararları), s. 6 vd.

³⁵⁷ Kural, genel kurul kararlarının toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluyla alınmasıdır. Toplantıda temsil edilen oylardan, ortaklığın genel kurul toplantısında ortağın kendisi, temsilcisi ya da intifa hakkı sahibince temsil olunan oylar anlaşılmaktadır. (Bu hususta bk. Akbay, s. 212.)

³⁵⁸ Bu hususta bk. Oruç Hami Şener, **Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, (Ticari Temsilci), s. 32.

³⁵⁹ Şener, **(Limited)**, s. 598.

bu yetersayılar artırılabilir³⁶⁰; ancak azaltılamaz. Çünkü, bu kural nispi emredicidir³⁶¹.

Kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış yetersayılar öngörülmüşse, bu yetersayıları daha da ağırlaştıracak ortaklık sözleşmesi düzenlemeleri, ancak ortaklık sözleşmesinde öngörülebilecek yetersayılarla alınabilir³⁶² (TTK 621/II). Bu hüküm ile fazlaca artırılmış sözleşmesel yetersayıların belirlenmesi önlenmektedir. Buradaki yetersayılar, hem karar yetersayısını hem de toplantı yetersayısını kapsamaktadır. Çünkü, ortaklık sözleşmesiyle toplantı yetersayısının ağırlaştırılması, ortaklık genel kurulundan karar çıkmasını zorlaştırabilir. Yine, ortaklık sözleşmesinde ağırlaştırılmış yetersayılardan sonra bu sayılar ortaklık sözleşmesinde kaldırılabilir. Burada da TTK 621/II'deki hüküm uygulanacaktır³⁶³.

(2) Oy Hakkı ve Oy Hakkının Hesaplanması

(i) Oy Hakkı

Limited ortaklıkta ortaklar, genel kurulda oy kulanma hakkına sahiptirler. Oy hakkı, genel kurulun oluşmasına oy kullanarak katkıda bulunmayı ve ortaklığın iradesinin açığa vurulmasını sağlayan yetkidir. Yani, ortaklar bu hak sayesinde ortaklığın iradesinin açığa vurulmasına katkıda bulunurlar. Oy hakkı ortaksal ve yönetsel bir haktır. Aynı zamanda yönetsel hakların türü olan katılım hakkına da girmektedir. Oy hakkının niteliği de burada önem taşır. Bu hak tek taraflı irade

³⁶⁰ Yetersayıların artırılması, ortaklık faaliyetlerini aksatmamalıdır. Ortaklık faaliyetlerinin devamı için karara bağlanması zorunluluğu olan, örneğin ortaklık hesaplarının reddi veya kabulü gibi konularda ilk toplantı yetersayısı artırılabilirse de, sonraki toplantılar için artırılmış yetersayı getiren ortaklık sözleşmesi kuralı geçerli olmayacaktır. Ortaklığın faaliyetlerini aksatacak bir artırmanın düzenlenmesi, MK 2 anlamında hakkın kötüye kullanımı teşkil edecektir. (Bu hususta bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 194.)

³⁶¹ Nitekim bu hususta bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 193; Şener, **(Limited)**, ss. 63, 598.

³⁶² Ayrıca TTK 621/II, TTK 589 açısından geçerlidir. Yani, sözleşme değişiklikleri açısından TTK 589'da yer alandan fazla bir yetersayı, ortaklık sözleşmesiyle kararlaştırılabilir. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 600-601.); Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 353.

³⁶³ Şener, **(Limited)**, ss. 600-601.

beyanı niteliğini taşır. Bu nedenle de TBK'nın irade beyanına ilişkin kuralları³⁶⁴ burada uygulanabilecektir³⁶⁵.

Ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapılarak oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni kurallardan ayrılan değişiklik yapılabilir³⁶⁶ (TTK 577/I-ı). Oy hakkı esas sermaye paylarının itibari değerine göre hesaplanır (TTK 618/I c.1). Örneğin, esas sermaye 25 TL itibari değerli esas sermaye payına bölünüyorsa, her bir esas sermaye payının bir oy hakkı; 100 TL itibari değerli esas sermaye paylarına bölünüyorsa, her bir esas sermaye payının dört oy hakkı mevcut olacaktır³⁶⁷.

Oy hakkına imtiyaz tanınması veya sınırlandırma³⁶⁸ getirilmesi mümkündür. Ortaklık sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir ve bu ortaklar en az bir oy³⁶⁹ hakkına sahip olmalıdır³⁷⁰ (TTK 618/I c.3-4). Oy hakkı hususunda ortaklık sözleşmesiyle yapılabilecek düzenlemeye örnek verecek olursak; bazı esas sermaye payı sahiplerinin (örn. sermaye artırımını anında ortak olan kişilerin) oy haklarından belli bir oranını (örn. 1/5'ini) kullanamayacakları veya bir esas sermaye pay sahibinin genel kurulda en fazla 40 oy hakkına sahip olabileceği

³⁶⁴ Örneğin, oy kullanırken irade bozukluklarından olan yanıltma, aldatma ve korkutma nedenlerinden biri bulunuyorsa, bu oy iptal edilebilir. (Bu hususta bk. Akbay, s. 157.)

³⁶⁵ Asuman Yılmaz, "Alman Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Hissedarın Oy Hakkı: Oy Hakkının Teorik Esasları", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 3, Sayı 5, 2004, ss. 57-58; Şener, (**Limited**), s. 582; Akbay, s. 157; Oy hakkı, pay sahipliğinin doğal bir sonucu olup; bu hak, vazgeçilmez nitelikte olan ortaklık haklarından. (Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 173.); Moroğlu, (**GK Kararları**), s. 8 vd.

³⁶⁶ Burada oy sözleşmesinden bahsetmekte yarar vardır. Oy sözleşmesi, oy hakkının ortaklığa ilişkin karar organlarında belirli yönde kullanılmaması, kullanılması veya çekimser kalınmasını düzenleyen sözleşmelerdir. (Bu hususta detaylı bilgi için bk. Erdoğan Moroğlu, **Oy Sözleşmeleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, (Oy), s. 4 vd.)

³⁶⁷ Bu hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 174.

³⁶⁸ Oy hakkının sınırlandırılması, ortaklıktaki büyük pay sahiplerinin genel kurulda öne çıkmasını ve ortaklıkta sermayenin çoğunluğunu kapsayan payların kazanılmasıyla ortaklığı kontrol etmeye yönelik devralmaları engelleme amacı taşır. (Bu hususta bk. Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme İle Oy Hakkının Sınırlandırılması, Buna İlişkin Yöntemler Ve Oyun Dondugu Haller", **Batider**, Cilt:33, Sayı:3, 2017, (Oy Hakkının Sınırlandırılması), ss. 17-18.)

³⁶⁹ Bu hükümle asgari oy hakkının ortağın elinden alınamayacağına ulaşılabilir. Yani, oy hakkı ortaklıktaki ortak sıfatıyla bağlantılıdır. (Bu hususta bk. Akbay, s. 158 vd.)

³⁷⁰ Ortaklık sözleşmesiyle oy hakkı olmayan esas sermaye payı oluşturulamayacağı için, oy hakkı bulunmayan ortak da öngörülemez. Kısaca oy hakkından yoksunluğa ilişkin sözleşme hükümleri hükümsüzdür. (Nitekim hususta bk. Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 174.); Oy hakkına sonradan yapılacak sınırlamanın eşit işlem ilkesine uyması gerekir. Sonradan yapılacak değişiklik, sözleşme değişikliğine ilişkin yetersayılarla yapılacaktır. (Bu hususta bk. Akbay, s. 172.)

ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir³⁷¹. Ortaklık sözleşmesi ile esas sermaye pay sahiplerinin oy hakkının sınırlandırılması, bütünlük ve objektiflik kriterlerine göre olmalı; pay gruplarına göre ayrımcılık yapılmamalıdır³⁷².

Ayrıca ortaklık sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse, her yirmibeş TL bir oy hakkı verir (TTK 618/I c.2). Yani, oy hakkının itibari değer yerine pay sayısına bağlanması mümkündür³⁷³.

Ortaklık sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Bu hâlde en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz (TTK 618/II). Ancak, oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin ortaklık sözleşmesi hükmü şu hallerde uygulanmaz: a) Denetçilerin seçimi, b) Ortaklık yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi, c) Sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi (TTK 618/III).

(ii) Oy Hakkının Kullanılması

Genel kurul kararı alınabilmesi için toplantı yapılmalıdır. Bu sebeple oy hakkını kullanmak isteyen ortağın, kendisi veya temsilcisi toplantıya katılmalıdır. Zira oy hakkı, genel kurula bağlı haklardan sayılır³⁷⁴. Oy hakkının kullanılmasına ilişkin TTK'da bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Limited ortaklıkta, elektronik ortamda genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme; ortaklık sözleşmesinde düzenlenmesi halinde fizikî katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır (TTK 1527/II). Yani, ortaklık sözleşmesinde düzenlenmesi halinde internet aracılığıyla oy hakkı

³⁷¹ Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 63; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 353; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 174.

³⁷² Örneğin, ortaklık sözleşmesiyle oy hakkının sınırlandırılmasında kişisel olarak bir pay sahibinin üst sınırlamanın dışında tutulması geçersiz sayılacaktır. (Bu hususta bk. Pulaşlı, **(Oy Hakkının Sınırlandırılması)**, ss. 25, 29.

³⁷³ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 583; Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 353.

³⁷⁴ Akbay, s. 168.

kullanılabilir. Eğer sözleşmede böyle bir kural bulunuyorsa, ortaklık müdürleri bu şekilde bir oy kullanma için gerekli önlemleri alacaktır³⁷⁵ (TTK 1527/IV).

TTK 618/I c.5'e göre, ortaklık sözleşmesinde açıkça düzenlenmişse yazılı oy da verilebilir. Bu hüküm limited ortaklıkta, genel kurulun toplanmadan karar alamayacağı ilkesinin ve toplanan genel kurulda oy kullanmanın şartının toplantıya katılmak gerektiği kuralının istisnasını teşkil eder. Yani, ortaklık sözleşmesinde düzenlenen bir kuralla toplanan genel kurula yazılı olarak oy gönderilmesi (örn. posta aracılığıyla) mümkündür. Ancak ortaklık sözleşmesinde, bunun ayrıntıları da düzenlenmelidir. Buradaki oyun hangi vasıta ile genel kurula gönderileceği, ne kadar sürede gönderilebileceği gibi hususlar sözleşmede açıkça belirtilmelidir. Ayrıca ortağın uzaktan oy kullanması sözleşmeyle mümkün kılınmışsa, karar yetersayılarının hesaplanmasında bu kural uyulmalıdır. Örneğin, TTK 620 hükmünde yer alan “toplantıda temsil edilen oylar” ibaresi gereğince uzaktan kullanılan oylar da karar yetersayısının hesabında dikkate alınacaktır³⁷⁶.

j. Ortaklık Yönetiminin Üçüncü Kişilere Bırakılmasına İlişkin Yetki Hükümleri

Yönetim, ortaklığın amacına erişebilmesi için gerekli olan kararların alınması ve ortaklığın faaliyetlerinin devam edebilmesi için yapılan işlerdir³⁷⁷. Limited ortaklık, müdürler tarafından yönetilir ve temsil edilir; buna ilişkin kurallar da TTK 623 vd.'nda düzenlenmiştir.

Ortaklık yönetiminin üçüncü kişilere bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri ortaklık sözleşmesiyle getirilebilir³⁷⁸ (TTK 577/I-i ve 623/I). Ortaklık yönetimin devri için üç koşul bir arada bulunmalıdır. İlkin, ortaklık sözleşmesinde yönetimin

³⁷⁵ Nitekim bu hususta bk. Ömer Teoman, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, **Batider**, Cilt:25, Sayı:3 , 2009, (Oy Hakkı), ss. 7-8; Akbay, s. 167.

³⁷⁶ Bu hususta bk. Akbay, ss. 167-169.

³⁷⁷ Bu hususta bk. Gönen, (**Yönetim Kurulu**), s. 125 vd; Ay Kaplan, s. 21.

³⁷⁸ TTK 623 hükmüyle özden organ ilkesi bırakılarak, seçilmiş yönetim organı sistemi kabul edilmiştir. Sermaye ortaklıklarında yönetim, ortaklara kanunen bir yükümlülük olarak bırakılmaz; yönetim seçilmiş ortak veya ortak olmayan şahıslara aittir. Bu sistemde, üçüncü kişinin de yönetim organına seçilebilmesi ve ortağa bu görevin seçimle verilmesi söz konusudur. Ortaklık sözleşmesi, özden organ ilkesine uygun şekilde düzenlenebileceği gibi, ortaklık sıfatının neticesi olmayan bir yönetime de yer verebilir. (Bu hususta bk. TTK 623/I hükmünün gerekçesi.)

devriyle alakalı bir kural olmalıdır. İkinci olarak, devir neticesinde ortaklık yönetimin alacağı konumu belirten bir iç yönerge kapsamında bu devir yapılmalıdır³⁷⁹. Ayrıca müdürler ortaklık sözleşmesine konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç müdüre veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç yönerge ise limited ortaklığın yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Müdürler, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir şekilde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir (TTK 629/III ve 367/I).

Ortaklık yönetiminin devrine ilişkin son olarak ise, bu devir müdürler kararı ile yapılmalı; bu karar da ortaklık sözleşmesine uymalıdır. *Tekinalp*'a göre, ortaklık sözleşmesinde bir yetkilendirme kuralı olmadan ortaklık yönetimi, genel kurul kararıyla veya genel kurulun müdürlere yetki veren kararıyla devredilemez. Ancak, yetkilendirme kuralının kuruluştaki ortaklık sözleşmesinde olması şart değildir³⁸⁰.

Ortaklık yönetimin üçüncü kişiye devrinden şu hususlar anlaşılabılır: İlkın, ortaklık yönetimi, müdür olmayan fakat limited ortaklıkta görevli bir kişiye devredilebilir. Diğer durumda ise, yönetim, ortaklık dışındaki üçüncü bir şahsa devredilebilir. Üçüncü şahsın tüzel kişi olması da mümkündür³⁸¹. Bu iki durumda da ortaklık yönetimin devredildiği kişinin ortaklıkta pay sahibi olması hususu önem taşımaz³⁸². Ortaklık sözleşmesinde böyle bir düzenleme getirilmesi halinde, bu yetkiye dayanılarak ortaklığın yönetiminin bırakıldığı kişi yani murahhas, düzenleme çerçevesinde idare yetkisini kullanacaktır. Ancak, bu devrin yapılabilmesi için en az bir ortağın, ortaklığı temsil yetkisi ve yönetim hakkı bulunmalıdır (TTK 623/I son

³⁷⁹ Aynı yönde bk. Veliye Yanlı ve Gül Okutan Nilsson, “Anonim Ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, Cilt: 30, Sayı: 4, 2014, s. 39.

³⁸⁰ Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), ss. 132-133.

³⁸¹ Üçüncü kişinin tüzel kişi olmasına TTK 623/II cevap vermektedir. Ancak TBK anlamındaki ticari temsilciye TTK 623/II uygulanamaz. Çünkü, 623/II’de ortaklık müdürünün tüzel kişi olması halinde bu görevi, tüzel kişi adına yerine getirecek gerçek kişinin belirlenmesi esası kabul edilmiş olup; bu esas ticari temsilcilik ilişkinin niteleşine uygun değildir. (Bu hususta bk. Ertan Demirkapı, 6098 Sayı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, **DEÜHFD**, Cilt:12, Özel Sayı, 2010 (Basım Yılı: 2012), (Ticari Temsilci), s. 813.); Şükrü Yıldız, “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 24, 2013/2, ss. 61-79. (Müdürlerin Sorumluluğu), s. 63.

³⁸² Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), ss. 138, 353; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 261.

c.). Murahhas, ortaklığın işleriyle ilgili gerekli kararları kendi takdirine göre alacak; temsil yetkisi de bulunuyorsa, alınan kararları uygulayacaktır³⁸³.

Temsil hususunda limited ortaklığa ticari temsilci veya vekil de atanabilir. Ortaklık sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari temsilciler ve ticari vekiller ancak genel kurul kararıyla atanabilirler (TTK 631/I). Ortaklık sözleşmesinde kural getirilerek ticari temsilcinin atanması açısından ortaklık müdürlerine yetki verilebilir³⁸⁴.

k. Bilanço Karının Kullanılması Hakkında Kanundan Ayrılan Hükümler

Her tacir, ticari faaliyet döneminin başında ve sonunda, varlık ve borçlarının miktarlarının ilişkisini gösteren finansal tabloyu hazırlamak zorundadır (TTK 68/I). Bilançonun açılış, tasfiye bilançosu, ara³⁸⁵ ve yıllık bilanço gibi türleri bulunmaktadır. Bilançonun içeriğinde, duran ve dönen varlıklar, özkaynaklar, borçlar ve dönem ayırıcı hesaplar ayrı kalemler olarak yer alır. Böylelikle bilançoda amacın, ortaklığın malvarlığına ilişkin olarak genel bilgi vermek olduğu söylenebilir³⁸⁶.

Bilanço karı, aktif malvarlığının pasif malvarlığını aşan kısmını ifade eden kardır. Bu kar; yıllık kar, geçen yıllardan gelen kar ve çözülen yedek akçelerden oluşmaktadır³⁸⁷. Bilanço karını daha iyi ortaya koyabilmek için net dönem ve dönem karının da tanımları yapılmalıdır. Net dönem karı, yıllık bilançoya göre belirlenen yıllık kardan geçmiş senelerdeki zararların ve ortaklığın yükümlü olduğu mali yükümlülüklerin (örn. vergilerin) çıkarılmasıyla kalan miktardır. Dönem karı bir diğer ifadeyle yıllık kar ise, bilançonun aktif tablosunda, pasif tabloya göre oluşan fazlalıktır³⁸⁸.

³⁸³ Yapılan işlemler hakkında müdürlerden onay ve izin alması gerekmemektedir. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, ss. 63-64.).

³⁸⁴ Şener, **(Ticari Temsilci)**, ss. 33-34.

³⁸⁵ Limited ortaklığın borca batık halde bulunduğu şüphesi varsa, müdür veya müdürler kurulu, aktif malvarlığının ara bilançosunu çıkartmalıdır (TTK 633, 376/III). (Bu hususta bk. Altaş, **(Limited)**, s. 179 vd.)

³⁸⁶ Salih Canöz, **Anonim Şirketlerde Kar Payının Tespiti ve Dağıtılması**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 49; Gürbüz Usluel, **(Kar Payı)**, ss. 12-13.

³⁸⁷ Bu hususta bk. Gürbüz Usluel, **(Kar Payı)**, s. 13 vd.

³⁸⁸ Nitekim bu hususta bk. Gürbüz Usluel, **(Kar Payı)**, s. 13; Canöz, s. 57 vd.

Bilanço karının kullanılması (TTK 577/I-j) ve kar payında imtiyazlı esas sermaye payları oluşturulması³⁸⁹ (TTK 576/I-c) hususunda kanundan ayrılan düzenlemeler ortaklık sözleşmesine yazılarak öngörülebilir³⁹⁰. Limited ortaklıkta ortakların amacı ise kar elde edip elde edilen karı ortaklar arasında dağıtmaktır. Fakat ortaklık, bulunduğu sene içindeki elde ettiği karın (bilanço karının) hepsini dağıtmaz. Ayrıca ortaklık, bilanço karından yedek akçeler³⁹¹ de ayırır. Bu yedek akçelerin bir kısmını ise, ortaklık sözleşmesiyle düzenlenmiş yedek akçeler oluşturur. Böylelikle, ortaklık sözleşmesi ile bilanço karından yedek akçe ayrılması³⁹², yedek akçelerin nasıl kullanılması gerektiği veyahut da kanuni yedek akçelerin genişletilmesi öngörülebilir³⁹³.

Ortaklık sözleşmesiyle oluşturulan yedek akçeler, ortaklığı daha fazla güçlendirebilmek için ayrılmaktadırlar. Bu sayede paralar, ortaklıkta toplanır; ortaklara ise dağıtılmaz. Limited ortaklık, yedek akçeleri ayırmakta serbesttir. Bu zorunluluk, ortaklık sözleşmesine konulabilir veya konulmayabilir³⁹⁴. TTK 610'a göre, finansal tablolar ve yedek akçeler konularında anonim ortaklıklara ilişkin TTK 514-527 hükümleri limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TTK 521'e göre, yedek akçeye yıllık kârın yüzde beşinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Ortaklık sözleşmesi ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülenme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir. Burada ortaklık sözleşmesi ile getirilen isteğe bağlı yedek akçeler ikiye ayrılmıştır. İlk olarak, yedek akçenin yıllık kârın yüzde beşinden fazla oranda oluşabilmesine ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabilmesine ilişkin olarak ortaklık sözleşmesine hüküm konabilir. Burada

³⁸⁹ Ortaklık sözleşmesiyle, karda imtiyazlı paylar öngörülebileceği gibi, karın belli oranı örneğin Kızılay'a veya bir vakfa verilebilir. (Bu hususta bk. Tekinalp, **(Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)**, s. 353.)

³⁹⁰ Örneğin bu düzenlemeyle, müdürlere bilanço karından kazanç payı verilebilir. Ancak, bağlayıcılık olabilmesi için bu husus ortaklık sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir. (Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 65.)

³⁹¹ Yedek akçe, beklenen masraf ve kayıp masrafları karşılamak, ortaklığın ilerlemesi, düzenli kar payı dağıtılması amacıyla kazançlardan ayrılan miktar yani, esas sermayenin üstündeki net malvarlığıdır. (Bu hususta bk. Canöz, s. 65.)

³⁹² Gürbüz Usluel, **(Kar Payı)**, ss. 29-30.

³⁹³ Bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 64; Canöz, s. 83 vd.

³⁹⁴ Şener, **(Limited)**, s. 64

oluşturulan yedek akçeler de, kanuni yedek akçenin bir parçası olduğu için kanuni yedek akçe niteliğindedir³⁹⁵.

İkinci olarak ise, ortaklık sözleşmesi ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülleme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir. Burada ise isteğe bağlı yedek akçe düzenlenmiştir. İsteğe bağlı yedek akçeye ilişkin ortaklık sözleşmesinde kural bulunuyorsa bazı koşullar dahilinde ortaklık bu yedek akçeleri ayırmalıdır. Ortaklık sözleşmesinde, isteğe bağlı yedek akçenin hangi koşullar halinde hangi hedef doğrultusunda kullanılacağı belirtilmelidir. Mesele, bu türdeki bir yedek akçe, ortaklara düzenli olarak kar dağıtımını kolaylaştırmak amacıyla oluşturulabilir³⁹⁶.

Yine, TTK 522 çerçevesinde³⁹⁷ çalışanlar ve işçiler lehine yardım akçesi ayrılabilir. Bu türdeki yedek akçeler, yardımsal özelliktedirler³⁹⁸. Ayrıca 523/III hükmü gereğince, ortaklık sözleşmesinde kural olmasa bile, genel kurul, ortaklığın işçileri için yardım sandıkları ve diğer yardım örgütleri kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya diğer yardım ve hayır amaçlarına hizmet etmek üzere, bilanço kârından yedek akçe ayırabilir.

Örneğin, A Limited Ortaklığının ortaklık sözleşmesinde, “*Ortaklığın bazı faaliyetlerinde kullanılmak üzere her sene kardan belli bir tutarda yedek akçe ayrılacaktır.*” hükmü öngörülmüştür. Bu hükmün öngörülmesi halinde, ortaklıkta kanuni yedek akçeler ayrıldıktan sonra ortaklık sözleşmesi ile öngörülen bu tutar da ayrılmak zorundadır³⁹⁹. Çünkü, ortaklık sözleşmesinde bu kuralın düzenlenmesiyle ortaklık açısından bağlayıcılık kazanmıştır.

³⁹⁵ Nitekim bu hususta bk. Canöz, s. 83.

³⁹⁶ Nitekim bu hususta bk. Canöz, ss. 83-84.

³⁹⁷ *Ortaklık sözleşmesinde ortaklığın yöneticileri, çalışanları ve işçileri için yardım kuruluşları kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya bu amacı taşıyan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir* (TTK 522/I).

³⁹⁸ Yıldız, **(Limited Şirketler)**, ss. 166-167; Şener, **(Limited)**, s. 65; Gürbüz Usluel, **(Kar Payı)**, s. 30 vd.; Canöz, s. 84.

³⁹⁹ Bu hususta bk. Canöz, s. 84.

I. Çıkma Hakkı ve Bunun Sonuçlarıyla İlgili Hükümler

Çıkma, ortağın isteğiyle ortaklıkla arasındaki hukuki ilişkiyi sona erdirmesidir⁴⁰⁰. TTK 638’de genel olarak çıkma, TTK 639’da ise çıkmaya katılma müessesesi düzenlenmiştir. Ayrıca TTK 638/II’ye göre, her ortak, haklı sebeplerin varlığında ortaklıktan çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Çıkma hakkının tanınmasıyla bunun kullanılmasının şartları ve bu hallerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı, ortaklık sözleşmesiyle düzenlenebilir (TTK 577/I-k).

TTK 638/I’e göre, ortaklık sözleşmesi, ortaklara ortaklıktan çıkma hakkını tanıyabilir ve bu hakkın kullanılmasını ise belirli koşullara bağlayabilir⁴⁰¹. Yani, çıkma hakkı kural olarak, ortaklık sözleşmesi ile ortaklara tanınır ve belli nedenlere dayalıdır. Çıkma hakkı, koşula bağlanmadan ortakların iradesine bırakılabileceği gibi, bu hakkın kullanılması belirli koşullara da bağlanabilir. Ortaklar isterse, süre, bildirim, ödeme gibi konularda ortaklık sözleşmesine koşullar getirebilirler⁴⁰². Mesela, ortaklıkta ortak olarak belli bir zamanı geçiren ortaklara veya belli bir yaşı dolduran ortaklara çıkma hakkı verilebilir.

Çıkma hakkına sahip ortak⁴⁰³, limited ortaklık sözleşmesinde belirtilen sebep gerçekleşmişse veya sebebe dayanmadan tek taraflı bir irade beyanıyla limited ortaklıktan ayrılabilir⁴⁰⁴. Limited ortaklık sözleşmesinde yer alan böyle bir hüküm TTK’nın 577/I-k hükmüne göre de bağlayıcıdır. Ayrıca bu kapsamda TTK 639’da düzenlenen çıkmaya katılma hakkına ilişkin olarak ortaklık sözleşmesinde kural öngörülebilir⁴⁰⁵. Ancak çıkmaya katılma hakkı şarta bağlanamaz, sınırlandırılmaz

⁴⁰⁰ Bu hususta bk. İrfan Baştuğ, **Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması** (Doçentlik Tezi), Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir, 1966, (Çıkma ve Çıkarılma), s. 5 vd.

⁴⁰¹ Çıkma hakkı, kuruluştaki ortaklık sözleşmesine konulabileceği gibi, TTK 589 hükmü gereğince sonradan gerçekleştirilebilecek sözleşme değişikliğiyle de düzenlenebilir. Ancak, bu hakkın ortaklık sözleşmesiyle konulabilmesi için esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararı gerekecektir.

⁴⁰² Bu hususta bk. Bünyamin Gürpınar, “Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:XX, 2016, S.2, s. 83; Şener, **(Limited)**, s. 753; Baştuğ, **(Çıkma ve Çıkarılma)**, s. 33 vd; Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 155.

⁴⁰³ Çıkma hakkı, esas sermaye paylarının tamamına veya tüm ortaklara tanınabileceği gibi, birkaç ortağa veya esas sermaye payına imtiyaz hakkı şeklinde de verilebilir.

⁴⁰⁴ Limited ortaklıkta çıkma anı, çıkmaya ilişkin irade beyanının limited ortaklığa ulaşma tarihidir.

⁴⁰⁵ Fevzi Fırat Gözüyeşil, “Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.XVII, S. 1-2, 2013, s. 667 vd.

ve kaldırılamaz. Çünkü, TTK 579 bu işlemlere izin vermemektedir⁴⁰⁶.

Çıkmanın hukuki sonuçlarını da ortaklık sözleşmesiyle ortaklar -kural olarak- serbestçe belirleyebilirler. Ortaklık sözleşmesinde ortağın ortaklıktan ayrılmasıyla ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı düzenlenebilir (TTK 577/I-k). Buradaki ayrılma kavramı, çıkma ve çıkarılma ile doğal çıkma hali olan ölümü kapsamaktadır. Ayrılma akçesi, bir ortağın ortalığa koyduğu sermaye miktarını ortaklıktan ayrılınca ekonomik denkleştirme ile geri alması yani, sermaye miktarına denk gelen talep hakkıdır⁴⁰⁷.

Ortak ortaklıktan ayrıldığı takdirde, kural olarak esas sermaye payının⁴⁰⁸ gerçek değerine uyan ayrılma akçesini isteme hakkına sahiptir⁴⁰⁹ (TTK 641/I). Gerçek değer, bilançoya göre belirlenecek olup, ortaklığın aktif malvarlıklarının piyasadaki değeri bulunmalıdır. Ayrılma payı, ortağın ortaklıktan ayrılması nedeniyle ortağa ortaklık malvarlığından payına ilişkin olarak verilen alacak hakkıdır. Ortaklık sözleşmesinde özel düzenleme bulunmazsa, ortağın ortaklıktaki payının gerçek değeri ayrılma payı olarak ödenmelidir. TTK 641/I'deki kural tüm çıkma ve çıkarılma hallerinde ve TTK 636/III'te yer alan haklı sebeple fesih davasında mahkemenin davacı ortağın çıkarılmasına karar vermesi halinde uygulanacaktır⁴¹⁰.

TTK m.641/II'ye göre, ortaklık sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, ortaklık sözleşmeleri ayrılma akçesini farklı bir şekilde düzenleyebilirler. Bu kural TTK 641/I'in istisnası niteliği taşır. Ayrıca TTK 641/II'de belirtilen "ayrılma hakkı" ifadesi doğru değildir. Zira bu kuralın asıl kaynağı OR 825/II'de sözleşmesel çıkma hakkından bahsedilmiştir⁴¹¹.

Ancak sözleşme ile olsa bile ortak ayrılma akçesi hakkından feragat edemez ve ayrılma akçesi tamamen kaldırılamaz. Çünkü, bu kural ortaklara ayrılma akçesini,

⁴⁰⁶ Bu hususta bk. Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 381.

⁴⁰⁷ Soner Altaş, "Ayrılma Akçesi Nedir?", **Dünya Gazetesi**, 18 Şubat 2012 tarihli yazısı, (Dünya); Gerekçe TTK 641; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 459, Nr. 1680c; Şener, (**Ortaklıklar**), s. 768.

⁴⁰⁸ Ortağın sermaye payı, ortağın şirket malvarlığındaki payı ve ayrılma payı ile aynı olmayabilir.

⁴⁰⁹ Ayrılma akçesinin borçlusu ise limited ortaklıktır. Ortağın sahip olduğu esas sermaye payına karşılık ifa etmiş olduğu sermaye, ekonomik faaliyetin devamı için ortaklığa bırakıldığından, ayrılan ortak bu malvarlığı kaybı için tazminat olarak ekonomik denkleştirme, yani ayrılma akçesini talep hakkına sahiptir.

⁴¹⁰ Nitekim bu hususta bk. Hanife Dirikkan Öztürk, **Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı**, Ankara, 2005, s. 163; Gerekçe TTK 641; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 171.

⁴¹¹ Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), s. 769.

ortaklık sözleşmesindeki düzenlemeye uygun olarak öngörme imkanı sunmaktadır⁴¹². Mesela, ortaklık sözleşmesinde ayrılma akçesinin gerçek değeri yerine esas sermaye payının itibari değerine göre ödeneceği düzenlenebilir. Ancak, ortaklık sözleşmesinde düzenlenen değerle gerçek değer arasında aşırı fark varsa, bu halde ortaklık sözleşmesindeki kural ahlaka aykırı kabul edilecektir. Bu durumda ortak, ayrılma akçesini gerçek değerden talep edebilecektir⁴¹³.

Ayrılan ortağa ait pay hesaplanınca, ayrılma akçesinin tutarı muaccel olur. Bu andan itibaren ayrılma akçesine, ödeme tarihine kadar faiz işletilmelidir⁴¹⁴. Ayrıca, çıkan ortağın ayrılma akçesi ise, TTK 612/II ile 642 hükmü gereğince kullanımı serbest olan öz kaynaklardan ödenir. Öz kaynakların ödemeye yetmemesi durumunda ortaklığın, işlem denetçisi raporu çerçevesinde esas sermayesini azaltarak, ödemenin yapılmasına karar vermesi gerekecektir⁴¹⁵.

m. Ortağın Ortaklıktan Çıkarılmasına İlişkin Hükümler

Çıkarılma⁴¹⁶, bir ortağın ortaklığa ilişkin haklarının yani ortak sıfatının, isteği dışında elinden alınması ve ortaklıkta olan bağlantısının kesilmesidir⁴¹⁷. Çıkarılmanın limited ortaklıkta bulunması, limited ortaklığın şahıs ortaklığı özelliğini de içerdiğini gösterir.

TTK 640'da düzenlenen çıkarılma hükmünü inceleyecek olursak, ortaklık sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile ortaklıktan çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir (TTK 640/I). Sözleşme dışında ortaklıktan çıkarılma için ise, mahkeme

⁴¹² Bu hususta bk. Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 155.

⁴¹³ Ortaklık ve ortaklıktan ayrılan ortaklar, ayrılma akçesinin belirlenmesi konusunda anlaşamazlarsa, bu halde mahkemeye başvurarak TTK 597 hükmü gereğince gerçek değer hesaplanmasını isteyebilirler. Bu hesaplama, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince yapılacaktır. (Ayrıca bu hususta bk. Yıldırım, **(Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi)**, ss. 78-79 ve dpn. 79-80.)

⁴¹⁴ Ali Kaya, "Limited Şirketten Ayrılmanın Hukuki Sonuçları Ve Özellikle Ayrılma Akçesi Bağlamında Yeni Ticaret Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.2, 2013, s. 142.

⁴¹⁵ Yıldız, **(Limited Şirketler)**, s. 155.

⁴¹⁶ Ortak çıkarılmayla çıkarıldığı ortaklığa girmeden önceki haline döner yani ortaklık karşısında üçüncü kişi konumunda olur. Bu yönüyle çıkarma kararı, bozucu yenilik doğurucu bir hak niteliğindedir. (Bu hususta bk. Nihat Taşdelen, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma Ve Fesih**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012, ss. 207-208; Baştuğ, **(Çıkma ve Çıkarılma)**, s. 5; Öztürk Dirikcan, s. 19.)

⁴¹⁷ Nitekim bu hususta bk. Taşdelen, s. 207 vd.; Baştuğ, **(Çıkma ve Çıkarılma)**, s. 54; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 448, Nr. 1676h.

kararı aranmıştır (TTK 640/III). Buna göre, ortaklığın talebi üzerine ortak mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanarak ortaklıktan çıkarılabilir⁴¹⁸. Limited ortaklık sözleşmesiyle öngörülen çıkarma sebeplerinin⁴¹⁹ TTK 640/III'teki belirtilen şekilde haklı sebep olması gerekmez⁴²⁰.

Yine, diğer bir düzenleme olan TTK 577/I-1 ile ortağın ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler ortaklık sözleşmesinde yer almasıyla bağlayıcılık kazanacaktır⁴²¹. Böylelikle, bir ortağın ortaklıktan çıkarılabileceği sebeplerin mutlaka ortaklık sözleşmesinde öngörülebileceği ve mahkemeye başvurmadan genel kurulu kararıyla ortağın ortaklıktan çıkarılabileceği vurgulanmıştır. Bu düzenleme ile ortaklık için önemli hususlar belirlenmiş olur. Böylece ortaklar, hangi hallerde ortaklıktan çıkartılabilme yaptırımıyla karşılaşabileceklerini önceden öğrenmiş olur⁴²². Örneğin, “*Ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünü kötü ifa eden veya hiç ifa etmeyen ortak veya ortaklar limited ortaklıktan çıkarılacaktır.*” şeklinde bir hüküm ortaklık sözleşmesine konulabilir.

Ortaklık sözleşmesiyle düzenlenecek çıkarılma nedenleri anlaşılır ve açık olmalıdır. Ayrıca, eşit işlem ve nesnellik ilkelerine de uygun olacak şekilde belirtilmelidir⁴²³. Mesela “*Ortaklığın mal, para ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkûm olan ortaklar, ortaklıktan çıkarılır.*” şeklinde bir kural ortak sözleşmesiyle düzenlenebilir⁴²⁴.

Ortaklık sözleşmesinde düzenlenen çıkartma nedenlerinden herhangi biri gerçekleşirse genel kurul ilgili ortağı ortaklıktan çıkarabilir. Genel kurulun söz konusu kararı önemli kararlardan olup, TTK 621/I'deki yetersayılarla alınacaktır.

⁴¹⁸ Bu hususta bk. Altaş, (**Limited**), s. 332.

⁴¹⁹ Ancak bu sebepler, açık tanımlanmalı ve şüpheden arınmış olmalıdır. Genel çıkarma sebeplerinin ortaklık sözleşmesinde yer almasına izin verilemez. (Bu hususta bk. Akbay, s. 231.)

⁴²⁰ Nitekim bu hususta bk. Şaban Kayıhan ve Mustafa Yasan, **Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 254; Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 383.

⁴²¹ Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 449, Nr. 1677b; Çıkartma nedenleri, en baştaki ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir, ancak ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla da bu düzenlemeler getirilebilir. Fakat, ortaklık sözleşmesinin genel kurulda, TTK 589'da öngörülen nisapla, yani esas sermayenin en az üçte ikisinin olumlu oyu ile değiştirilmesi zorunludur.

⁴²² Bu hususta bk. Şener, (**Ortaklıklar**), ss. 766-767; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 158; Yıldırım, (**Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**), s. 82 ve dpn. 91; Çıkarmanın özel nedenler olmadan, yalnızca genel kurul kararıyla uygulanması mümkün değildir. Aksi takdirde ortaklık sözleşmesi düzenlemeleri geçerli olmayacaktır.

⁴²³ Nitekim bu yönde bk. Öztürk Dirikcan, s. 50 vd; Taşdelen, s. 216.

⁴²⁴ Soner Altaş, Limited Şirket Ortağını Ortaklıktan Çıkarma Koşulları, **2015/4 Bülten**, (Erişim 19.03.2019), <http://www.soneraltas.net/limited-sirket-ortagini-ortakliktan-cikarma-kosullari/>, (Bülten).

TTK 619'daki oy yasakları arasında çıkarılma durumu söz edilmediğinden, bu kararın alınması anında ortaklıktan çıkarılacak ortak da oy kullanabilir. TTK 621/I'e göre, önemli genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir.

n. Kanunda Belirtilenler Dışındaki Sona Erme Sebepleri

Ortaklığın sona ermesi, ortaklığın nihai hedefini tamamlaması ve ekonomik faaliyetlerini -kazanç sağlamayı ve paylaşmayı- durdurmasıdır. Sona erme halleri, fesih ve infisah nedenleri olarak ikiye ayrılır. Fesih; ortaklık sözleşmesinde veya kanunda yer alan bir nedene dayanarak, ortaklığı feshetme yetkisine sahip olanlarca ortaklığın sona erdirilmesidir⁴²⁵. Fesih bir tür dağıtma niteliğine sahip olup; fesih kararını genel kurul veya mahkeme alabilir. İnfisah ise; ortaklık sözleşmesinde veya kanunda yer alan bir nedenin ortaya çıkmasıyla beraber ortaklığın ihbarda bulunmadan veya bir karar almadan sona ermesidir. İnfisah, dağıtma niteliğine sahip olup; infisahta nedenin ortaya çıkışı önem taşır⁴²⁶.

TTK'da öngörülen sona erme nedenleri dışında, ortaklık sözleşmesiyle sona erme nedenleri düzenlenebilir (TTK 577/I-m ve 636/I-a). Burada hem fesih hem de infisah nedenleri ortaklık sözleşmesiyle getirilebilir. Fakat kanuni sona erme sebepleri, ortaklık sözleşmesinde düzenlenecek bir kural ile sona erme nedeni olmaktan çıkarılamaz⁴²⁷. Sona erme aşaması, sona erme nedenlerinin oluşmasıyla başlar. Tasfiye işlemlerinin bitmesinden sonra ortaklık kaydının ticaret sicilinden silinmesine kadar da bu aşama devam eder. Ortaklığın tüzel kişiliği ise sicilden kaydının silinmesiyle beraber son bulacaktır⁴²⁸.

Limited ortaklığın sona erme sebepleri TTK 636'da düzenlenmiştir. Limited ortaklık şu hâllerde sona erer: a) Ortaklık sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle, b) Genel kurul kararı ile, c) İflasın açılması

⁴²⁵ Detaylı bilgi için bk. aşağı. Üçüncü Bölüm §7. II. Fesih Davası Açılması

⁴²⁶ Nitekim bu hususta bk. Pınar Cerit, **Limited Şirketlerin Sona Ermesi**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010, s. 4 vd.; Elif Yalçın Sırakaya, **Limited Şirketin Sona Erme Nedenleri**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, ss. 12-13.

⁴²⁷ Bu hususta bk. Şener, (**Limited**), s. 66.

⁴²⁸ Bu yönde bk. Cerit, ss. 4-5; Yalçın Sırakaya, s. 13.

ile d) Kanunda öngörülen diğer sona erme hâllerinde (TTK 636/I). Bu sebepler sınırlayıcı değildir. Bu hüküm çerçevesinde, TMK ve TBK’de düzenlenen sona erme nedenleri de limited ortaklığa niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir. Söz konusu durumun ortaya çıkmasının temel nedeni TTK 126 ve TMK 5 hükümleridir⁴²⁹. Bu çerçevede örneğin, TMK 87/I b. 1 uyarınca amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi⁴³⁰ veya sürenin sona ermesi kendiliğinden sona erme nedeni olarak düzenlenmiştir. Yine TBK 639/I b. 1 uyarınca da ortaklık sözleşmesinde öngörülen amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız duruma gelmesiyle adi ortaklık sona ereceği öngörülmüştür. Söz konusu kanunlardaki kuralların limited ortaklığa uygulanması mümkündür.

TTK 577/I-m ve 636/I çerçevesinde, ortaklık sözleşmesinde, ortaklığın süreyle bağlı tutulması veya bir ortağın ölümü sona erme sebebi olarak düzenlenebilir. Sözleşmede ortaklık süreye bağlanmışsa, bu sürenin bitiminde ortaklık başka bir karara gerek kalmadan sona erecektir⁴³¹. Fakat süre bitimine rağmen ortaklığın faaliyetlerine devam edilirse, ortaklığın süresi belirsiz süreli olacak ve bu sebeple de ortaklık sona ermeyecektir⁴³².

Limited ortaklık sermaye ortaklığının bir türü olarak TTK’da düzenlenmiştir. Ortakların şahsi durumlarındaki birtakım değişiklikler, limited ortaklığın etkilenmesini engeller. Ancak ortakların kişisel durumlarına ilişkin olarak ortaklık sözleşmesine getirilecek kurallar ile ortaklığın sona ermesi düzenlenebilir. Örneğin, limited ortaklık sözleşmesinde; ortaklardan birinin iflası⁴³³ veya ölümü⁴³⁴, kurucu ortaklardan en az üçünün ölüm dışındaki bir nedenle ortaklıktan ayrılması, usulüne

⁴²⁹ Bu hususta bk. İlknur Kaya, **Limited Şirketin Sona Erme Sebepleri**, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2005, s. 27; Yıldırım, **(Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi)**, ss. 30-31; Cerit, s. 8.

⁴³⁰ Şirketin amacının gerçekleşmesi veya imkânsız hale gelmesi sebebiyle açılacak dava fesih davası değildir, zira şirket bu durumda kendiliğinden dağılmış olduğundan böyle bir durumda açılacak dava tespit davası niteliğindedir. (Cerit, s. 9 vd.); Bir hukuki ilişkinin veya hakkın varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlendiği dava türüne tespit davası denir (HMK 106/I). Bu dava neticesinde verilen tespit hükmü, kesin hüküm niteliğindedir. Yine, diğer davalarda da kesin delil olarak kullanılabilir. (Bu hususta bk. M.Ayan/N.Ayan, **(Giriş)**, s. 226.)

⁴³¹ Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Limited)**, s. 66.

⁴³² Bu hususta bk. Bahtiyar, **(Ortaklık Anasözleşmesi)**, s. 175 vd.; Anonim ortaklıklara ilişkin olarak TTK 529/I-a hükmünden de bu sonuca ulaşılabilir.

⁴³³ Bu yönde bk. Kaya, ss. 35-36; Yalçın Sırakaya, s. 29 vd.

⁴³⁴ Ortaklık sözleşmesinde böyle bir kayıt yoksa, limited ortaklıkta ortaklardan birinin ölümü durumunda ortaklık son bulmayacaktır. Ortaklar, mirasçılarla veya üçüncü kişilerle ortaklığa devam edebilirler.

uygun bilançolara göre ortaklığın art arda iki yıl zarar etmesi, ortaklığın art arda iki yıl zarar etmesi durumunda sermayenin onda birini oluşturan azınlığın, ortaklığın feshini mahkemeden talep edebilmesi gibi düzenlemeler yapılabilir⁴³⁵. Yine, belirli süreli olarak oluşturulan adi ortaklıkta olduğu (TBK 639/I b.6) gibi limited ortaklık sözleşmesine kural getirilerek feshi ihbarla ortaklığın sona ermesi mümkündür⁴³⁶. Yani, hem infisah hem de fesih sebeplerine ortaklık sözleşmesinde yer verilebilir.

⁴³⁵ Nitekim bu hususta bk. Tekinalp, (**Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku**), s. 361; Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 207; Yıldız, (**Limited Şirketler**), s. 288; Yalçın Sırakaya, s. 23; Ayrıca, bir patent veya marka kullanma sözleşmesinin feshine bağlı olarak ortaklığın feshi veya infisalı da öngörülebilir. (Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 207.)

⁴³⁶ Detaylı bilgi için bk. Kaya, s. 36 vd.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMİTED ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN KANUNA AYKIRI OLMASI VE BUNUN HUKUKİ SONUÇLARI

VI. ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNDE KANUNA AYKIRILIK

A. Genel Olarak

Kanuna aykırılık, kanunlarca düzenlenmiş olan hukuk kurallarına kısmen veya tamamen uyulmamasıdır. Kanun koyucu, bu hukuk kurallarına uyulmaması ihtimaline karşılık olarak birtakım yaptırımlar öngörmüştür. TBK 27 uyarınca, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Kanımızca kanuna aykırılığın içinde kanuna karşı hile de yer almaktadır. Zira, kanuna karşı hile kanunun yasaklamış olduğu bir sonuca ulaşmak için ilgili hükmü dolanarak aynı sonucun başka bir yoldan elde edilmesidir⁴³⁷.

Kanuni gereklere uygun olmayan bir limited ortaklık sözleşmesi, ortaklığın meydana gelmesini engeller. Bu nedenle limited ortaklık sözleşmesi, kanuni aykırılıkları taşımamalıdır. Sözleşmeye konulacak hükümlerin emredici hükümlere de aykırı olmaması gerekmektedir⁴³⁸. Burada sözleşme özgürlüğü ilkesi, kanunun öngördüğü kayıtlarla sınırlı olarak kabul edilmiştir⁴³⁹.

Tescil sırasında ticaret sicil memurunun sözleşmeyi incelemesi ve denetimi ile ortaklık sözleşmesinin şekil ve içerik açısından kanunlara uygunluğu sağlanır. Böyle bir şekilde denetlenen ortaklık sözleşmesinin kanuni gereklere aykırı olmasına rastlanamayacağı düşünülse de, sözleşmede yer alan aykırılıklar ticaret sicili memurunun dikkatinden kaçabilir. Ayrıca, söz konusu olumsuzluklara rağmen ortaklığın kuruluşu tamamlanarak tescil yapılmış ve bu durum tescilden sonra ortaya

⁴³⁷ Bu hususta bk. Kübra Ercoşkun Şenol, “Sözleşmenin İçeriğini Belirleme Özgürlüğü ve Bunun Genel Sınırı: TBK m.27”, **İÜHFM**, C.LXXIV, S.2, 2016, s. 726 vd.

⁴³⁸ Bu hususta bk. Pulaşlı, (**Şerh**), s. 2195 vd.; Şener, (**Ortaklıklar**), 637.

⁴³⁹ Moroğlu, sözleşme özgürlüğünün bu şekilde sınırlandırılmasını kişilik haklarına (MK m.23) aykırı olarak görmektedir. (Nitekim bu hususta bk. Moroğlu, (**Değerlendirme ve Öneriler**), s. 345 vd.; Dinç, (**Kuruluş**), s. 56 ve dpn. 173.)

çıkması olabilir⁴⁴⁰. Bu durumun ortaklığa ve ortaklık sözleşmesine olan etkisine aşağıda değinilecektir.

B. Zorunlu İçeriğin Kanuna Aykırı Olması

Limited ortaklık sözleşmesindeki zorunlu içerik yukarıda detaylı bir şekilde incelenmiştir (TTK 576). Zorunlu içerik, limited ortaklık sözleşmesinde açıkça yer almak zorundadır. Ortaklık sözleşmesinde zorunlu içerik yer almıyorsa o ortaklık sözleşmesi, kanunun emredici hükümlerine aykırılık nedeniyle geçersiz sayılacaktır.

Tescil istemini düzenleyen TTK 586'ya göre, ortaklık sözleşmesi 575. maddede öngörülen şekilde düzenlendikten sonra, tescil için, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulur. Bu başvuru, ortaklık müdürlerin tamamı tarafından imzalanır. Başvuruya ortaklık sözleşmesinin onaylanmış bir örneği, yerleşim yerleri de gösterilerek ortaklığı temsile yetkili kişileri ve denetçinin seçimini gösterir belge eklenir. Başvuru dilekçesinde bütün ortakların adları ve soyadları veya unvanları, yerleşim yerleri, vatandaşlıkları, her ortağın üstlendiği esas sermaye payı ve ödediği toplam tutar, ister ortak ister üçüncü kişi olsun, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları, ortaklığın hangi suretle temsil edileceği, kayıtlarına yer verilir. Bu hüküm, kanuni kuruluş düzeni ile uyumludur.

Limited ortaklık sözleşmesinde zorunlu içeriğin eksik veya yanlış olarak belirtildiği bir ortaklık, adi ortaklık sayılmamalıdır. Buradaki ilişkiyi adi ortaklık diyerek geçerli saymak, kesin hükümsüzlük yaptırımının uygulanmasını engeller. Bir sözleşme, kesin hükümsüzlük ile geçersiz ve tüzel kişiliği yokmuş gibi sayılacaksa, onu başka bir sözleşmeyle tahvil ederek geçerli saymak mümkün değildir. Buna istinaden TBK 620/II hükmünün uygulanma olanağı da yoktur. Zira bu hükmün uygulanabilmesi için, ortaklık sözleşmesinin şekli ve tüm unsurları ile geçerli bulunması, ancak ortaklığın ticaret ortaklığı özelliği taşıması, yani tescil edilmemiş olması gerekir. Limited ortaklık kurma amacıyla hazırlanmış ortaklık sözleşmesinin geçersiz olması, ortaklık sözleşmesinin de geçersiz olmasına sebep olur. Bu durumda da buradaki ilişki, adi ortaklık sayılamaz⁴⁴¹.

⁴⁴⁰ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 93.

⁴⁴¹ Bu hususta bk. Bahtiyar, (**Ortaklık Anasözleşmesi**), s. 95 vd.

Limited ortaklık sözleşmesinde zorunlu içeriğin eksik veya yanlış olarak belirtildiği bir ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil ve ilan edilemez. Ancak, böyle bir sözleşme ticaret siciline tescil ve ilan edilmişse ne yapılacağına ilişkin TTK'da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunda bu konuda bir açıklık bulunmaması ise uygulamada sorunlara rastlanmasına neden olmaktadır. Limited ortaklık sözleşmesinde zorunlu içerik eksik veya yanlış olarak kanuna aykırı bir şekilde belirtilmiş ve bu sözleşme ticaret siciline tescil ve ilan edilmişse, tüzel kişilik kazanan ortaklığın butlanı veya yokluğu sonucu ortaya çıkmaz. Her ne kadar bu durum tescilin iyileştirici etkisiyle ortaklığın ayakta kalmasını sağlasa da TTK 644/I-b hükmünce yapılan atıf gereği TTK 353 maddesince ortaklığın feshi davası açılabilir⁴⁴². Kanun koyucu burada tescilin iyileştirici etkisini ortadan kaldırmaktadır⁴⁴³.

C. İsteğe Bağlı İçeriğin Kanuna Aykırı Olması

Limited ortaklık sözleşmesindeki isteğe bağlı içerik yukarıda detaylı bir şekilde incelenmiştir (TTK 577). Buradaki kayıtlar ortaklık sözleşmesine konursa, limited ortaklık ve ortaklar için bağlayıcı olacaktır. Bu kayıtların ortaklık sözleşmesinde yer alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu kayıtların bulunmaması halinde, limited ortaklık sözleşmesinin geçerliliği etkilenmez.

Ancak, limited ortaklık sözleşmesinde isteğe bağlı kayıtların kanuna aykırı bir şekilde yer alması bu kayıtları geçersiz kılabilir. Ortaklık sözleşmesi ile yapılacak ihtiyari düzenlemelerin geçerliliği yalnızca emredici hükümlere, ahlaka ve adaba, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık veya imkansızlık ile değil, ayrıca kanunda açıkça cevaz verilmiş olma ile sınırlandırılmıştır. Pay sahipleri ile alacaklıların hakları zedelenmemeli ve sınırlandırılmamalıdır. Limited ortaklıkta kurucular, kendi iradelerine göre istedikleri her hususu, özellikle sözleşme özerkliği

⁴⁴² Bu hususta bk. III. Bölüm § 7. II. Fesih Davası Açılması.

⁴⁴³ Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), ss. 414-415, Nr. 1655-1656.

ilkesine dayanarak, ortaklık sözleşmesine geçiremezler. TTK 579 hükmü bu duruma engel olur⁴⁴⁴.

VII. KANUNA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

A. Ticaret Siciline İlişkin Sonuçları

Ticaret sicilindeki kayıtlar bildirici ve kurucu etkiye sahiptirler. Mevcut olan hukuki durumun varlığını ispat eden kayıtlar bildirici; belli hukuki durumun doğumunu sağlayan kayıtlar ise kurucu etki gösterir. Ticaret siciline ticari hayattaki olaylar tescil edilir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında faaliyet gösterecek şekilde ticaret sicili müdürlükleri kurulur (TTK 24/I). Ticaret sicili de bu müdürlükler tarafından tutulmaktadır. Ticaret sicili tutulurken bazı zararlar ortaya çıkabilir. Burada ortaya çıkan bütün zararlardan Devlet ve ilgili ticaret ve sanayi odaları müteselsilen sorumludur⁴⁴⁵ (TSY 11/I ve TTK 25/II).

Kanunda tescili zorunlu olan hususlar tescil edilmelidir. Bu durum taraflar açısından bir yükümlülük arz eder. Tescil ve ilanı düzenleyen TTK 587'ye göre, ortaklık sözleşmesinin tamamı, kurucu ortakların imzalarının ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalandığı veya noter tarafından onaylandığı tarihi izleyen otuz gün içinde, ortaklığın merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil⁴⁴⁶ ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan⁴⁴⁷ olunur. Limited ortaklığın tescilinden sonra, ortaklık sözleşmesindeki TTK 32/III'teki aykırılıklar nedeniyle ortaklık tescile davet (TTK 33) edilemez.

⁴⁴⁴ Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, 637; Dinç, **(Kuruluş)**, s. 56 ve dpn. 173.

⁴⁴⁵ Nitekim bu hususta bk. Şener, **(Ticari İşletme)**, ss. 443-445.

⁴⁴⁶ Tescil, hukuki durumun veya hakkın varlığını bildirmekte ise açıklayıcı; varlık kazanması için yapılmakta ise kurucu etki söz konusudur. (Bu hususta bk. Mehmet Bahtiyar, “6102 Sayılı TTK’da, Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m. 35/3)”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C.3, S.2, 2013, (Ticaret Siciline Tescil), ss. 4-5.)

⁴⁴⁷ İlanın, bilgi edinme ve kamuya açıklık sağlama etkisi bulunur. Ayrıca, hukuki işlemin şeklen tamamlanmış sayılması için önemlidir. (Bk. Bahtiyar, **(Ticaret Siciline Tescil)**, s. 5 vd.)

Ayrıca tescil ve ilan edilen ortaklık sözleşmesindeki sadece bazı kayıtlar hakkında, TTK 36/I hükmünün⁴⁴⁸ uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumdan ise, ortaklık sözleşmesinin tamamının tescil edilmesinin sözleşmeye ait her kuralın üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği anlaşılmaktadır. Kısacası, tescil ortaklık sözleşmesinin her kuralı açısından olumlu bir işleve sahip değildir. Tescil edildikleri halde bu etkiye sahip ortaklık sözleşmesi kuralları, TTK 587’de on iki bent halinde, sınırlı şekilde gösterilmektedir. Bu kurallar arasında ortaklık sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar da (TTK 587/I-b,c,d,h,k) yer almaktadır⁴⁴⁹.

Kanuna aykırı olan limited ortaklık sözleşmesi, ortaklığın oluşmasını engeller. Ticaret siciline tescil anında, ticaret sicili memurun denetimi ve incelemesi aracılığıyla ortaklık sözleşmesinin içerik ve şekil yönünden kanuna uygun olup olmadığı tespit edilir. Sicil müdürü tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür⁴⁵⁰ (TTK 32). Burada şekil, içerik ve kanuna uygunluk denetimi yapılmalıdır. Buna göre, tescili gereken bir hususun bulunup bulunmadığı; talepte bulunanın ilgili durumunda olup olmadığı (TSY 34); ortaklık sözleşmesinin emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve TTK’nın zorunlu kıldığı hususları içerip içermediği araştırılır⁴⁵¹.

Sicil müdürünün yapılan talebi değerlendirirken üzerinde durması gereken bir diğer konu da tescil edilecek hususun gerçeğe uygun olup olmadığı; üçüncü kişilerde yanlış bir fikir yaratıp yaratmayacağıdır (TTK 32/III ve TSY 34/I-d). Örneğin, bir limited ortaklık TTK’da öngörülen en az sermayeyle kurulmuş; ancak ortaklık sözleşmesinde işletme konusu her türlü elektrik-elektronik ürünün üretim ve satışı şeklinde belirtilmişse, bu durumda ortaklığın bazı amaçlarını gizlediği sonucuna

⁴⁴⁸ Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi başlığını taşıyan TTK 36/I hükmü şu şekildedir: *Ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanın tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Bu günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur.*

⁴⁴⁹ TTK 587 hükmünü gerekçesinde, bu maddenin TTK 354 ile özdeş olması nedeniyle 354. maddenin gerekçesine bakılması gerektiğini ifade etmektedir. (Bu hususta bk. TTK 354, 587 Gerekçesi.)

⁴⁵⁰ Değişiklik ve silme işlemleri de bu yükümlülük kapsamına girmektedir. (Bu hususta bk. Aslı E. Gürbüz Usluel, “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, **İÜHFİM**, C.LXXI, S.2, 2013, (Ticaret Sicili), ss. 145-164.); Yine, bu yükümlülük emredici hükümlere uygunluk incelemesini de içermekte olup, öğretide tartışmalara neden olmuştur. (Detaylı bilgi için bk. Cafer Eminoğlu, “Ticaret Siciline Tescilde Şirket Sözleşmesine ve Emredici Hükümlere Uygunluk İncelemesi”, **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Nisan 2015, s. 16 vd.)

⁴⁵¹ Bu hususta bk. Arkan, s. 250; Şener, (**Ticari İşletme**), s. 463.

varılabilir. Bu sebeple ortaklık sözleşmesinin tescili sicil müdürünce reddedilmelidir⁴⁵².

Limited ortaklık sözleşmesi tescil için ticaret sicil müdürüne sunulduğunda, sicil müdürü kanunun zorunlu gördüğü hususların sözleşmede yer alıp almadığını ve sözleşmenin emredici hükümlere (TTK 579) aykırı olup olmadığını incelemek zorundadır. Burada ticaret sicil müdürünün ticaret ortaklıklarının kuruluş safhasını iyi bir şekilde bilmesi önem arz eder⁴⁵³. Ayrıca tescil sırasında gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar, idari para cezasıyla cezalandırılır. Gerçeğe aykırı tescilden dolayı zarar görenlerin tazminat hakları saklıdır⁴⁵⁴ (TTK 38/I).

Ticaret sicil müdürü ortaklık sözleşmesinde emredici hükümlere aykırılığı ve zorunlu unsurların eksikliğini tespit ederse, sözleşmeyi tescil etmeyecektir⁴⁵⁵. Yapılan inceleme sonucunda, bu durumlar ilgililere yazı ile bildirilir ve bu durumların Kanuna ve/veya bu Ticaret Sicil Yönetmeliğine uygun hale getirilmesi veya şartlara ait eksikliklerin veya belgelerin tamamlanması için otuz günden fazla olmamak üzere uygun bir süre verilir. Verilen süre, işlemin durumuna göre otuz gün - en çok iki defa- uzatılabilir. Verilen veya ihtiyaca göre uzatılan süre içinde durum Kanuna ve/veya TSY'ye uygun hale getirilmezse tescil isteği reddedilecektir (TSY 34/II).

B. Fesih Davası Açılması

1. TTK 353 Çerçevesinde Açılan Fesih Davası

TTK 588/I'e göre, ticaret siciline tescil ile limited ortaklık tüzel kişilik kazanır. Burada belli bir durum ortaya çıktığı için tescilin kurucu etkisi söz konusudur. Ancak bazı hallerde ticaret siciline tescilin iyileştirici etkisi vardır. TTK 644/I-b hükmü gereğince, feshe ilişkin olan ve fesih davası başlığını taşıyan TTK

⁴⁵² Nitekim bu hususta bk. Arkan, s. 250; Uzunallı, s. 56.

⁴⁵³ Örneğin, ortaklık sözleşmesinde rekabeti sınırlandıran kuralların yer alıp almadığının tespiti de uzmanlık gerektirir. Ticaret sicili müdürünün bunu tespit etmesi oldukça zordur. Bu durumda ticaret sicil müdürü, ortaklıktan Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 8. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'na başvurarak menfi tespit belgesi almasını isteyebilir. Ayrıca TSY 34/I-f hükmü de bu duruma dayanak olabilir. (Bu hususta bk. Uzunallı, s. 57.)

⁴⁵⁴ Bu yönde Şener, (**Ticari İşletme**), s. 465.

⁴⁵⁵ Bu hususta bk. Eminoğlu, s. 9 vd.

353 hükmü, limited ortaklığa da uygulanır. Bu hüküm çerçevesinde, temel olarak limited ortaklığın butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak ortaklık kurulurken kanun hükümlerine aykırılıklar söz konusuysa bazı kişiler tarafından ortaklığın tescil ve ilanından itibaren üç ay içinde fesih davası açılabilir. Burada ortaklığın butlanı yerine hak düşürücü süre içinde fesih davasının açılması tescilin iyileştirici etkisini göstermektedir⁴⁵⁶.

Fesih davasının açılma nedeni, ortaklığın kuruluşunda kanun hükümlerine aykırı hareket edilmesidir⁴⁵⁷. Kanuna aykırılık geniş yorumlanacak olup, ortaklığın kuruluşundaki belgelerin eksik düzenlenmesi veya kanunda öngörülen usule dair işlemlerin gereği gibi ya da hiç yerine getirilmemesi örnek olarak verilebilir⁴⁵⁸. Ayrıca bu kanuna aykırı hareket sonucunda pay sahiplerinin, ortaklık alacaklıların veya kamunun çıkarları tehlikede olmalıdır. Fesih davasını açabilecek kimseler ise, pay sahibi, müdürler kurulu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ilgili alacaklılar olup sınırlı sayıda (numerus clausus) gösterilmiştir. Sadece kanun hükmünde belirtilen kimseler fesih davası açabilir. Fesih davasında görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi olup, yetkili mahkeme ise ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemedir. Davanın açıldığı tarihte mahkeme gerekli önlemleri almalıdır. Örneğin, mahkeme ortaklığın faaliyetlerine yargılama sürecinde devam edebilmesi için kayyım atanmasına karar verebilir (TTK 353).

Eksikliklerin giderilebilmesi, ortaklık sözleşmesine veya kanuna aykırı hususların düzeltilebilmesi için mahkeme süre verebilir (TTK 353/II). Burada

⁴⁵⁶ Kanunun buradaki amacı işlem güvenliğini sağlamaktır. Fesih kararına kadar ortaklık tarafından yapılan işlemler geçerli olacaktır. Fesih kararı ile ortaklığın tasfiye aşaması başlayacak ve tasfiye kuralları ile ortaklık sona erecektir (Uzunallı, s. 60); Ayrıca bu hususta bk. Yıldırım, **(Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi)**, s. 24 vd.; Sicilin iyileştirici etkisine ilişkin doktrindeki görüşler için bk. Murat Yusuf Akın, “İsviçre Hukuku Örneğinde Türk Medeni Kanunu Madde 47/11 ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Madde 353 Üzerine Düşünceler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 26, S.1, Mart 2010, s. 209 vd.

⁴⁵⁷ Fesih davasının açılabilmesi için öncelikle limited ortaklığın kuruluşunda kanun hükümlerine aykırılık olmalıdır. Diğer bir şart ise, aykırılıklara rağmen limited ortaklığın tescil edilmesidir. (Bu hususta bk. Mustafa Yasan, “Türk Ticaret Kanunu M. 353’e Göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İÜHFM**, C.LXXI, S.2, 2013, s. 459.)

⁴⁵⁸ Bu hususta bk. Uzunallı, s. 143; Yasan, s. 460 vd.

ortaklığa verilen sürenin amacı, limited ortaklığın faaliyetlerinin devamlılığını sağlamaktır⁴⁵⁹.

Dava dilekçesine deliller ile gerekli bütün bilgiler eklenmelidir. Yargılama sürecinde delil sunulamayacağı gibi bir davanın beklenilmesi veya bilgi getirtmesi de mahkemeden istenemez. Fakat, somut olayın haklı göstermesi halinde, mahkeme kesin süreye bağlayarak, davacının delil sunma ve bilgi getirtme istemini kabul edebilir. Dava, acele işlere ilişkin usule tabidir (TTK 353/III). Bu hükümde fesih davasında uygulanacak yargılama kuralları özel olarak düzenlenmiştir. Böylece fesih davasının yargılaması hızlı olarak yapılabilecektir.

Fesih davası, ortaklığın tescil ve ilanından itibaren üç ay içinde açılmalıdır (TTK 353/IV). Bu süre, hak düşürücü nitelikte olup hâkim tarafından re'sen dikkate alınmalıdır. Üç aylık hak düşürücü süre geçirilmesine rağmen açılan fesih davasını mahkeme reddetmelidir⁴⁶⁰. Ancak ortaklığın tescilinden uzun bir süre geçince ortaklık sözleşmesinde kanuna aykırılıklar ortaya çıkabilir. Bu durumda da diğer fesih olanaklarına başvurmak mümkündür⁴⁶¹.

Davanın açılmasında ve mahkeme kararının kesinleşmesi⁴⁶² halinde, bu durum mahkemenin bildirimini üzerine, derhâl ve resen ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur. Ayrıca, müdürler kurulu, tescil ve ilanı yapılan hususu, internet sitesine koymalıdır (TTK 353/V).

2. TTK 210 Çerçevesinde Fesih Davası Açılması

TTK 210'da yer alan kural, ticaret ortaklıklarına ilişkin olarak düzenlenmiş genel bir hükümdür. Bu hükümde Gümrük ve Ticaret Bakanlığının düzenleme ve

⁴⁵⁹ Nitekim bu hususta bk. Murat Alışkan, **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Anonim Şirketleri Denetlemesi ve İlgili Fesih Davaları**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2007, (Fesih Davaları), s. 134; Fakat buradaki sürenin verilmesiyle kanuna aykırılık giderilemeyecek ise, mahkeme süre vermeden ortaklığın feshine karar verebilir (Bu yönde bk. Yıldırım, **(Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi)**, s. 26.).

⁴⁶⁰ Ancak birazdan değineceğimiz üzere, 210/III'teki şartlar bulunuyorsa, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bir yıllık süre içerisinde dava açarak ortaklığın feshini isteyebilir. (Bu hususta bk. Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 341.); Yasan, ss. 464-465.

⁴⁶¹ Bu yönde bk. Uzunallı, s. 144.

⁴⁶² Mahkemenin fesih kararı inşai nitelikte olup, bu kararın kesinleşmesiyle ortaklık tasfiye aşamasına girmektedir. (Şener, **(Ortaklıklar)**, s. 342.)

denetleme yetkisi düzenlenmiştir. TTK 210/III uyarınca sermaye ortaklıklarına Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından fesih davası açılması mümkündür.

Kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret ortaklıkları hakkında, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir⁴⁶³ (TTK 210/III). Örneğin, limited ortaklığın kaçakçılık, fuhuş gibi legal olmayan faaliyetlerde bulunması halinde kamu düzeni ihlal edilmiş olur ve bu nedenle de Bakanlık tarafından fesih davası açılabilir⁴⁶⁴.

TTK 210/III anlamında fesih davasının açılabilmesi için kamu düzenine aykırı yapılan faaliyetin devamlılığı⁴⁶⁵ gerekir; ayrıca bu faaliyetler uzun süreden beri yapılıyor olmalıdır. Fesih davası, bu faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde açılmalıdır. Buradaki bir yıllık süre zamanaşımı süresidir⁴⁶⁶. Ayrıca TTK 210/III hükmünde, TTK 353'te düzenlenmiş olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca açılacak fesih davasının süresi uzatılarak öngörülmüştür. TTK 353'teki üç aylık hak düşürücü süre dolsa bile, bakanlığın fesih davası açma yetkisi sona ermez⁴⁶⁷.

TTK 210/III'te yalnızca Bakanlık fesih davası açmaya yetkili olsa da burada ortaklığın kamu düzenine, ahlaka ve hukuka aykırı faaliyet yürüttüğünü öğrenen kişilerin ne yapacağı sorunu gündeme gelebilir. Bu halde pay sahipleri, alacaklılar, ticaret sicili müdürü Bakanlığa bu faaliyetleri bildirebilir. Yani dolaylı yünden Bakanlığın dava açması sağlanabilir⁴⁶⁸. Ayrıca, bu durumda ortaklığın kamu düzenine, ahlaka ve hukuka aykırı faaliyet yürütmesi, ortaklığın feshi için haklı

⁴⁶³ Buradaki fesih davası yalnızca sermaye ortaklıklarına özgülenmiştir. Şahıs ortaklıklarında kamu düzenine aykırılık olasılığının az olduğu düşünülmüştür. Yine, ultra viresin kaldırılmış olması nedeniyle işletme konusuna aykırılığın söz konusu şirketlerde fesih davasına yol açmaması gerekir. İşletme konusuna aykırı işlemlerde fesih davasının sermaye ortaklıklarında korunmuş olması önemli aykırılıklarda boşluk yaratmama düşüncesinden kaynaklanır. (Bu hususta bk. TTK 210 Gereğesi.); Ayrıca bk. Uzunallı, s. 147 vd.; Yasan, s. 468 vd; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), ss. 575-576, Nr. 1741m;

⁴⁶⁴ Yalçın Sırakaya, s. 108 ve dpn. 360.

⁴⁶⁵ TTK 210/III hükmünden “Devamlı sayılabilecek şekilde” ibaresinin çıkarılmıştır. Ancak bu durum yerinde olmamıştır. Çünkü hükmün yorumu bu şekilde tehlikelidir. Bir veya birkaç işlemten dolayı fesih davası açılabilmesi, ortaklıklar hukukunda yer alan ultima ratio (feshin son çare olması) ilkesine aykırılık teşkil eder. Bu sebeple TTK 210/III hükmüne devamlı sayılabilecek şekilde ibaresi eklenmelidir. (Bu yönde bk. Uzunallı, ss. 148-149)

⁴⁶⁶ Yalçın Sırakaya, s. 108 ve dpn. 361.

⁴⁶⁷ Bu yönde bk. Uzunallı, s. 149.

⁴⁶⁸ Nitekim bu yönde bk. Uzunallı, s. 148; Yıldırım, (**Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**), s. 35.

sebepe teşkil eder. Böylece ortaklardan her biri mahkemeden ortaklığın feshini isteyebilir⁴⁶⁹ (TTK 636/III).

⁴⁶⁹ Bu yönde bk. Yalçın Sırakaya, s. 110.

SONUÇ

I.

A. Sözleşme, iki taraflı hukuki işlemler arasında yer alıp, bu taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi meydana getirmektedir. Sözleşme ilişkisi, geçerli olarak kurulan sözleşmenin tarafları arasında oluşturduğu hukuki durum ve neticesidir. Sözleşmelerin birçok türü olup, ortaklık sözleşmeleri çok taraflı sözleşmeler türünde yer alır. Ortaklık sözleşmesinde taraflardan her biri borç altına girse de karşılıklı bir borç ilişkisi bulunmamaktadır. Yani, tarafların edimlerinin birbiriyle değiştirilmesi, kısacası synallagma ilişkisi söz konusu olmaz. Ortaklık sözleşmesine genel olarak TTK hükümleri uygulansa da TBK ve TMK hükümleri de sözleşmenin niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir.

B. Tüzel kişilik oluşturulurken temel bir belge düzenlenmelidir. Böylelikle tüzel kişiliğin sistemi somut olarak gösterilir. Limited ortaklık, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur (TTK 573). Limited ortaklık, tüzel kişiliğe sahip olması nedeniyle bu ortaklığın kuruluşunda ortaklık sözleşmesinin düzenlenmesi şarttır. Ortaklık sözleşmesi, ortaklığın kuruluş aşamasında yer alan önemli bir kuruluş belgesidir. Ortaklıkta kurucu ortaklar, önceden aralarındaki herhangi bir hukuki ilişkiye gerek duymadan ve birbirine uygun irade beyanıyla ortaklığı kurdukları için burada ortaklık sözleşmesi kavramının kullanılması yerindedir. Ortaklık sözleşmesi ibaresi yerine statü, esas sözleşmesi veya ana sözleşme gibi terimler kullanılabilir.

C. Limited ortaklık sözleşmesi çeşitli işlevlere sahiptir. Limited ortaklık sözleşmesi, ortaklık açısından ortaklığı oluşturma ve yaratma işlevi, ortaklığı düzenleme işlevi, ortaklığı tanıtmaya ve bireyselleştirme işlevlerine sahiptir. Organlar ve ortaklar açısından ise, ortaklığı ve organları düzenleme işlevi, koruma işlevi, plan ve tasarı işlevlerine haizdir. Son olarak, üçüncü kişiler açısından ise kamuya açıklık sağlama işlevine sahiptir.

II.

A. Ortaklık sözleşmesinin hukuki niteliği, öğretide tartışılan bir konudur. Hukuki niteliğe ilişkin olarak üç görüş öne çıkmaktadır. Bu görüşler; objektif norm, sözleşme ve karma görüştür. Objektif norm görüşünün temelinde tüzel kişilik teorilerinden biri olan gerçek kişilik teorisi yer almaktadır. Gerçek kişilik teorisine göre, tüzel kişiler sosyal yaşamın oluşturduğu canlı varlıklardır ve kanunlarla düzene bağlıdırlar. Tüzel kişiler, insanlar gibi hak ve fiil ehliyetine sahiptirler; organları aracılığıyla hak edinebilir ve borç altına girebilirler. Organın yaptığı iş ve işlemlerden tüzel kişi sorumlu olacaktır. Objektif norm görüşü, ortaklık anasözleşmesinin ortaklığa hak ve yetkiler tanıyan yani *ortaklığın anayasası* niteliğine sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Sözleşme görüşünün temelinde tüzel kişilik teorilerinden biri olan farazi kişilik teorisi yer almaktadır. Varsayımsal (farazi) kişilik teorisine göre, yalnızca insanlar gerçek anlamda kişi olup; hak edinip borçlanabilirler. Bu teoriye göre, tüzel kişilerin fiil ehliyeti yoktur. İşlemleri onlar hesabına ve adına yönetici konumundakiler yapar. Sözleşme görüşüne göre, ortaklık sözleşmesi irade serbestisi esasına dayandığından dolayı bir borçlar hukuku sözleşmesi niteliğine sahiptir.

Karma görüş ise objektif norm ve sözleşme görüşünü bağdaştırmaktadır. Bu nedenle de bu görüşe göre, ortaklık sözleşmesi önce kurucular arasında düzenlenen sözleşme karakterindedir. Ortaklık tüzel kişilik kazandıktan sonra, ortaklık sözleşmesi ortaklığın anayasası haline gelir ve objektif norm niteliğine kavuşur.

Kanımızca, ortaklık sözleşmesi kuruluş aşamasında borçlar hukuku karakterli bir sözleşme niteliğine sahiptir. Ancak, ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil edildikten sonra ortaklık tüzel kişilik kazanacağından dolayı sözleşmenin kuralları objektif hale gelir. Tescil aşamasından sonra ortaklık sözleşmesi *ortaklığın anayasası/statüsü* haline gelir. Ortaklığa daha sonradan katılacak kişiler bakımından da sözleşme kuralları geçerli olacaktır.

Tek adam ortaklığında gerçek anlamda bir sözleşme yoktur. Kurucu, tek taraflı bir hukuki işlemle ortaklığı kurmaktadır. Ancak, ortaklığa sonradan ortakların katılması durumunda, ortaklık sözleşmesinin onlar için de bağlayıcı olacak olması, burada da ortaklık sözleşmesinin ortaklığın statüsünü oluşturacağı sonucuna varılacaktır.

B. Limited ortaklık sözleşmesinin geçerlilik şartı olarak kabul edilen hususlar üç unsurdan oluşur. Bunlardan birincisi ortaklık sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması, ikincisi kurucuların ortaklık sözleşmesini ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin veyahut noterin huzurunda imzalanması (TTK 575) ve üçüncü olarak da zorunlu kayıtların ortaklık sözleşmesinde açıkça yer alması gerektiğidir.

Limited ortaklık sözleşmesi ortaklığın kuruluşunda büyük önem taşır. Bir veya daha fazla kişi ortaklıkta gerekli bazı hususları kararlaştırarak, limited ortaklık oluşturmak için anlaşırlar. Bu ortaklığa “*kuruluş ortaklığı*”, bir araya gelen kişilere “*kurucu ortak adayı*” denir. Kurucu ortak adaylarının ortaklık oluşturmak için anlaşmasından itibaren yükümlülükleri ortaya çıkar. TTK 575’in limited ortaklığın kuruluşunda ilk aşama olarak öngörmüş olduğu üzere ortaklık sözleşmesi, yazılı olarak hazırlanmalı ve kurucularca imzalanan ortaklık sözleşmesindeki imzalar noter tarafından onaylanmalı veya ortaklık sözleşmesi kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmalıdır. Bu aşama ön ortaklığın kurulma anıdır. Ortaklığın tesciliyle limited ortaklık tüzel kişilik kazanır.

Böylece, diğer ortaklıklarda olduğu gibi, limited ortaklıklarda da kurucular arasında bir sözleşme yapılmasının ortaklığın meydana gelmesi için zorunlu ve temel koşulu oluşturduğu, ortaklık sözleşmesinin limited ortaklığın kuruluşu sırasındaki konumu belirlenmiş olmaktadır.

III.

A. Limited ortaklık sözleşmesi, TTK 575 uyarınca şekil kurallarına uygun olarak düzenlenmelidir. Aynı zamanda bu sözleşme, sürekli edim yükümü içerir; çok taraflı ve organizasyon sözleşmesidir.

B. Limited ortaklık sözleşmesinin adi ortaklık ve diğer ticaret ortaklıkları sözleşmelerinden farkları bulunur. Limited ortaklık sözleşmesi, adi ortaklık sözleşmesinden bazı yönlerden farklılık taşır. Limited ortaklık sözleşmesi şekle bağlı iken, adi ortaklık sözleşmesi kural olarak geçerlilik şekline bağlı değildir. Limited ortaklık en az bir kişi ile kurulurken, adi ortaklığın kurulması için en az iki kişinin olması gerekir. Limited ortaklık, ortaklık sözleşmesi ticaret siciline tescil edilince tüzel kişilik kazanır. Adi ortaklık ise tüzel kişiliğe sahip olmayan bir ortaklık türüdür.

Limited ortaklık sözleşmesi, diğer ticaret ortaklıkları sözleşmelerinden bazı yönlerden farklılık taşır. Ticaret ortaklıkları kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif ortaklıklardan oluşur. Kollektif ve adi komandit ortaklıklar şahıs ortaklıkları olarak kabul edilmişlerdir. Şahsi unsur bu ortaklıkların kurulmasında ve devamında öncelik taşır. Limited, anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklar ise sermaye ortaklığıdır. Sermaye ortaklığında sermaye unsuru öncelik taşır. Bu nedenle de limited ve anonim ortaklıkta hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz (TTK 342/I ve 581/I).

C. Pay sahipleri sözleşmesi ise, pay sahipleri arasında yapılan bir sözleşme olması nedeniyle, ortaklığı ve onun organlarını bağlamayacak olup; sadece sözleşmenin taraflarını bağlayan borçlar hukuku anlamında bir sözleşme niteliğindedir.

D. Ortaklık sözleşmesinin TBK'nin genel hükümlerine bağlılığı, ortaklık sözleşmesinin niteliğine uygun düştüğü oranda ve diğer sözleşmelere benzediği oranda söz konusu olmaktadır. Ancak, iki tarafın irade açıklaması ile oluşturulan ve genellikle iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için getirilmiş genel kurallar, ortaklık sözleşmesine doğrudan uygulanamaz.

Özellikle de ortaklık sözleşmesinde TBK 97 anlamında edimler arasında karşılıklılık ilişkisi olmaması nedeniyle ödemelik define dayanılamayacaktır. Karşılıklı sözleşmeler ve ortaklık sözleşmelerinde farklılıklar bulunur. Ortaklık sözleşmesinde edimler, ortak amaç için birleştiğinden, edim değişimi yoktur. Ayrıca temerrüt konusunda ise, ortaklık, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebilmesi yanında, yerine getirmede gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebileceği söylenebilir.

IV.

A. Zorunlu içerik (kayıt), bir sözleşmede bulunması mutlaka şart olan ve o sözleşmenin geçerli hale gelmesini sağlayan hükme denir. Bu kayıtlar ortaklık sözleşmesinde yer almazsa, ortaklık limited ortaklık sıfatını taşımayacaktır. Yani, ortaklık sözleşmesinde mutlaka zorunlu kayıtlar yer almalıdır.

B. TTK 576 hükmünde ortaklık sözleşmesinin zorunlu içeriği belirtilmiştir. Limited ortaklığın ticaret unvanının çekirdek kısmında işletme konusu ve limited

ortaklık ibaresinin gösterilmesi gerekir. Ortaklığın merkezi, ortaklığın veya işletmenin hukuki, idari ve ticari faaliyetlerinin toplandığı ve yürütüldüğü yerdir. Yine, esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde ortaklığın işletme konusu, esas sermayenin itibari tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibari değerleri, müdürlere ilişkin bilgiler, ortaklık tarafından yapılacak ilanların şekli de ortaklık sözleşmesinde mutlaka bulunmalıdır. TTK 576’da yer alan “..*varsa imtiyazlar ve esas sermaye paylarının grupları*..” ibaresi imtiyazlı payların ve esas sermaye gruplarının zorunlu içeriğe dahil olmadığı sonucuna ulaştırır. Burada kanun koyucu zorunlu kayıtlar açısından hata yapmıştır. Bu ibarenin isteğe bağlı içerikte yer alması gerekir. Zorunlu kayıtların eksik olması halinde limited ortaklık sözleşmesi, ticaret siciline tescil ve ilan edilemeyecektir.

V.

A. Ortaklıklar hukukundaki kanun hükümleri, emredici veya yedek hüküm niteliğinde olabilir. Yedek hükümler ile emredici hükümler arasındaki ilişki, ortaklık türlerine göre de farklılık gösterebilir. Emredici hükümlerin sayısı arttığında, ortaklık sözleşmesinin özgürlüğü de o ölçüde sınırlanacaktır. Yedek hükümlerin sayısı arttığında ise sözleşme özgürlüğü artacaktır. Böylece ortaklık sözleşmesi ortakların isteğine göre düzenlenebilecektir. Limited ortaklık sözleşmesi, limited ortaklıklara ilişkin kurallardan ancak kanunda açıkça izin verilmesi halinde sapabilir. Limited ortaklıklara ilişkin hükümlerin kural olarak emredici olması nedeniyle limited ortaklıklarda sözleşme özgürlüğü ilkesi değil, emredici hükümler ilkesi geçerlidir (TTK 579).

B. Ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde bağlayıcı olan kayıtlar TTK 577’de düzenlenmiştir. Bu hükümde yer alan kayıtlar, sözleşmede yer aldıktan sonra limited ortaklık ve ortaklar için bağlayıcı hale gelir. Limited ortaklıkta imtiyazlar ve esas sermaye grupları bulunuyorsa limited ortaklık sözleşmesinde yer almalıdır (TTK 576/I-c).

Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler, ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir (TTK 577/I-a). Kanunen düzenlenen şartlar ağırlaştırılacaksa -örneğin düzenleme şekli, genel kurul onayının ağırlaştırılmış nisaba bağlanması gibi- bu ancak ortaklık

sözleşmesiyle yapılabilir. Ortaklık sözleşmesinde isteğe bağlı içerik kapsamında; ortaklara veya ortaklığa esas sermaye paylarıyla ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım haklarının tanınması mümkündür (TTK 577/I-b). Burada amaç, ortaklığın belli kişilerle devam etmesini sağlamak ve ortaklığın çevresini korumaktır.

Ortaklar, ortaklık borçlarından sorumlu olmayıp, taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemeleri yanında ortaklık sözleşmesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü tutulabilirler (TTK 577/I-c,d). Belirli esas sermaye gruplarına veya sadece kurucu ortaklara genel kurul kararları sırasında bazı kararlarda veto hakkı tanınabilir veya bir grup esas sermaye payına oylamada eşitlik halinde, bu grubun bulunduğu tarafın oylamayı kazanması gibi üstün oy tanınabilir (TTK 577/I-e). Kanunda veya ortaklık sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri halinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri ortaklık sözleşmesinde öngörülebilirler (TTK 577/I-f).

Limited ortaklıkta müdürler kanunen rekabet yasağına tabi olup; müdür olmayan ortaklar açısından rekabet yasağı düzenlenmemiştir. Ancak, kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin kurallar, ortaklık sözleşmesinde getirilebilirler (TTK 577/I-g).

Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler, ortaklık sözleşmesiyle de düzenlenebilir (TTK 577/I-h). Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır. Örneğin, ortaklık sözleşmesinde “*Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren iki ay içinde yapılacaktır.*” şeklinde bir düzenleme yapılabilir. Ortaklık sözleşmesinde, genel kurulda karar almaya ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler getirilebilir (TTK 577/I-ı). Örneğin, ortaklık sözleşmesiyle TTK 620’de öngörülen yetersaydan daha ağır sayı öngörülebilir; hatta genel kurul kararlarının alınması açısından oybirliğinin aranabileceği kararlaştırılabilir.

Ortaklık yönetiminin üçüncü kişilere bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri ortaklık sözleşmesiyle getirilebilir (TTK 577/I-i ve 623/I). Örneğin, ortaklık sözleşmesiyle ticari temsilcisinin atanması açısından ortaklık müdürlerine yetki

tanınabilir. Yine çıkma hakkının tanınmasıyla bunun kullanılmasının şartları ve bu hallerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı, ortağın ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren ve kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine ilişkin hükümler ortaklık sözleşmesiyle öngörülebilirler (TTK 577/I-k,l,m).

VI.

A. TBK 27 uyarınca, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler, kesin olarak hükümsüzdür. Ortaklık sözleşmeleri de buradaki aykırılıkları taşımamalıdır. Kanuna aykırı olan limited ortaklık sözleşmesi, ortaklığın oluşmasını engeller. Ticaret siciline tescil anında, ticaret sicili memurun denetimi ve incelemesi aracılığıyla ortaklık sözleşmesinin içerik ve şekil yönünden kanuna uygun olup olmadığı tespit edilir.

B. Zorunlu içerik, limited ortaklık sözleşmesinde açıkça yer almak zorundadır. Ortaklık sözleşmesinde zorunlu içerik yer almıyorsa o ortaklık sözleşmesi, kanunun emredici hükümlerine aykırılık nedeniyle geçersiz sayılacaktır.

C. İsteğe bağlı içeriğin ortaklık sözleşmesinde yer alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu kayıtların bulunmaması halinde, limited ortaklık sözleşmesinin geçerliliği etkilenmez. Ancak, limited ortaklık sözleşmesinde isteğe bağlı kayıtların kanuna aykırı bir şekilde yer alması bu kayıtları geçersiz kılabilir. Yine, TTK 579 hükmü de ortaklık sözleşmesine isteğe bağlı kural getirilmesinin sınırını oluşturur.

VII.

A. Kanunda tescili zorunlu olan hususlar tescil edilmelidir. Bu durum taraflar açısından bir yükümlülük arz eder. Limited ortaklık sözleşmesi tescil için ticaret sicil müdürüne sunulduğunda, sicil müdürü kanunun zorunlu gördüğü hususların sözleşmede yer alıp almadığını ve sözleşmenin emredici hükümlere (TTK 579) aykırı olup olmadığını incelemek zorundadır. Burada ticaret sicil müdürünün ticaret ortaklıklarının kuruluş safhasını iyi bir şekilde bilmesi önem arz eder. Ticaret sicil müdürü ortaklık sözleşmesinde emredici hükümlere aykırılığı ve zorunlu unsurların eksikliğini tespit ederse, sözleşmeyi tescil etmeyecektir.

B. Kural olarak limited ortaklığın butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Fakat bazı nedenlerden dolayı fesih davası açılarak mahkemece ortaklığın feshine karar verilebilir. Fesih davasının açılma nedeni, ortaklığın kuruluşunda kanun hükümlerine aykırı hareket edilmesidir. Fesih davasını açabilecek kimseler ise, pay sahibi, müdürler kurulu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ilgili alacaklılar olup sınırlı sayıda (numerus clausus) gösterilmiş olup dava açma süresi üç aydır. Ancak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açabilme hakkı saklıdır.

KAYNAKÇA

Akbay, Direnç. **TTK Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, İstanbul, 2010.

Akın, Murat Yusuf. “İsviçre Hukuku Örneğinde Türk Medeni Kanunu Madde 47/11 ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Madde 353 Üzerine Düşünceler”, **Batider**, Cilt: 26, Sayı: 1, Mart 2010, Sayfa: 175-227.

Akkayan Yıldırım, Ayça. “Cezai Şartın İşlevi Türk ve Amerikan Hukukları Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt: LXI, Sayı: 12, 2003, ss. 375 vd.

Alışkan, Murat. **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın Anonim Şirketleri Denetlemesi ve İlgili Fesih Davaları**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2007. (Fesih Davaları)

Alışkan, Murat. **Limited Şirket Tarihçe Niteliği**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2013. (Limited Şirket)

Altaş, Soner. Ayrılma Akçesi Nedir?, **Dünya Gazetesi**, 18 Şubat 2012 tarihli yazısı. (Dünya)

Altaş, Soner. Limited Şirket Ortağını Ortaklıktan Çıkarma Koşulları, **2015/4 Bülten**, (Erişim 19.03.2019), <http://www.soneraltas.net/limited-sirket-ortagini-ortakliktan-cikarma-kosullari/> (Bülten).

Altaş, Soner. **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (Limited)

Ansay, Tuğrul. **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982. (AŞ)

Antalya, O. Gökhan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:V/1,1**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019.

Arkan, Sabih. **Ticari İşletme Hukuku**, 19. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2014.

Arslanlı, Halil. “Limited Şirketler Hukukuna Genel Bir Bakış”, **Batider**, 1962, C:1, S:4, ss. 433-464. (Limited Şirketler)

Arslanlı, Halil. “Şirket Mukaveleleri İle Cemiyetler Ve İki Tarada Borç Yükleyen Akitler Arasındaki Ayrılıklar Ve Bunları Tefrika Yarayan Ölçüler”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 1945, Cilt: XI, Sayı: 3-4, s. 128-144. (Şirket Mukaveleleri)

Aslan, Mehmet. **Fikri Mülkiyet Haklarının Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Olarak Getirilmesi**, Seçkin Yayıncılık, 2016, Ankara.

Aşık, Pınar. “Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2017/4, ss. 165- 202.

Atabek, Reşat. “Şirket Paylarının Bir Kişinin Elinde Toplanması”, **BATİDER**, Cilt: 10, Sayı: 3, 1980, ss. 639-657. (Şirket Payları)

Atabek, Reşat. “Tek Ortaklı Şirket”, **BATİDER**, Cilt: XIV, Sayı: 1, 1987, ss. 23-35. (Tek Ortak)

Ayan, Mehmet. **Borçlar Hukuku: (Genel Hükümler)**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. (Borçlar Genel)

Ayan, Mehmet. **Eşya Hukuku II – Mülkiyet**, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. (Mülkiyet)

Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan, **Medeni Hukuka Giriş**, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. (Giriş)

Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan, **Kişiler Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. (Kişiler)

Ayan, Özge. **Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları**, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2004.

Aydoğdu, Murat ve Nalan Kahveci. **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Aydos, Oğuz Sadık. **Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Ayhan, Rıza. “Ticari İş Kavramı Ve Tacir Sıfatına Bağlanan Ücret Ve Sözleşme Cezalarının İndirilmesini İsteyememe”, **GÜHFD**, Cilt: XVII, Sayı: 1-2, 2013, ss. 291-314.

Ay Kaplan, Ülkü. **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

Bahtiyar, Mehmet. “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Tanıyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”, **Batider**, 2001, ss. 83-127. (Önalım Hakkı)

Bahtiyar, Mehmet. **Anonim Ortaklık Anasözleşmesi**, 1. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2001. (Ortaklık Anasözleşmesi)

Bahtiyar, Mehmet. **Ticari İşletme Hukuku**, 20. Bası, Beta Yayıncılık, 2019. (Ticari İşletme)

Bahtiyar, Mehmet. “6102 Sayılı TTK’da, Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m. 35/3)”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 2, 2013, ss. 3-14. (Ticaret Siciline Tescil)

Barlas, Nami. **Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.

Başbuğ, Aydın. “Tacir İşveren Ve İş Hukukunda Cezai Şarttan İndirim”, **Kamu-İş İş Hukuku Ve İktisat Dergisi**, Prof. Dr. Kamil Turan’a Armağan, Cilt: 7, Sayı: 2, 2003, ss. 1-19.

Baştuğ, İrfan. **Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması** (Doçentlik Tezi), Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir, 1966. (Çıkma ve Çıkarılma)

Baştuğ, İrfan. **Şirketler Hukukun Temel İlkeleri**, İzmir, 1974. (Şirketler)

Baştuğ, İrfan ve Ercüment Erdem. **Ticari İşletme Hukuku**, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları No: 35, Ankara, 1993.

Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Dora Yayıncılık, 12. Baskı, Bursa, 2018. (Borçlar)

Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. **Hukukun Temel Kavramları**, Dora Yayıncılık, 15. Baskı, Bursa, 2018. (Temel Kavramlar)

Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. **Ticaret Hukuku Bilgisi**, Dora Yayıncılık, 15. Baskı, Bursa, 2019. (Ticaret)

Birsel, Mahmut Tevfik. “Anonim Şirketlerde Tali Yüküm”, **Batider**, Cilt: 8, 1976, ss. 41-50.

Boyacıoğlu, Cumhuri. **Ticaret Unvanı**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.

Can, Ozan. “Rekabet Yasağı ve Rekabet Sınırlandırmaları Hukuku İlişkisi”, **Rekabet Dergisi**, Sayı: 32, 2007, ss. 3-42.

Can, Mustafa Erdem. “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları Ve Yükümlülükleri”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 15, Sayı: 4, 2011, ss. 1-23.

Canözü, Salih. **Anonim Şirketlerde Kar Payının Tespiti ve Dağıtılması**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Cansel, Erol ve Çağlar Özel, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt:1**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (Borçlar Genel)

Cansel, Erol ve Çağlar Özel, “Türk Borçlar Hukukunda Ceza Koşulu”, **Yaşar Üniversitesi Dergisi Özel Sayı**, 8/2013, ss. 713-733. (Ceza Koşulu)

Cenkci, Esra. “Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi”, **Batider**, Cilt: 33, Sayı: 3, 2017, ss. 129-176.

Cerit, Pınar. **Limited Şirketlerin Sona Ermesi**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Çağa, Barbaros. “Limited Şirketler Ortaklık Payının Devri”, **Batider**, Cilt: 7, Sayı: 3, 1974, ss. 581-602.

Çamoğlu, Ersin. “Yürürlükte ve Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Limited Ortaklık Müdürlerinin Değiştirilmesi”, **Yaklaşım Dergisi**, Nisan-2011, ss. 1-10.

Çebi, Hakan. **Limited Şirketler Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Çelebi Çakır, F. Betül. “Joint Venture’in Hukuki Niteliği”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, Sayı: 2, 2017, ss. 97-126.

Çığsar, Melis Gizem. **Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni**, Seçkin Yayıncılık, 2019, Ankara.

Çınar, Ömer. “Türk Borçlar Kanunu Ve Alman Medeni Kanununa Göre Cezai Şartın İndirilmesi”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 8, Sayı: 16, Güz 2009, ss. 91-115.

Demirayak, Ezgi Başak. “Limited Şirketlerde Ortakların Şirkete Karşı Bağlılık Yükümlülüğü”, **Ank.BD**, 2018/3, ss. 25-54.

Demirkapı, Ertan. “6098 Sayı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **DEÜHFD**, Cilt: 12, Özel Sayı, 2010 (Basım Yılı: 2012), ss. 795-872. (Ticari Temsilci)

Demirkapı, Ertan. ”Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği”, **DEÜHFD**, Cilt: 9, Özel Sayı, 2007, ss. 815-848. (Payın Devir Vaadi)

Dinç, Serhan. **Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (Kuruluş)

Dinç, Serhan. “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Limited Ortaklıklarda Ortakların Yan Edim Yükümlülükleri”, **İzmir Barosu Dergisi**, Yıl: 81, Sayı: 3, 2016, ss. 75-115. (Yan Edim)

Dirikkan Öztürk, Hanife. **Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı**, Ankara, 2005.

Doğan, Murat, İsmail Atamulu ve Gökhan Şahan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Domaniç, Hayri. “Anonim Şirket Ana Mukavelelerine Yazılması Gerekli ve Mümkün Unsurlar”, **Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan**, İstanbul, 1978, s. 316 vd.

Durgut, Ramazan. “Limited Şirket Esas Sermaye Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması”, **TBB Dergisi**, 2013 (108), ss. 123-138.

Eminoğlu, Cafer. “Ticaret Siciline Tescilde Şirket Sözleşmesine ve Emredici Hükümlere Uygunluk İncelemesi”, **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Nisan 2015.

Kübra Ercoşkun Şenol, “Sözleşmenin İçeriğini Belirleme Özgürlüğü ve Bunun Genel Sınırı: TBK m.27”, **İÜHFM**, C.LXXIV, S.2, 2016, ss. 709-737.

Erdoğan, Kemal, Sinan Sami Akkurt ve Hüseyin Tokat, **Borçlar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2018.

Eren, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, 16. Baskı, Ankara, 2014.

Eriş, Gönen. **Ticari İşletme ve Şirketler Cilt III (m.452-644)**, Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Ergün, Ömer. **Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Ergün, Ömer ve Coşkun Çaldağ, **Borçlar Hukuk Genel Hükümler Ders Notları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Göksoy, Yaşar Can. “Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı”, **DEÜHFD**, Cilt: 9, Özel Sayı, 2007, ss. 633-681.

Gönen, Ramazan. “Anonim Şirketler Yönetim Kurulu’nun Devredilemeyen Görev Ve Yetkileri - Yönetim Yetkisinin Devri Ve Devir Halinde Sorumluluk”, **İsBD**, Cilt: 86, Sayı: 6, 2012, ss. 125-136. (Yönetim Kurulu)

Gönen, Ramazan. “Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri”, **İsBD**, Cilt: 87, Sayı: 2, Mart 2013, ss. 388-396. (Pay Devri)

Gözüyeşil, Fevzi Fırat. “Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma”, **GÜHFD**, Cilt: XVII, Sayı: 1-2, 2013, ss. 663-681.

Gülseven, Hilal. **Türk Hukukunda Cezai Şartın İndirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015.

Gündoğdu, Gökmen. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Tek Kişilik Anonim Ortaklık Ve Tek Kişilik Limited Ortaklık”, **İÜHFM**, Cilt: LXV, Sayı: 1, 2007, ss. 223-262.

Gürbüz Usluel, Aslı E. **Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kar Payı Alma Hakkı**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016. (Kar Payı)

Gürbüz Usluel, Aslı E. “Socieatas Unius Personae (sup): Yeni Tek Kişilik Şirket Taslak Yönergesi ve Türk Şirketler Hukukuna Etkileri”, **Batider**, Cilt: 31, Sayı: 4, 2015, ss. 75-108. (Tek Kişilik Şirket)

Gürbüz Uslu, Aslı E. “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, **İÜHFM**, Cilt: LXXI, Sayı: 2, 2013, ss. 145-164. (Ticaret Sicili)

Gürpınar, Bünyamin. “Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: XX, Sayı: 2, 2016.

Hamamcıoğlu, Esra ve Argun Karamanlıoğlu, “Adi Ortaklık Sözleşmesinde Şekil”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 22/3, 2016, ss. 1303-1331.

Hatemi, Hüseyin. **Kişiler Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.

İmregün, Oğuz. **Anonim Ortaklıklar**, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, Ankara, 1989. (Anonim Ortaklık)

İmregün, Oğuz. **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, Yasa Yayınları, İstanbul, 1989. (Genel İlkeler)

Karakılıç, Hasan. **Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019. (Rekabet Yasağı)

Karakılıç, Hasan. “Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 4(2), 2014, ss. 107-144. (Ek Ödeme)

Karasu, Rauf. **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Yetkin Yayınları, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Ankara, 2015. (Emredici Hüküm)

Karasu, Rauf. “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler Ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, 27 Kasım 2014 tarihinde düzenlenen “I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu”nda tebliğ, **TFM**, 2015/1, ss. 115-132. (Emredici Hükümler İlkesinin Doğurduğu Sorunlar ve Çözümleri)

Karasu, Rauf. “Limited Şirketlerde Esas Sözleşme İle Ortakların Diğer Ortaklarla Rekabet Etme Yasağı Öngörülebilir Mi?”, **GÜHFD**, Cilt:20, Sayı:2, 2016, ss. 61-71. (Rekabet Yasağı)

Karasu, Rauf. “Limited Şirketlerde Şirketten Ayrılan Ortaklar İçin Sözleşme İle Öngörülen Şirketle Rekabet Yasağı”, **Batider**, Cilt 22, Sayı: 4, 2004, ss. 79-96. (Ayrılan Ortak)

Karayalçın, Yaşar. **Ticaret Hukuku, I. Giriş-Ticari İşletme Hukuku**, 3. Baskı, Ankara, 1968. (Ticari İşletme)

Karayalçın, Yaşar. “Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu”, **Batider**, Cilt: 5, 1970, ss. 520-530. (Üstün Oy)

Kaya, Ali. “Limited Şirketten Ayrılmanın Hukuki Sonuçları Ve Özellikle Ayrılma Akçesi Bağlamında Yeni Ticaret Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Sayı: 2, 2013, ss. 117-144.

Kaya, İlknur. **Limited Şirketin Sona Erme Sebepleri**, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2005.

Kayar, İsmail. **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 11. Baskı, Ankara, 2019. (Borçlar)

Kayar, İsmail. **Ticaret Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (Ticaret)

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Ünlütepe, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018. (Borçlar Genel)

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Ünlütepe, **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018. (Medeni Hukuk)

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Ünlütepe, **Medeni Hukuk Bilgisi**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, (Medeni).

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Yasan. **Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2017.

Kızır, Mahmut. “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Satış İlişkisi Doğuran Haklar Ve Özellikle Önalım Hakkına İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Cilt II, **MÜHFHAD**, Cilt: 22, Sayı: 3, ss. 1773-1796.

Lale, Muktedir. **Türk Borçlar Kanunu (Genel Hükümler) Ve Yürürlük Kanunu**, 2. Cilt, Ankara, 2014.

Moroğlu, Erdoğan. “Anonim Ortaklıkların Tabiiyeti ve Tanınması”, **Prof. Dr. Ergin Nomer’e Armağan**, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 22, Sayı: 2, 2002, ss. 413-419. (Tabiiyet)

Moroğlu, Erdoğan. “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Daveti Merasimine Aykırılığın Yaptırımı ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Uygulaması”, **Batider**, Cilt: 22, Sayı: 3, 2004, ss. 35-41. (Genel Kurulun Daveti)

Moroğlu, Erdoğan. “Anonim Ortaklıkta Anasözleşme ve Hukuki Niteliği”, **Kemal Oğuzman Anısına Armağan**, 2000, ss. 515-529. (Anasözleşme)

Moroğlu, Erdoğan. **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009. (GK Kararları)

Moroğlu, Erdoğan. **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015. (Sermaye Artırımı)

Moroğlu, Erdoğan. **Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı - Değerlendirme ve Öneriler**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009. (Değerlendirme ve Öneriler)

Moroğlu, Erdoğan. **Oy Sözleşmeleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007. (Oy)

Nart, Serdar. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler – Özel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

Nerad, Hasan. “Limited Şirketlerin Geleceği”, **İrfan Baştuğ Anısına Armağan** (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005), ss. 223-237.

Oğuzman, M. Kemal. “Eşyaya Bağlı Haklar ve Borçlar”, **İÜHFM**, 1965, Cilt: 31, Sayı: 1-4, s. 209 vd.

Oğuzman, M. Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, **Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)**, Filiz Kitabevi, 8. Bası, İstanbul, 2005.

Oğuzman, M. Kemal ve Nami Barlas, **Medeni Hukuk Giriş – Kaynaklar – Temel - Kavramlar**, 19. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.

Okutan Nilsson, Gül. **Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri**, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004.

Özbey, Can. **Ticaret Unvanı ve Ticaret Unvanının Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

Özekes, Muhammet. **Temel Hukuk Bilgisi**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.

Özsungur, Fahri. “Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki ve Cezai Yaptırımları”, **GÜHFD**, Cilt: XVIII, Sayı: 2, 2014, ss. 119-137.

Öztürk Akkartal, Hanife ve Çağla Kandıralıoğlu, “Şirketler Hukukunda Yan Sözleşmeler”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 15 Sayı: 2-2, Temmuz-Ağustos 2016, ss. 377-419.

Poroy, Reha ve Ünal Tekinalp, “Türk Hukukunda Ticaret Ortaklıklarına İlişkin Şekil Sorunları”, **İÜHFM**, Cilt: XLI, Sayı: 3-4, 1975, ss. 225-245.

Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. **Ortaklıklar Hukuku II**, Güncelleştirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Poroy, Reha ve Hamdi Yasaman. **Ticari İşletme Hukuku**, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

Pulaşlı, Hasan. **Şirketler Hukuku Şerhi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015. (Şerh)

Pulaşlı, Hasan. “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme İle Oy Hakkının Sınırlandırılması, Buna İlişkin Yöntemler Ve Oyun Dondugu Haller”, **Batider**, Cilt: 33, Sayı: 3, 2017, ss. 15-38. (Oy Hakkının Sınırlandırılması)

Pulaşlı, Hasan. “Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna İlişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 1999. (Yönetimde İmtiyaz).

Pulaşlı, Hasan. **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016. (Şirketler)

Pulaşlı, Hasan. “Türk, İsviçre ve Alman Hukukuna Göre “İktisadi Amaç” Kavramının Şirket ve Dernekler Bakımından Değerlendirilmesi”, **Batider**, Cilt: 32, Sayı: 2, Haziran/2016, ss. 21-72. (İktisadi Amaç)

Pulaşlı, Hasan. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı Ve Etkisiz Olduğu Haller”, **Batider**, Cilt: 24, Sayı: 3, 2008, ss. 19-32. (Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı)

Pulaşlı, Hasan. “Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar”, **Batider**, Cilt: 25, Sayı: 2, 2009, ss. 37-54. (Güncel Gelişmeler)

Sevi, Ali Murat. **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Sirmen, A. Lale. **Eşya Hukuku**, 2. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

Şehirali Çelik, Feyzan H. “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, **Batider**, 2007, Cilt: XXIV, Sayı: 1, ss. 163-216.

Şener, Oruç Hami. **Limited Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (Limited)

Şener, Oruç Hami. **Makaleler Cilt I**, Güncel Yayınevi, İzmir, 2006. (Makaleler)

Şener, Oruç Hami. **Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015. (Ortaklıklar)

Şener, Oruç Hami. **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. (Ticari İşletme)

Şener, Oruç Hami. **Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015. (Ticari Temsilci)

Tamer, Ahmet. “Tacirler Bakımından Cezai Şart (Ceza Koşulu)”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 4, Sayı: 14, Temmuz/2013, ss. 731-770.

Taşdelen, Nihat. **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma Ve Fesih**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012.

Taşkın, Alim. “Tüzel Kişilik Haklarının Korunması”, **AÜHFD**, Cilt: 42, Sayı: 1, 1992, ss. 201-243.

Tekinalp, Ünal. **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011. (Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku)

Teoman, Ömer. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, **Batider**, Cilt: 25, Sayı: 3 , 2009, ss. 5-24. (Oy Hakkı)

Teoman, Ömer. “Bir Anonim Ortaklıkta Payların Tümüne Yasada Öngörülenden Daha Fazla Hak Tanınması Ayrıcalık Yaratmak Anlamına Gelir Mi?”, **Batider**, Cilt: XVIII, Sayı: 3, 1996, ss. 1-6. (Hak Tanınması)

Uzunallı, Sevilay. **Anonim Şirkette İşletme Konusu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Yalçın Sırakaya, Elif. **Limited Şirketin Sona Erme Nedenleri**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

Yanlı, Veliye ve Gül Okutan Nilsson, “Anonim Ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, Cilt: 30, Sayı: 4, 2014, ss. 5-42.

Yasan, Mustafa. “Türk Ticaret Kanunu M. 353’e Göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İÜHFM**, Cilt: LXXI, Sayı: 2, 2013, ss. 449-478.

Yavuz, Mustafa. “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerde Ek Ödeme Yükümlülüğü”, **Mali Çözüm Dergisi**, Eylül-Ekim 2012, ss. 157-165.

Yıldırım, Ali Haydar. **Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2008. (Ortaklık Müdürü)

Yıldırım, Ali Haydar. **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013. (Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi)

Yıldız, Şükrü. “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 24, 2013/2, ss. 61-79. (Müdürlerin Sorumluluğu)

Yıldız, Şükrü. **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Arıkan Yayıncılık, Ankara, 2007. (Limited Şirketler)

Yıldız, Şükrü. “Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio)”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.1-2, 2000, ss. 547-565. (İhraç Primleri)

Yıldız, Şükrü. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Limited Şirkete İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: II, Sayı: 1, 2005, ss. 449-468. (Tasarı Değerlendirmesi)

Yılmaz, Asuman. “Alman Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Hissedarın Oy Hakkı: Oy Hakkının Teorik Esasları”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 5, 2004, ss. 55-94.